

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PRÁVNICKÁ

Katedra ústavního a evropského práva

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Legislativní moc Státu Izrael

Plzeň, 2017

Martin Plachý

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PRÁVNICKÁ

Katedra ústavního a evropského práva

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Legislativní moc Státu Izrael

Zpracoval: Martin Plachý

Studijní program: M6805 / Právo a právní věda

Studijní obor: 6805T003 / Právo

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Tomáš Pezl

Pracoviště: Katedra ústavního a evropského práva

Plzeň, 2017

Čestné prohlášení

*„Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci na téma *Legislativní moc Státu Izrael* zpracoval samostatně, a že jsem vyznačil prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpal, způsobem ve vědecké práci obvyklým.“*

V Plzni, dne 31. 3. 2017

.....

Martin Plachý

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucímu své diplomové práce JUDr. Tomáši Pezlovi za jeho odborné vedení při vytváření této práce. Děkuji také Západočeské univerzitě v Plzni za možnost absolvovat semestrální studijní pobyt na Univerzitě v Haifě, díky čemuž jsem při tvorbě této diplomové práce mohl využít neocenitelných zkušeností a znalostí nabytých během tohoto pobytu. V neposlední řadě děkuji své rodině za poskytnutí zázemí pro studium.

Obsah

ÚVOD	8
1 ÚSTAVNÍ VÝVOJ A CHARAKTERISTIKA PRÁVNÍHO ŘÁDU	9
1.1 Období před vznikem Státu Izrael.....	9
1.1.1 <i>Vojenská správa</i>	10
1.1.2 <i>Přeměna mandátu</i>	11
1.1.3 <i>Britský mandát nad Palestinou</i>	12
1.1.4 <i>Židovské zastupitelské orgány v období mandátu</i>	15
1.1.5 <i>Arabsko-židovské vztahy a jejich vývoj v období mandátu</i>	20
1.2 Vznik Státu Izrael	25
1.2.1 <i>Rezoluce Valného shromáždění OSN č. 181</i>	25
1.2.2 <i>Deklarace nezávislosti státu Izrael</i>	27
1.2.3 <i>Ústavodárné shromáždění</i>	30
1.2.4 <i>Základní zákony</i>	34
2 KNESSET	38
2.1 Volby	38
2.2 Organizační struktura	42
2.2.1 <i>Plénum</i>	42
2.2.2 <i>Stálé výbory Knessetu</i>	43
2.2.3 <i>Zvláštní výbory</i>	46
2.2.4 <i>Parlamentní skupina</i>	48
2.3 Legislativní proces	49
2.3.1 <i>Předběžné čtení</i>	50
2.3.2 <i>První čtení</i>	50
2.3.3 <i>Druhé čtení</i>	50
2.3.4 <i>Třetí čtení</i>	51
2.3.5 <i>Vládní návrhy zákona</i>	51

2.3.6 Návrhy zákona od výborů Knesetu.....	52
2.3.7 Návrhy podané členy Knesetu.....	52
2.4 Kneset vs. moc výkonná.....	53
2.5 Kneset vs. moc soudní	55
2.5.1 Soudní kontrola ústavnosti v Izraeli	57
2.5.2 Soudní kontrola ústavnosti v letech 1948 – 1992	57
2.5.3 Ústavní revoluce.....	62
2.6 Státní kontrolor.....	68
3 NÁBOŽENSTVÍ A VLIV NA LEGISLATIVU.....	72
3.1 Náboženství a stát, konfesní právo	72
3.2 Charakter státu.....	75
3.2.1 Izrael jako demokratický stát.....	76
3.2.2 Izrael jako židovský stát	79
3.2.3 Vztah mezi demokratickým a židovským charakterem státu.....	85
3.3 Milétský systém	86
ZÁVĚR.....	90
RESUMÉ.....	93
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	95

Úvod

Těžko budeme na mapě světa hledat stát, který již po celá desetiletí budí více polemik, než je stát Izrael. Tento stát byl vyhlášen dne 14. května roku 1948 a tímto dnem bylo dovršeno úsilí mnoha generací židovského obyvatelstva o vytvoření vlastního státu. Samotný stát Izrael je plný kontrastů a pro nás Evropany neuvěřitelných faktů, náboženských střetů a velice nevšední historie.

Přestože ústředním tématem mé diplomové práce je legislativní moc státu Izrael, nelze se při zpracování této problematiky vyhnout tématům souvisejícím, které na samotnou legislativní moc mají větší či menší vliv. Pro pochopení fungování legislativní moci židovského státu je nutné vnímat celkový kontext, ze kterého legislativní moc vychází. Důležitý je její historický vývoj, ústavní uspořádání státu i vliv náboženství na právní řád, respektive na zákonodárskou moc státu. Těmto tématům se tedy ve své práci budu alespoň okrajově věnovat taktéž.

Teoretickým základem pro zpracování a pochopení tohoto tématu budou odborné publikace z oblasti ústavního práva, historie a v neposlední řadě samotné právní předpisy a judikáty izraelských soudů. Dalším zdrojem budou mé vlastní znalosti a poznatky nabyté během mých studijních stáží a pobytů v Izraeli, které byly zaměřeny na oblast práva. Při nich jsem měl, díky tamním přednáškám od místních právníků a soudců, možnost se seznámit nejen se specifiky jejich právního systému, ale též s poznatky o běžném životě, kulturních zvycích a rozdílech v životech věřících a osob bez vyznání v tomto státě, což mi pomohlo lépe pochopit literu tamních zákonů. Nejvíce těchto poznatků bylo získáno při semestrálním studiu na Univerzitě v Haifě v roce 2014.

Cílem této diplomové práce je zpracování tématu legislativní moci státu Izrael pomocí výše uvedených zdrojů a poskytnout čtenáři informace o fungování izraelského státu z pohledu jeho legislativní moci v rámci právního řádu. Pozornost bude věnována zejména Knessetu, jeho historii a organizační struktuře, legislativnímu procesu při přijímání základních zákonů i zákonných norem a rozebrán bude i vztah zákonodárské moci s mocí výkonnou a soudní.

1 Ústavní vývoj a charakteristika právního řádu

Kořeny legislativní moci, potažmo celého právního řádu, sahají daleko před samotné založení Státu Izrael a na jeho současnou podobu má historický vývoj zásadní vliv. Nežli bude možné pojednat o legislativní moci státu Izrael jako takové, je na místě tedy definovat ústavní vývoj a samotný právní řád.

1.1 Období před vznikem Státu Izrael

Novodobý základ pro židovský stát a jeho právní řád se nachází v období na konci první světové války, kdy byla dovršena snaha Theodora Herzla a celé Sionistické organizace dosáhnout uznání židovské státnosti. Stalo se tak na základě takzvané Balfourovy deklaráce, která byla Brity vydána roku 1917 jako akt potvrzení přátelství mezi Velkou Británií a Židy, kteří jí pomohli během probíhající války.¹ Odhlasována byla válečným kabinetem 31. října toho roku. Deklarace dbala na až nezvyklou korektnost a vyhýbala se náboženským nebo mystickým podtónům svého druhu.² Sepsána byla formou dopisu z 2. listopadu lordu Rotschildovi, prezidentovi Britské sionistické federace, a slibovala židovskému lidu v Palestině zřízení národní domoviny tehdy, jakmile bude tamní území dobyto britskou armádou a Osmané poraženi.³ Obrat „národní domovina“ užitý v deklaraci byl tehdy neznámý v mezinárodním úzu. Sionisty byl tento výraz vytvořen na kongresu roku 1897, aby se tím vyhnuli termínu „židovský stát“, který mohli Turci shledat provokativním, a deklarace tento pojem přejala.⁴ Důležitou pasáží deklarace byla část konstatující potřebu chránit civilní a náboženská práva stávajících nežidovských komunit v Palestině. Tato část měla svůj význam především v pozdějším období za britského mandátu, kdy byla

¹ SACHAR, Howard Morley. Dějiny státu Izrael. Praha: Regia, 1999, s. 112. ISBN 80-902484-4-6.

² SACHAR, Howard Morley. Dějiny státu Izrael. Praha: Regia, 1999, s. 115. ISBN 80-902484-4-6.

³ Znění deklarace: „Drahý lorde Rotschilde, je mi velkou radostí, že Vám mohu zaslat v zastoupení vlády jejího veličenstva toto prohlášení o sympatiích k židovským sionistickým aspiracím, jež byly předloženy kabinetu a byly jím schváleny: „Vláda Jeho Veličenstva pohlíží příznivě na zřízení národní domoviny pro židovský lid v Palestině, a využije svých nejlepších snah, aby dosáhla uskutečnění tohoto cíle a dala jasně na vědomí, že nemá být učiněno nic, co by porušilo civilní a náboženská práva stávajících nežidovských komunit v Palestině, nebo práva a politický status, jemuž se těší Židé v jakékoliv zemi.“ Byl bych vděčný, kdybyste s touto deklarací seznámil sionistickou federaci.“ SACHAR, Howard Morley. Dějiny státu Izrael. Praha: Regia, 1999, s. 115. ISBN 80-902484-4-6.

⁴ SACHAR, Howard Morley. Dějiny státu Izrael. Praha: Regia, 1999, s. 115. ISBN 80-902484-4-6.

interpretována jako ospravedlnění pro omezení a dokonce i vyloučení židovského přistěhovalectví za účelem usmíření arabského nacionalismu.⁵

1.1.1 Vojenská správa

V říjnu 1917 byla pod velením generála Edmunda Allenbyho podniknuta britská ofenzíva do Palestiny, o několik týdnů později byl dobyt Jeruzalém a po následujících nezdarech způsobených zimními dešti byl nakonec roku 1918 dobyt i zbytek Palestiny.⁶ Ustanoven byl vojenský správce Palestiny a země byla rozdělena na okresy, každý z nich pod britským vojenským guvernérem, kde každý jednal podle nařízení vydaných ústředním oddělením financí, spravedlnosti a civilní úředníci zaujímali vyšší správní místa; palestinští Arabové a Židé sloužili na nižších úrovních.⁷

Zanedlouho od ustanovení této vojenské správy se začaly objevovat první problémy spojené s heterogenní společností na území Palestiny. Arabské obyvatelstvo cítilo zklamání z poválečného uspořádání Palestiny a mezi Araby vzrůstal strach a nedůvěra k sionistickým nárokům. Tato frustrace se zprvu projevovala kousavými úvodníky arabských novin, později se přidaly veřejné arabské hrozby a následovaly případy nepokojů v palestinských arabských městech. Vše vyvrcholilo napadením židovských osad v Metulle a Tel Chaj podél severní palestinské hranice v únoru 1920 a střety mezi Araby a Židy v Jeruzalémě v dubnu téhož roku, kdy bylo během několika dní zraněno několik stovek Židů.⁸

Do jeruzalémských střetů byla zapojena také arabská policie, která se přidala na stranu arabského davu, v důsledku toho byl odvolán arabský starosta Jeruzaléma a dva vůdčí agitátoři přísně odsouzeni. Problémem ovšem bylo, že většina ostatních arabských vzbouřenců dostala pouze lehké tresty, zatímco skupina Židů organizující židovskou sebeobranu během těchto bojů, byla odsouzena vojenským soudem k patnáctiletému trestu vězení. Tato disparita rozsudků vyvolala reakce jak v židovském světě tak Anglii, kde vláda svolala

⁵ SACHAR, Howard Morley. Dějiny státu Izrael. Praha: Regia, 1999, s. 116. ISBN 80-902484-4-6.

⁶ SACHAR, Howard Morley. Dějiny státu Izrael. Praha: Regia, 1999, s. 120. ISBN 80-902484-4-6.

⁷ SACHAR, Howard Morley. Dějiny státu Izrael. Praha: Regia, 1999, s. 123. ISBN 80-902484-4-6.

⁸ SACHAR, Howard Morley. Dějiny státu Izrael. Praha: Regia, 1999, s. 127. ISBN 80-902484-4-6.

oficiální vyšetřovací orgán.⁹ Důstojníci vojenské správy před ní obhajovali své chování tím, že arabský dav byl pouze podnícen sionistickými provokacemi. Židé naopak obžalovali mandátní správu ze spoluviny na podněcování muslimských nacionalistických nepokojů a tuto obžalobu podpořil též vedoucí zpravodajský důstojník v Káhiře. Tímto obviněním byla palestinská vojenská správa vážně kompromitována před britským veřejným míněním, následně 29. dubna 1920 označil Londýn okamžitou přeměnu vojenského režimu ve Svaté zemi na provizorní civilní správu.¹⁰

1.1.2 Přeměna mandátu

O budoucím statusu mandátu bylo rozhodnuto v rámci konference v San Remu o několik dní dříve, 25. dubna 1920.¹¹ Státy Dohody zde prostřednictvím rezoluce rozhodly o utvoření mandátního území v Palestině a do této rezoluce zahrnuly ustanovení, podle kterého bude budoucí mandatář zodpovědný za uvedení v platnost prohlášení britské vlády z roku 1917 – Balfourovy deklaráce.¹² Konference přisoudila tento mandát Velké Británii v podobě mandátního území „A“ definovaného 4. odstavcem článku 22 Úmluvy o Společnosti národů.¹³ Mandátní území „A“ mělo být dle tohoto ustanovení spravováno takovým způsobem, aby mohlo nabýt samostatnosti.¹⁴ Konečně 12. srpna 1922 byl rozhodnutím rady Společnosti národů¹⁵ formálně zřízen Britský mandát nad Palestinou.

⁹ SACHAR, Howard Morley. Dějiny státu Izrael. Praha: Regia, 1999, s. 127. ISBN 80-902484-4-6.

¹⁰ SACHAR, Howard Morley. Dějiny státu Izrael. Praha: Regia, 1999, s. 128. ISBN 80-902484-4-6.

¹¹ DE BLOIS, Matthijs. The Unique Character of the Mandate for Palestine. *Israel Law Review* [online]. 2016, vol. 49, no. 3, s. 368, [citováno: 2017-01-13]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1017/S0021223716000212>

¹² San Remo Resolution. In: Council on Foreign Relations [online]. 1920 [citováno: 2016-07-19]. Dostupné z: <http://www.cfr.org/israel/san-remo-resolution/p15248>

¹³ „Určité společenské celky, jež kdysi náležely k říši ottomanské, dosáhly takového stupně vývoje, že jejich ustavení v nezávislé státy může býti prozatím uznáno s podmínkou, že rada a pomoc mandatářova budou státi po boku jejich správě do té doby, než budou s to, aby se řídily samy. Přání těchto společenských celků dlužno především vzíti v úvahu při výběru mandatářů.“ Úmluva o Společnosti národů (507/1921 Sb.), článek 22.

¹⁴ SHAW, Malcolm. The League of Nations Mandate System and the Palestine Mandate: What Did and Does It Say about International Law and What Did and Does It Say about Palestine? *Israel Law Review* [online]. 2016, vol. 49, no. 3, s. 295, [citováno: 2017-01-13] Dostupné z: <https://doi.org/10.1017/S0021223716000170>

¹⁵ Rozhodnutí Společnosti národů – Mandát nad Palestinou, 12. srpna 1922 [online]. 1922 [citováno: 2016-07-19]. Dostupné z: <https://unispal.un.org/DPA/DPR/unispal.nsf/0/2FCA2C68106F11AB05256BCF007BF3CB>

1.1.3 Britský mandát nad Palestinou

Rozhodnutí rady Společnosti národů o zřízení Britského mandátu nad Palestinou z roku 1922 stanovovalo základní podmínky pro britskou správu území tehdejší Palestiny.¹⁶ V preambuli přiřčení mandátu Británii citovala rada Společnosti národů Balfourovu deklaraci a akcentovala historickou souvislost židovského lidu s Palestinou a morální oprávněnost znovuzřízení národní domoviny v této zemi.¹⁷ Velké Británii ukládala povinnost zajistit židovskou národní domovinu a při použití svých nejlepších snah usnadnit židovské přistěhovalectví a povzbuzovat židovské osídlování v zemi. Britové byli určeni s plnými mocemi v legislativě a správě¹⁸ a rada ustanovila angličtinu, arabštinu a hebrejštinu oficiálními jazyky v Palestině.¹⁹

Stěžejním právním dokumentem nově vzniklého Britského mandátu nad Palestinou bylo **vládní nařízení o Palestině (Palestine Order in Council)**,²⁰ na němž mandátní správa zakládala své funkční činnosti.²¹ Účelem této ústavní normy bylo prakticky definovat různé komponenty mandátní správy, jelikož rozhodnutí rady Společnosti národů stanovovalo pouze hlavní linie pro mandátní výkon.

Exekutivní moc vykonával vysoký komisař, jehož pravomocí bylo jmenovat všechny podřízené správní úředníky.²² Obyvatelé Palestiny se měli podílet na vládě skrze volenou legislativní radu. Ta měla být zvolena za účelem vydávání takových nařízeních, která budou nezbytná pro mír, pořádek a dobrou

¹⁶ PEZL, Tomáš. Stručný nástin vývoje zastupitelských orgánů před vznikem Státu Izrael až po první Kneset. Pocta Stanislavu Balíkovi k 80. narozeninám. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 269. ISBN 978-80-7380-120-5.

¹⁷ SACHAR, Howard Morley. Dějiny státu Izrael. Praha: Regia, 1999, s. 131. ISBN 80-902484-4-6.

¹⁸ Rozhodnutí Společnosti národů – Mandát nad Palestinou, 12. srpna 1922 [online]. 1922, článek 1 [citováno: 2016-07-19]. Dostupné z:

<https://unispal.un.org/DPA/DPR/unispal.nsf/0/2FCA2C68106F11AB05256BCF007BF3CB>

¹⁹ Rozhodnutí Společnosti národů – Mandát nad Palestinou, 12. srpna 1922 [online]. 1922, článek 22 [citováno: 2016-07-19]. Dostupné z:

<https://unispal.un.org/DPA/DPR/unispal.nsf/0/2FCA2C68106F11AB05256BCF007BF3CB>

²⁰ Mandate for Palestine - The Palestine Order in LoN Council. In: United Nations [online]. 1922 [citováno: 2016-08-13]. Dostupné z:

<https://unispal.un.org/DPA/DPR/unispal.nsf/0/C7AAE196F41AA055052565F50054E656>

²¹ SACHAR, Howard Morley. Dějiny státu Izrael. Praha: Regia, 1999, s. 133. ISBN 80-902484-4-6.

²² Mandate for Palestine - The Palestine Order in LoN Council. In: United Nations [online]. 1922, článek 5 [citováno: 2016-08-13]. Dostupné z:

<https://unispal.un.org/DPA/DPR/unispal.nsf/0/C7AAE196F41AA055052565F50054E656>

správu Palestiny.²³ Z její pravomoci bylo vyňato vydávat nařízení týkající se daní a zdrojů příjmů, taktéž jako nařízení porušující znění mandátu – především růst židovského národního domova. Na veškerá zařízení vydaná radou měl mít vysoký komisař právo veta. Bylo stanoveno, že se rada bude skládat z dvaceti dvou členů, z deseti oficiálních členů vlády a dvanácti členů neoficiálních.²⁴ Členové neoficiální – občané Palestiny měli být voleni pečlivě vyváženým schématem primárních a sekundárních voleb, kdy k zajištění chráněného statutu židovské a křesťanské minority měli být sekundární volitelé organizováni podle svých náboženských komunit do dvanácti volebních obvodů.²⁵ Přestože v počáteční fázi nebyly proti legislativní radě žádné větší námitky, po několika týdnech se proti tomuto modelu postavili arabští nacionalističtí vůdci, kterým vadilo rovnoměrné zastoupení Židů a Arabů v tomto orgánu. Při následných volbách většina Arabů primární volby do rady bojkotovala a vláda byla nucena zrušit zbytek hlasování.²⁶ V reakci na to nechal vysoký komisař vydat druhou, doplněnou vládní vyhlášku, která zřizovala spíše poradní než legislativní radu a jejíž členové byli jmenováni vládou. Arabští nacionalisté přesto ani s touto modifikací nesouhlasili a nutili jmenované arabské představitele, aby z tohoto poradního tělesa vystoupili a orgán paralyzovali. Incentivem pro ně bylo přimět Velkou Británii institovat samosprávný orgán, jehož složení by poměrně reflektovalo zastoupení obyvatel v Palestině, tedy uspořádání, které by zvýhodňovalo Araby.²⁷ Vysoký komisař tedy učinil ještě jeden pokus o alespoň částečné utvoření místní samosprávy a požádal arabské předáky, aby zorganizovali svou vlastní arabskou agenturu, jež by sloužila jako partnerský orgán k Židovské agentuře předepsané mandátním rozhodnutím a spolupracoval by s vládou ve věcech týkajících se arabských zájmu v Palestině. Arabským vedením byl návrh opět odmítnut a legislativní jakož i výkonná funkce vlády byly napříště ponechány výhradně vysokému komisaři a podřízeným úředníkům palestinské správy a od samosprávy na úrovni mandátu

²³ Mandate for Palestine - The Palestine Order in LoN Council. In: United Nations [online]. 1922, článek 18 [citováno: 2016-08-13]. Dostupné z:

<https://unispal.un.org/DPA/DPR/unispal.nsf/0/C7AAE196F41AA055052565F50054E656>

²⁴ Mandate for Palestine - The Palestine Order in LoN Council. In: United Nations [online]. 1922, článek 19 [citováno: 2016-08-13]. Dostupné z:

<https://unispal.un.org/DPA/DPR/unispal.nsf/0/C7AAE196F41AA055052565F50054E656>

²⁵ SACHAR, Howard Morley. Dějiny státu Izrael. Praha: Regia, 1999, s. 134. ISBN 80-902484-4-6.

²⁶ SACHAR, Howard Morley. Dějiny státu Izrael. Praha: Regia, 1999, s. 134. ISBN 80-902484-4-6.

²⁷ SACHAR, Howard Morley. Dějiny státu Izrael. Praha: Regia, 1999, s. 134. ISBN 80-902484-4-6.

bylo upuštěno.²⁸ Tím byla Palestina ojedinělá mezi mandáty „A“ Společnosti národů, jelikož svým vztahem k samosprávě se podobala více korunní kolonii nežli území připravovanému na samostatnost.²⁹

Zásadní vliv na právní řád mandátní Palestiny i budoucí stát Izrael měl článek 46 vládního nařízení o Palestině. Ustanovení nechávalo na počátku britské nadvlády v platnosti stávající osmanské právo, aby tak mandát neprodleně měl efektivní právní systém již známý jeho obyvatelům. Článek navíc dovoloval nahrazení osmanského práva právem novým, čímž roztržštěné a zastaralé osmanské právo mohlo být modernizováno právem přijatým Brity.³⁰ Následkem bylo nahrazení celého osmanského trestního a obchodního kodexu jak moderní legislativou, tak anglickým zvykovým právem a spravedlností.³¹ „*Od začátku 20. let právníci a soudci stejně citovali britské, commonwealthské i americké právní výklady, až se na konci mandátu stalo zvykové právo dominantní právní tradicí v Palestině. Výjimky byly většinou ony pozůstatky osmanského práva, které se zabývaly záležitostmi půdy a civilního práva, jak byly kodifikovány ve starém tureckém medžellehu, neboť rozsudky osobního statusu byly ponechány náboženským soudům různých náboženských komunit. Především v této formě pak byl tento právní systém Palestiny přijat v letech 1948 – 1949 Státem Izrael.*“³²

Britové prostřednictvím vládního nařízení o Palestině zřídili soudní systém, který byl částečně založen podle vzoru osmanského předchůdce a z části na anglickém modelu soudnictví.³³ Výkon soudní moci byl dle výše zmíněného předpisu rozdělen mezi sekulární soudy, náboženské soudy a kmenové beduínské soudy. Britové tím zachovali takzvaný milétský systém z doby Osmanské říše, který dával relativní právní autonomii náboženským soudům, jejichž jurisdikce byla založena na identitě procesních subjektů.³⁴ Tato autonomie byla garantována

²⁸ SACHAR, Howard Morley. Dějiny státu Izrael. Praha: Regia, 1999, s. 134. ISBN 80-902484-4-6.

²⁹ SACHAR, Howard Morley. Dějiny státu Izrael. Praha: Regia, 1999, s. 135. ISBN 80-902484-4-6.

³⁰ GELPE, Marcia. The Israeli legal system. Durham: Carolina Academic Press, 2013, s. 49. ISBN 978-1-59460-868-1.

³¹ SACHAR, Howard Morley. Dějiny státu Izrael. Praha: Regia, 1999, s. 135. ISBN 80-902484-4-6.

³² SACHAR, Howard Morley. Dějiny státu Izrael. Praha: Regia, 1999, s. 135. ISBN 80-902484-4-6.

³³ GELPE, Marcia. The Israeli legal system. Durham: Carolina Academic Press, 2013, s. 50. ISBN 978-1-59460-868-1.

³⁴ LIKHOVSKI, Assaf. Law and identity in mandate Palestine. Chapel Hill, NC: University of North Carolina Press, 2006, s. 37. ISBN 978-0-8078-3017-8.

ve věcech personálního statusu, jako jsou sňatky či rozvody, a to jedenácti etnickým, respektive náboženským komunitám v Palestině.³⁵ Sekulární soudnictví bylo třístupňové – první stupeň tvořily policejní a magistrátní soudy disponující civilní a trestní jurisdikcí na nižší úrovni.³⁶ Na druhém stupni byly soudy oblastní, které řešily závažnější procesy a odvolací kauzy³⁷ a sekulární soudní soustavu zastřešoval na třetím stupni Nejvyšší soud sloužící jako soud apelační³⁸, kterému předsedal šéf justice.³⁹

1.1.4 Židovské zastupitelské orgány v období mandátu

Přestože snaha o vytvoření fungující samosprávy na úrovni mandátu selhala, v případě židovské komunity v Palestině byla situace odlišná. Židovské, respektive sionistické struktury se začaly formovat již na konci 19. století, kdy se Židé z celého světa snažili dosáhnout mezinárodního uznání židovské státnosti.

Roku 1897 se v Basileji poprvé sešel **sionistický kongres**, který ustanovil jako svůj nástroj k prosazování stanovených cílů stálou Sionistickou organizaci.⁴⁰ Sionistická organizace měla reprezentovat celosvětový zájem Židů na zřízení vlastního státu a kongresy byly míněny jako národní fórum, z tohoto důvodu již první kongres byl řízen stylem obvyklým v parlamentech té doby.⁴¹ Delegáti kongresu byli voleni na základě poměrného zastoupení kandidátních listin. Sionismus byl ze své podstaty formou nacionalismu a podobal se tedy obdobným národním hnutím, tudíž „*existovala snaha o rovnoměrné zastoupení všech frakcí a skupin na kongresech i ve výkonných orgánech organizace.*“⁴² Na druhém

³⁵ LAYISH, Aharon. The Heritage of Ottoman Rule in the Israeli Legal System: The Concept of Umma and Millet. The law applied: contextualizing the Islamic Shari'a: a volume in honor of Frank E. Vogel. London: I.B. Tauris, 2008, s. 128. ISBN 978-1-84511-736-8.

³⁶ Mandate for Palestine - The Palestine Order in LoN Council. In: United Nations [online]. 1922, článek 39 [citováno: 2016-08-13]. Dostupné z:

<https://unispal.un.org/DPA/DPR/unispal.nsf/0/C7AAE196F41AA055052565F50054E656>

³⁷ Mandate for Palestine - The Palestine Order in LoN Council. In: United Nations [online]. 1922, článek 40 [citováno: 2016-08-13]. Dostupné z:

<https://unispal.un.org/DPA/DPR/unispal.nsf/0/C7AAE196F41AA055052565F50054E656>

³⁸ Mandate for Palestine - The Palestine Order in LoN Council. In: United Nations [online]. 1922, článek 43 [citováno: 2016-08-13]. Dostupné z:

<https://unispal.un.org/DPA/DPR/unispal.nsf/0/C7AAE196F41AA055052565F50054E656>

³⁹ SACHAR, Howard Morley. Dějiny státu Izrael. Praha: Regia, 1999, s. 135. ISBN 80-902484-4-6.

⁴⁰ SACHAR, Howard Morley. Dějiny státu Izrael. Praha: Regia, 1999, s. 61. ISBN 80-902484-4-6.

⁴¹ PEZL, Tomáš. Stručný nástin vývoje zastupitelských orgánů před vznikem Státu Izrael až po první Kneset. Pocta Stanislavu Balíkovi k 80. narozeninám. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 268. ISBN 978-80-7380-120-5.

⁴² PEZL, Tomáš. Stručný nástin vývoje zastupitelských orgánů před vznikem Státu Izrael až po první Kneset. Pocta Stanislavu Balíkovi k 80. narozeninám. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 268. ISBN 978-80-7380-120-5.

kongresu byla schválena koalice s jišuvem – židovským osídlením v Palestině, jejímž účelem bylo vyvinout veškeré možné diplomatické úsilí k získání dekretu na židovské osídlení Svaté země.⁴³ Počínaje devátým kongresem, který se konal roku 1911, struktura organizace přijala formu a řád a kongresy se začaly scházet každé dva roky.⁴⁴ V tomto mezidobí mezi kongresy byla Sionistická organizace řízena takzvanou Sionistickou komisí a užší Exekutivou.⁴⁵ Zároveň na tomto kongresu byla přijata doktrína, podle níž se židovské národní bloky měly aktivně zapojit do politického života svých států a přispět tím tak k naplnění sionistického ideálu.⁴⁶ Činnost kongresů přerušila až druhá světová válka, v jejímž důsledku bylo paralyzované fungování celé Sionistické organizace. Po skončení války se konal první sjezd v roce 1946, účast na něm byla ovšem mizivá, většina evropského sionistického hnutí přestala existovat.⁴⁷

„Kongresy svou činností a organizací utvořily základ pro demokratické formování židovské samosprávy a posléze i izraelské státnosti. Volební systém, který byl zaveden při volbách delegátu kongresu, byl použit i pro volby do Prvního Knesetu v roce 1949.“⁴⁸

Od počátku britské správy bylo židovské obyvatelstvo v Palestině velice aktivní v otázce vlastní samosprávy. Tuto aktivitu podněcoval i samotný text Balfourovy deklaráce a spojená očekávání Židů na brzký vznik vlastního státu.⁴⁹ Předválečné pokusy jišuvu ustanovit organizovanou židovskou reprezentaci ztroskotaly kvůli špatným poměrům panujícím na území, kterému v té době vládli Turci. Po válce ovšem turecká nadvláda nad Palestinou skončila, a tak byly tyto

⁴³ SACHAR, Howard Morley. Dějiny státu Izrael. Praha: Regia, 1999, s. 62. ISBN 80-902484-4-6.

⁴⁴ SACHAR, Howard Morley. Dějiny státu Izrael. Praha: Regia, 1999, s. 82. ISBN 80-902484-4-6.

⁴⁵ PEZL, Tomáš. Stručný nástin vývoje zastupitelských orgánů před vznikem Státu Izrael až po první Kneset. Pocta Stanislavu Balíkovi k 80. narozeninám. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 268. ISBN 978-80-7380-120-5.

⁴⁶ PEZL, Tomáš. Stručný nástin vývoje zastupitelských orgánů před vznikem Státu Izrael až po první Kneset. Pocta Stanislavu Balíkovi k 80. narozeninám. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 269. ISBN 978-80-7380-120-5.

⁴⁷ PEZL, Tomáš. Stručný nástin vývoje zastupitelských orgánů před vznikem Státu Izrael až po první Kneset. Pocta Stanislavu Balíkovi k 80. narozeninám. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 269. ISBN 978-80-7380-120-5.

⁴⁸ PEZL, Tomáš. Stručný nástin vývoje zastupitelských orgánů před vznikem Státu Izrael až po první Kneset. Pocta Stanislavu Balíkovi k 80. narozeninám. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 269. ISBN 978-80-7380-120-5.

⁴⁹ PEZL, Tomáš. Stručný nástin vývoje zastupitelských orgánů před vznikem Státu Izrael až po první Kneset. Pocta Stanislavu Balíkovi k 80. narozeninám. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 269. ISBN 978-80-7380-120-5.

židovské snahy obnoveny.⁵⁰ 18. prosince 1918 předložilo shromáždění palestinských Židů v Jaffě návrh ústavy národní domoviny a opatření přijatá touto skupinou měla posléze zásadní vliv na budoucí vývoj židovské samosprávy. Výsledkem bylo rozhodnutí o **zřízení Národního shromáždění (Asefat ha'Nivcharim)** a o volbách do něj, které byly stanoveny na duben 1920.⁵¹

Hlasování ve volbách do shromáždění bylo všeobecné, přímé, tajné, rovné a také proporcionální, spočívající na staré sionistické kongresové technice voleb oddělených stranických kandidátek.⁵² Především zavedení všeobecného a rovného hlasovacího práva, tedy zavedení volebního práva i pro ženy, bylo v té době poměrně neobvyklé a tato skutečnost našla svůj ohlas i v Londýně.⁵³

Voleb do Národního shromáždění, které se konaly 19. dubna 1920, se zúčastnilo více než 70% všech registrovaných židovských voličů a nově zvolené shromáždění formálně zahájilo činnost v říjnu 1920 v Jeruzalémě. Skládalo se z 314 členů, kteří patřili k dvaceti různým stranám.⁵⁴ Takto vysoký počet zastoupených stran názorně reflektoval politickou roztržičnost židovské společnosti v Palestině.⁵⁵

Prvním výnosem Národního shromáždění bylo zvolení 36 členné **Národní rady (Va'ad Leumi)** ze svého středu, která sloužila jako výkonný orgán pro správu a reprezentaci židovské komunity v Palestině. Vysoký počet jejích členů vedl ke zvolení ještě takzvané *Exekutivy*, která plnila funkci aktivně výkonného orgánu.⁵⁶ Dohromady tyto politické instituce již uvořily představovaly takzvaný *Knesset Izrael* – termín používaný k označení oficiálně schválené a politicky

⁵⁰ SACHAR, Howard Morley. Dějiny státu Izrael. Praha: Regia, 1999, s. 137. ISBN 80-902484-4-6.

⁵¹ SACHAR, Howard Morley. Dějiny státu Izrael. Praha: Regia, 1999, s. 137. ISBN 80-902484-4-6.

⁵² SACHAR, Howard Morley. Dějiny státu Izrael. Praha: Regia, 1999, s. 137. ISBN 80-902484-4-6.

⁵³ PEZL, Tomáš. Stručný nástin vývoje zastupitelských orgánů před vznikem Státu Izrael až po první Kneset. Pocta Stanislavu Balíkovi k 80. narozeninám. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 270. ISBN 978-80-7380-120-5.

⁵⁴ SACHAR, Howard Morley. Dějiny státu Izrael. Praha: Regia, 1999, s. 137. ISBN 80-902484-4-6.

⁵⁵ PEZL, Tomáš. Stručný nástin vývoje zastupitelských orgánů před vznikem Státu Izrael až po první Kneset. Pocta Stanislavu Balíkovi k 80. narozeninám. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 270. ISBN 978-80-7380-120-5.

⁵⁶ PEZL, Tomáš. Stručný nástin vývoje zastupitelských orgánů před vznikem Státu Izrael až po první Kneset. Pocta Stanislavu Balíkovi k 80. narozeninám. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 270. ISBN 978-80-7380-120-5.

organizované židovské komunity v Palestině.⁵⁷ Tyto samosprávné tendence židovského obyvatelstva vedly následně vysokého komisaře k nabídnutí určité funkční pravomoci nad židovskými, kulturními a sociálními aktivitami.⁵⁸

Národní shromáždění se scházelo nejméně jednou do roka a nové volby byly vypisovány každý třetí až šestý rok.⁵⁹ Rada se oproti tomu scházela pravidelně, byla zodpovědná za směřování politické činnosti mezi zasedáními Národního shromáždění, čímž fungovala jako národní výkonný výbor, a pod Va'ad Leumi a jeho jurisdikci spadala také síť místních komunitních rad.⁶⁰

Přestože tato zárodečná židovská vláda působila nepřetržitě od roku 1920, po dlouhou dobu nedosáhla oficiálního mandátního uznání. Její činnost byla odmítána komunitou ortodoxních Židů, které se nelíbilo rovné členství přístupné ženám, a příčina prodlevy spočívala z části také v britské neochotě převést příjem z daní na Národní shromáždění – byť v rámci omezené sféry kompetencí tohoto tělesa. Po stížnosti, kterou představitelé Národního shromáždění podali u mandátové komise Společnosti národů, britská administrativa ustoupila a v červenci 1927 vydala vládní nařízení, kterým formálně uznala jedinou židovskou obec, Knesset Izrael, s jejími vlastními náboženskými a světskými orgány.⁶¹

Národní shromáždění, ani jím zvolené orgány nebyly přímo napojeny na Sionistickou organizaci, přesto však mezi těmito tělesy docházelo k úzké spolupráci. „*Konala se pravidelná společná zasedání Národní rady a Sionistické komise, jakožto širší exekutivou Sionistické organizace a tato spolupráce byla chápána jako sjednocení mezinárodního úsilí vykonávaného Sionistickou organizací a vnitřního úsilí o budování židovské domoviny, které primárně obstarávala Národní rada.*“⁶²

⁵⁷ TESSLER, Mark A. A history of the Israeli-Palestinian conflict. 2nd ed. Bloomington: Indiana University Press, c2009, s. 195. ISBN 978-0-253-22070-7.

⁵⁸ SACHAR, Howard Morley. Dějiny státu Izrael. Praha: Regia, 1999, s. 137. ISBN 80-902484-4-6.

⁵⁹ SACHAR, Howard Morley. Dějiny státu Izrael. Praha: Regia, 1999, s. 137. ISBN 80-902484-4-6.

⁶⁰ TESSLER, Mark A. A history of the Israeli-Palestinian conflict. 2nd ed. Bloomington: Indiana University Press, c2009, s. 197-198. ISBN 978-0-253-22070-7.

⁶¹ SACHAR, Howard Morley. Dějiny státu Izrael. Praha: Regia, 1999, s. 137. ISBN 80-902484-4-6.

⁶² PEZL, Tomáš. Stručný nástin vývoje zastupitelských orgánů před vznikem Státu Izrael až po první Kneset. Pocta Stanislavu Balíkovi k 80. narozeninám. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 271. ISBN 978-80-7380-120-5.

Když v roce 1922 bylo Společností národů rozhodnuto o zřízení Britského mandátu nad Palestinou, jeho ustanovující dokument obsahoval základní podmínky pro britskou správu na tehdejším území Palestiny.⁶³ Toto rozhodnutí do svého znění inkorporovalo dřívější rozhodnutí britské vlády známé jako Balfourova deklarace a to téměř doslova.⁶⁴ Ukládalo tak Velké Británii jako správci mandátního území, aby podporovala ustanovení židovské národní domoviny na území Palestiny.⁶⁵ Dokument z tohoto důvodu předpokládal vznik Židovské agentury, jejímž úkolem mělo být poradenství a spolupráce s mandátní správou v takových ekonomických, sociálních a dalších otázkách, které mohou mít vliv na vytvoření židovské národní domoviny a na zájmy židovského obyvatelstva v Palestině⁶⁶ a plnila by úlohu jakési národní samosprávy.⁶⁷ Rozhodnutí zároveň stanovovalo, že do té doby, než bude taková agentura ustanovena, bude úlohu tohoto tělesa plnit Sionistická organizace⁶⁸, respektive její exekutiva – tedy Sionistická komise.⁶⁹

Samotná **Židovská agentura pro Palestinu** byla založena rozhodnutím šestnáctého Sionistického kongresu, který se konal v Curychu roku 1929.⁷⁰ Za úkol měla spolupracovat s mandátní vládou při provádění veřejných prací, prospěšných činností a na rozvíjení přírodních zdrojů.⁷¹ V rámci národní

⁶³ PEZL, Tomáš. Stručný nástin vývoje zastupitelských orgánů před vznikem Státu Izrael až po první Kneset. Pocta Stanislavu Balíkovi k 80. narozeninám. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 269. ISBN 978-80-7380-120-5.

⁶⁴ SACHAR, Howard Morley. Dějiny státu Izrael. Praha: Regia, 1999, s. 131. ISBN 80-902484-4-6.

⁶⁵ Rozhodnutí Společnosti národů – Mandát nad Palestinou, 12. srpna 1922 [online]. 1922 [citováno: 2016-07-19]. Dostupné z: <https://unispal.un.org/DPA/DPR/unispal.nsf/0/2FCA2C68106F11AB05256BCF007BF3CB>, článek 2

⁶⁶ Rozhodnutí Společnosti národů – Mandát nad Palestinou, 12. srpna 1922 [online]. 1922 [citováno: 2016-07-19]. Dostupné z: <https://unispal.un.org/DPA/DPR/unispal.nsf/0/2FCA2C68106F11AB05256BCF007BF3CB>, článek 4

⁶⁷ PEZL, Tomáš. Stručný nástin vývoje zastupitelských orgánů před vznikem Státu Izrael až po první Kneset. Pocta Stanislavu Balíkovi k 80. narozeninám. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 269. ISBN 978-80-7380-120-5.

⁶⁸ Rozhodnutí Společnosti národů – Mandát nad Palestinou, 12. srpna 1922 [online]. 1922 [citováno: 2016-07-19]. Dostupné z: <https://unispal.un.org/DPA/DPR/unispal.nsf/0/2FCA2C68106F11AB05256BCF007BF3CB>, článek 5

⁶⁹ PEZL, Tomáš. Stručný nástin vývoje zastupitelských orgánů před vznikem Státu Izrael až po první Kneset. Pocta Stanislavu Balíkovi k 80. narozeninám. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 269. ISBN 978-80-7380-120-5.

⁷⁰ TESSLER, Mark A. A history of the Israeli-Palestinian conflict. 2nd ed. Bloomington: Indiana University Press, c2009, s. 194. ISBN 978-0-253-22070-7.

⁷¹ PEZL, Tomáš. Stručný nástin vývoje zastupitelských orgánů před vznikem Státu Izrael až po první Kneset. Pocta Stanislavu Balíkovi k 80. narozeninám. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 271. ISBN 978-80-7380-120-5.

samosprávy, jišuvu, měla důležitou politickou a administrativní odpovědnost. Od samého počátku jejího fungování, kdy její činnost ještě vykonávala Sionistická komise, se zavázala plnit a koordinovat programy vnitřního rozvoje domoviny v celé řadě oblastí. Byla založena oddělení ke správě politických záležitostí, přistěhovalectví, vzdělání anebo zdraví. Politické oddělení například udržovalo kontakt s britským vysokým komisařem a jeho zaměstnanci, oddělení kolonizace se naproti tomu zabývalo rozvojem zemědělských osad. V čele každého oddělení byl člen výkonné rady agentury, který koordinoval činnost s britskými úřady a též s dalšími institucemi v rámci jišuvu. Mnoho těchto oddělení mělo své vlastní sociální a ekonomické programy a využívalo vlastních zdrojů.⁷²

Svoji činnost prováděla Židovská agentura také ve spolupráci s mateřskou Sionistickou organizací, kdy společně organizovaly legální i nelegální přistěhovalectví do Palestiny. Za tímto účelem začala agentura zřizovat své vlastní kanceláře po celém světě.⁷³

Volby představitelů Židovské agentury probíhaly obdobným systémem jako v případě Národního shromáždění a Národní rady. Představitelé byli voleni systémem poměrného zastoupení kandidátních listin a to nejen ze stran, které podporovaly myšlenku Sionistické organizace, ale všech stran, které působily v rámci palestinské židovské komunity. I přes to ovšem většinu postů získali sionisté.⁷⁴

1.1.5 Arabsko-židovské vztahy a jejich vývoj v období mandátu

Vzrůstající počet židovských přistěhovalců, kteří do Palestiny proudili od 20. let v reakci na znění Balfourovy deklaráce o zřízení židovské národní domoviny, vedl ke stále většímu napětí mezi Židy a Araby. Sionistická imigrační politika v tomto období byla založena na názoru, „že *jakmile se židovské přistěhovalectví dá do pohybu, zaostalé domorodé obyvatelstvo přijme židovskou národní domovinu jako fait accompli.*“⁷⁵ Dělnické sionistické kruhy doufaly, že

⁷² TESSLER, Mark A. A history of the Israeli-Palestinian conflict. 2nd ed. Bloomington: Indiana University Press, c2009, s. 194. ISBN 978-0-253-22070-7.

⁷³ PEZL, Tomáš. Stručný nástin vývoje zastupitelských orgánů před vznikem Státu Izrael až po první Kneset. Pocta Stanislavu Balíkovi k 80. narozeninám. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 271. ISBN 978-80-7380-120-5.

⁷⁴ PEZL, Tomáš. Stručný nástin vývoje zastupitelských orgánů před vznikem Státu Izrael až po první Kneset. Pocta Stanislavu Balíkovi k 80. narozeninám. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 271. ISBN 978-80-7380-120-5.

⁷⁵ SACHAR, Howard Morley. Dějiny státu Izrael. Praha: Regia, 1999, s. 159. ISBN 80-902484-4-6.

hospodářský přínos židovského osídlování bude dostatečným argumentem na arabský nacionalismus a arabské masy pochopí, že židovské přistěhovalectví a kolonizace znamenají prosperitu pro obě strany.⁷⁶ Přestože životní úroveň arabských rolníků a dělníků v důsledku toho stoupala, k usmíření obou stran tím nedošlo, jelikož arabští vůdci namítali, že židovská životní úroveň stoupá mnohem rychleji. K této situaci se navíc přidala politika Židovského národního fondu (KKL) prodeje půdy Židům, která byla založena na tom, že tato židovská půda, jakmile byla jednou získána, již nemůže být znovu prodána Arabům ani uvolněna pro nežidovské podnikání.⁷⁷

Po nepokojích v roce 1920 vypukly otevřené střety opět roku 1928 – v jeruzalémském Starém Městě, kde Arabové a židovští pietisté žili v těsné blízkosti po mnoho staletí. Ohniskem se stal spor o Židy uctívanou Západní zeď (Zeď nářků) – pozůstatek hebrejského starověkého Chrámu, která patřila muslimské obci, podle dlouhé tradice však Židé užívali práva modlit se u ní.⁷⁸ Arabové nyní v obavách, že se Židé chtějí zmocnit mešity al-Aqsa stojící uvnitř komplexu Haram (jehož součástí je i Západní zeď), začali narušovat židovské bohoslužby u Zdi stavebními pracemi v jejím sousedství. Tím započaly měsíce protestů na obou stranách. Výsledkem bylo konstatování Vysokého komisaře, že Židé mají právo na nerušené bohoslužby. Zároveň ovšem dodal, že stavební práce Arabů mohou pokračovat, nebudou-li tím židovští věřící vyrušováni během obvyklých hodin svých modliteb. S tímto vyjádřením nebyla spokojená ani jedna ze stran, zejména pak Arabové, kteří po celé zemi vyzývali muslimské obyvatelstvo k obraně al-Aqsy proti židovským útokům. Ozbrojený arabský dav následně zaútočil na čtvrti ortodoxních Židů v Jeruzalémě a toto násilí se poté rychle rozšířilo do dalších oblastí Palestiny. S nastolením opětovného pořádku muselo pomoci až britské vojsko přivolané z Egypta, jelikož arabská policie opět s výtržníky

⁷⁶ SACHAR, Howard Morley. Dějiny státu Izrael. Praha: Regia, 1999, s. 160. ISBN 80-902484-4-6.

⁷⁷ SACHAR, Howard Morley. Dějiny státu Izrael. Praha: Regia, 1999, s. 160. ISBN 80-902484-4-6.

⁷⁸ SACHAR, Howard Morley. Dějiny státu Izrael. Praha: Regia, 1999, s. 160. ISBN 80-902484-4-6.

sympatizovala.⁷⁹ Při následném vyšetřování došla britská administrativa k překvapivému závěru, že tyto události byly výsledkem chování obou stran.⁸⁰

Obsazení britské vlády bylo v té době již naprosto odlišné než v dobách vzniku mandátu a nyní vládnoucí labouristé k sionismu neměli žádný kladný vztah. Poté, co se britský ministr pro kolonie setkal s Chaimem Weizmannem, prezidentem Sionistické organizace, oznámil, že je proti masovému židovskému přistěhovalectví do Palestiny.⁸¹ Politické důsledky předchozích násilností pokračovaly více než rok a zahrnovaly příval sporů ohrožujících samu budoucnost židovské národní domoviny. Do Palestiny byla ministerstvem pro kolonie následně vyslána královská vyšetřovací kolonie, která měla vyšetřit příčiny trvajících arabsko-židovských střetů a vydat doporučení ke krokům potřebným k tomu, aby se do budoucna vyloučilo jejich opakování. Komise ve svých závěrech poukazovala na to, že vláda dosud nevydala přesněji formulované prohlášení o svých závazcích vůči nežidovským komunitám,⁸² k čemuž byla zavázána Balfourovou deklarací i samotným rozhodnutím rady Společnosti národů o zřízení Britského mandátu nad Palestinou.⁸³ Za účelem uklidnění arabských nacionalistů komise doporučila mandátní administrativě „*zpřísnit kontrolu židovského přistěhovalectví, chránit arabské nájemce před vyháněním z půdy židovskými obchodníky s realitami, a zajistit, aby Židovská agentura napříště uznala, že není v žádném smyslu oprávněna podílet se na vládě v Palestině.*“⁸⁴ Britská vláda na závěry komise reagovala prostřednictvím takzvané Passfieldovy bílé knihy, sepsanou britským ministrem kolonií lordem Passfieldem, kterou byly omezeny kvóty židovského přistěhovalectví do Palestiny a stejně tak výkup půdy od arabského obyvatelstva Židy.⁸⁵

⁷⁹ SACHAR, Howard Morley. Dějiny státu Izrael. Praha: Regia, 1999, s. 161. ISBN 80-902484-4-6.

⁸⁰ SACHAR, Howard Morley. Dějiny státu Izrael. Praha: Regia, 1999, s. 162. ISBN 80-902484-4-6.

⁸¹ SACHAR, Howard Morley. Dějiny státu Izrael. Praha: Regia, 1999, s. 162. ISBN 80-902484-4-6.

⁸² SACHAR, Howard Morley. Dějiny státu Izrael. Praha: Regia, 1999, s. 163. ISBN 80-902484-4-6.

⁸³ Rozhodnutí Společnosti národů – Mandát nad Palestinou, 12. srpna 1922 [online]. 1922 [citováno: 2016-07-19]. Dostupné z: <https://unispal.un.org/DPA/DPR/unispal.nsf/0/2FCA2C68106F11AB05256BCF007BF3CB>, článek 2

⁸⁴ SACHAR, Howard Morley. Dějiny státu Izrael. Praha: Regia, 1999, s. 163. ISBN 80-902484-4-6.

⁸⁵ SHAPIRA, Anita. Ben-Gurion: father of modern Israel. New Haven and London: Yale University Press, 2014, s. 87. ISBN 978-0300180459.

Spolu s vzestupem nacismu v Německu 30. let a italského fašismu se arabští nacionalisté v Palestině vzhledli v této ideologii, která se pro ně stala východiskem k řešení jejich situace na palestinském území. Itálie, která cítila křivdu pařížské mírové konference konané po první světové válce, nyní v arabském obyvatelstvu na blízkém východě viděla možnost, jak Británii (a dalším státům Dohody) její chování oplatit. Pomocí krátkovlnné vysílací stanice byla v arabském jazyce Itálií šířena propaganda systematicky útočící na chování Británie a Francie v jejich okupovaných arabských zemích.⁸⁶ Tuto kampaň na ovlivnění muslimského světa mohutně podporovalo i nacistické Německo. Země Osy k získávání arabské přízně využívaly „*paralely mezi nacistickým pangermanismem a mladistvou silou panarabského nacionalismu, který je vlnou arabské budoucnosti.*“⁸⁷ V dubnu 1936 zahájili Arabové generální stávkou na protest proti stále probíhající židovské imigraci, kterou následovaly spontánní projevy násilí.⁸⁸ Byli napadeni a zabiti tři Židé cestující veřejnou dopravou mezi arabskými městy Tulkarm a Nábulus, následující noci byli dva Arabové zavražděni jako židovský akt pomsty.⁸⁹ Jako řešení nastalé situace začala přicházet do úvahy varianta rozdělení Palestiny na dva nezávislé státy a mandátní enklávu, jež byla nadnesena během jednání královské komise, která měla instrukce určit příčiny současného neklidu a možná řešení.⁹⁰ Plán komise nakonec nebyl realizován. Konflikt začal pomalu přerůstat v občanskou válku, když arabská revolta v letech 1937 – 1939, stále živená italskou propagandou,⁹¹ byla zaměřena jak proti Židům, tak i samotným Britům.⁹²

Britové motivováni snahou získat zpět podporu Arabů vydali novou Bílou knihu, známou mezi palestinskými Židy jako Černá kniha. Ta stanovovala nová, pro Židy neúprosná imigrační pravidla. „Během nastávajících pěti let (to znamená do května 1944) měl být povolen vstup do Palestiny celkem 75 000 Židů plus

⁸⁶ SACHAR, Howard Morley. Dějiny státu Izrael. Praha: Regia, 1999, s. 178. ISBN 80-902484-4-6.

⁸⁷ SACHAR, Howard Morley. Dějiny státu Izrael. Praha: Regia, 1999, s. 178. ISBN 80-902484-4-6.

⁸⁸ GILBERT, Martin. Izrael: Dějiny. Praha: BB art, 2002, s. 92. ISBN 80-7257-740-9.

⁸⁹ GILBERT, Martin. Izrael: Dějiny. Praha: BB art, 2002, s. 93. ISBN 80-7257-740-9.

⁹⁰ SACHAR, Howard Morley. Dějiny státu Izrael. Praha: Regia, 1999, s. 183. ISBN 80-902484-4-6.

⁹¹ SACHAR, Howard Morley. Dějiny státu Izrael. Praha: Regia, 1999, s. 188. ISBN 80-902484-4-6.

⁹² SACHAR, Howard Morley. Dějiny státu Izrael. Praha: Regia, 1999, s. 190. ISBN 80-902484-4-6.

dalším 25 000 naléhavých případů.⁹³ Dále tato bílá kniha říkala, že židovský stát nebude vytvořen proti vůli arabské většiny. Tím britská vláda změnila svůj dosavadní postoj k budování židovské národní domoviny, podle něhož měla židovská imigrace pokračovat, v závislosti na ekonomické kapacitě země, až do dosažení židovské většiny.⁹⁴ Zřízení národní domoviny židovského lidu v Palestině, které Židům zaručovala Balfourova deklarace z roku 1917, tak podle Bílé knihy z roku 1939 mělo probíhat v rámci arabského státu.⁹⁵

Po vypuknutí druhé světové války se palestinští Židé bez ohledu na předchozí neshody s britskou administrativou rozhodli podpořit Velkou Británii a její spojence v boji proti nacismu. Židům v Palestině válka přinesla nový duch rozhodnosti, David Ben Gurion tehdy prohlásil: „*Budeme bojovat s Brity proti Hitlerovi, jako by Bílá kniha neexistovala; a budeme bojovat proti Bílé knize, jako by nebyla žádná válka.*“⁹⁶ Zatímco Arabové kolaborovali s nacisty,⁹⁷ palestinští Židé byli přesvědčováni, aby vstupovali do spojeneckých sil. Nábory probíhaly v širokém měřítku a přání sloužit věci Spojenců byly souběžné s nadějí, že tak přivedou do Palestiny, legálně či nelegálně, tolik evropských Židů, kolik jich unikne z drápů nacistické vlády.⁹⁸

Po skončení druhé světové války vypukla v Palestině arabsko-židovská válka, jejíž součástí byly i protibritské útoky. Z Evropy se do Palestiny ve značném množství ilegálně stěhovali Židé, kteří přežili vyhlazovací tábory,⁹⁹ světová veřejnost pod dojmem hrůz holocaustu cítila povinnost vyhovět emancipačním snahám židovského národa. Naopak okolní státy, respektive osamostatňující se území (Sýrie, Libanon, Zajordánsko) se stavěly k židovským požadavkům odmítavě. Británie si s řešením situace v zemi nevěděla příliš rady a 15. února 1947 britská vláda veřejně prohlásila, že palestinský problém bude předán Spojeným národům.¹⁰⁰

⁹³ GILBERT, Martin. Izrael: Dějiny. Praha: BB art, 2002, s. 109. ISBN 80-7257-740-9.

⁹⁴ SACHAR, Howard Morley. Dějiny státu Izrael. Praha: Regia, 1999, s. 131. ISBN 80-902484-4-6.

⁹⁵ GILBERT, Martin. Izrael: Dějiny. Praha: BB art, 2002, s. 109. ISBN 80-7257-740-9.

⁹⁶ GILBERT, Martin. Izrael: Dějiny. Praha: BB art, 2002, s. 113. ISBN 80-7257-740-9.

⁹⁷ SACHAR, Howard Morley. Dějiny státu Izrael. Praha: Regia, 1999, s. 200. ISBN 80-902484-4-6.

⁹⁸ GILBERT, Martin. Izrael: Dějiny. Praha: BB art, 2002, s. 113. ISBN 80-7257-740-9.

⁹⁹ GILBERT, Martin. Izrael: Dějiny. Praha: BB art, 2002, s. 135. ISBN 80-7257-740-9.

¹⁰⁰ GILBERT, Martin. Izrael: Dějiny. Praha: BB art, 2002, s. 152. ISBN 80-7257-740-9.

1.2 Vznik Státu Izrael

Se vznikem státu Izrael a jeho demokratického právního systému přímo souvisí následující právní dokumenty, které vznikly mezi léty 1947 – 1949, jsou jimi:¹⁰¹

- Rezoluce Valného shromáždění OSN č. 181 (29. listopadu 1947)
- Deklarace nezávislosti státu Izrael (14. května 1948)
- nařízení o právu a správě (Law and Administration Ordinance) (1948)
- nařízení o Ústavodárném shromáždění (Constituent Assembly Transition Ordinance) (1949)
- přechodový zákon (Transition Law) (1949)

1.2.1 Rezoluce Valného shromáždění OSN č. 181

První z dokumentů majících zásadní vliv na vznik státu byl přijat Valným shromážděním OSN dne 29. listopadu 1947, a to na základě závěrů Zvláštní komise OSN pro Palestinu (UNSCOP), která byla zřízena v květnu 1947.¹⁰² Rezoluce stanovovala mezní datum 1. srpna 1948, kdy vyprší Britský mandát a na jeho místě vedle sebe vzniknou arabský stát, židovský stát a mezinárodní město Jeruzalém ve speciálním režimu (*corpus separatum*), které bude pod správou OSN. Tyto státy měly dle rezoluce vzniknout do dvou měsíců od kompletního stažení britských sil z Palestiny, ne však později než 1. října 1948 a tvořit spolu měly hospodářskou unii.¹⁰³

V přechodném období od přijetí rezoluce po vznik nezávislých států měla Zvláštní komise zřídit v každém nově vznikajícím státě Prozatímní radu (Provisional Council of Government), jejíž činnost měla být prováděna pod vedením Zvláštní komise. Tyto rady měly v nově vznikajících státech do dvou měsíců od stažení mandátních sil uspořádat demokratické volby do

¹⁰¹ GELPE, Marcia. The Israeli legal system. Durham: Carolina Academic Press, 2013, s. 50. ISBN 978-1-59460-868-1.

¹⁰² A/307 of 13 May 1947 - Special Committee on Palestine. In: United Nations [online]. 1947 [citováno: 2016-08-02]. Dostupné z: <https://unispal.un.org/DPA/DPR/unispal.nsf/c17b3a9d4bfb04c985257b28006e4ea6/06f1e89b3b48291b802564b40049cc67>

¹⁰³ Resolution 181 (II). Future government of Palestine. In: United nations [online]. 1947 [citováno 2016-08-02]. Dostupné z: <https://unispal.un.org/DPA/DPR/unispal.nsf/0/7F0AF2BD897689B785256C330061D253>, část 1D

Ústavodárného shromáždění, jehož cílem bylo vytvoření ústavních norem pro tyto státy.¹⁰⁴

Rezoluce ve své druhé části konkrétně stanovovala rozdělení území Palestiny na dva nezávislé státy – arabský a židovský. Arabský stát měl být tvořen územím západní Galileje, oblastí Judsko a Samaří, jižním pobřežním pásem od Gazy po Ašdod a náležet mu taktéž měla enkláva v podobě přístavu Jaffo. Židovskému státu mělo připadnout území východní Galileje, oblast od Haify po Rehovot a část pouště Negev.¹⁰⁵

Rozdělení území mezi stát Židů a Arabů s internacionalizací Jeruzaléma tak, jak jej navrhovalo OSN, nevyhovovalo zcela ani jedné ze stran. Přestože oblasti s nejvyšší židovskou populací měly být součástí židovského státu a oblasti s nejvyšší arabskou populací naopak součástí státu arabského, oba tyto státy by se potýkaly s diskontinuitou svého území. Jeruzalém navíc nebyl součástí ani jednoho z těchto států, přestože svatá místa na jeho území hrají klíčovou roli pro náboženství obyvatel obou státních útvarů, které měly na základě této rezoluce vzniknout. I přes výše zmíněné výhrady židovská komunita s tímto plánem OSN na rozdělení souhlasila, na rozdíl od místní arabské komunity a okolních arabských států, které plán odmítly.¹⁰⁶

OSN touto rezolucí stanovila Britům mezní datum 1. srpna 1948, do kterého musí vládu nad Palestinou předat nově vzniknuvším státům. Velká Británie, již opotřebovaná neustálým bojem mezi Araby, Židy a odpůrci Mandátu, se však rozhodla ukončit své působení v Palestině již k 15. květnu 1948. O den dříve se sešla Židovská národní rada, hlavní instituce založená židovskou komunitou během Britského mandátu ke správě židovských záležitostí, a deklarovala založení státu Izrael nabývající účinnost od okamžiku zániku

¹⁰⁴ Resolution 181 (II). Future government of Palestine. In: United nations [online]. 1947 [citováno 2016-08-02]. Dostupné z:

<https://unispal.un.org/DPA/DPR/unispal.nsf/0/7F0AF2BD897689B785256C330061D253>, část 1B

¹⁰⁵ Resolution 181 (II). Future government of Palestine. In: United nations [online]. 1947 [citováno 2016-08-02]. Dostupné z:

<https://unispal.un.org/DPA/DPR/unispal.nsf/0/7F0AF2BD897689B785256C330061D253>, část 2A,B

¹⁰⁶ GELPE, Marcia. The Israeli legal system. Durham: Carolina Academic Press, 2013, s. 54. ISBN 978-1-59460-868-1.

Britského mandátu Palestina. Deklarace vydaná tímto orgánem stanovila právní základ pro prozatímní vládu, která měla později zřídit stálou vládu státu Izrael.¹⁰⁷

1.2.2 Deklarace nezávislosti státu Izrael

Dne 14. května 1948, den před skončením Britského mandátu, byla Židovskou národní radou vyhlášena nezávislost státu Izrael. Židovská národní rada v těch dnech vydala dva dokumenty zásadní pro formování nového státu; prvním byla samotná Deklarace nezávislosti státu Izrael a druhým nařízení o právu a správě (Law and Administration Ordinance).¹⁰⁸

Deklarace nezávislosti vyhlášovala „*založení židovského státu v Zemi izraelské, který má být znám jako stát Izrael*“¹⁰⁹, které vstoupí v platnost v den skončení britského mandátu o půlnoci téhož dne.¹¹⁰ Deklarace opírá právo židovského národa na vlastní stát na základě židovské historie a „*na přirozeném právu židovského národa být pány svého vlastního osudu, tak jako všechny ostatní národy ve svých vlastních suverénních státech*.“¹¹¹ Dle toho tak Deklarace odkazuje na rezoluci OSN, která toto právo pouze uznává, nikoli však zakládá.¹¹²

Deklarace, přečtená Davidem Ben Gurionem 14. května 1948, byla připravena společným úsilím mnoha osob, počínaje prvním návrhem vypracovaným Zvi Berensonem, který byl dále rozpracován výborem Židovské národní rady. Členy tohoto výboru byli Moshe Shertok, David Remez, Pinhas Rosenblueth, Moshe Shapira a Aharon Zisling.¹¹³ Tento prvotní návrh uváděl, že hranice vznikajícího židovského státu budou takové, jaké je stanovovala Rezoluce Valného shromáždění OSN č. 181 ze dne 29. listopadu 1947. Zahrnutí tohoto

¹⁰⁷ GELPE, Marcia. The Israeli legal system. Durham: Carolina Academic Press, 2013, s. 55. ISBN 978-1-59460-868-1.

¹⁰⁸ ROSENNE, Shabtai. The Constitutional and Legal System of Israel. Israel Office of Information, 1957, s. 2. ASIN B0007DO4O8.

¹⁰⁹ „the establishment of a Jewish state in Eretz-Israel, to be known as the State of Israel.“ (překlad autora), The Declaration of the Establishment of the State of Israel. In: The Knesset [online]. 1948 [citováno 2016-08-03]. Dostupné z: https://www.knesset.gov.il/docs/eng/megilat_eng.htm

¹¹⁰ The Declaration of the Establishment of the State of Israel. In: The Knesset [online]. 1948 [citováno 2016-08-03]. Dostupné z: https://www.knesset.gov.il/docs/eng/megilat_eng.htm

¹¹¹ „This right is the natural right of the Jewish people to be masters of their own fate, like all other nations, in their own sovereign State.“ (překlad autora) The Declaration of the Establishment of the State of Israel. In: The Knesset [online]. 1948 [citováno 2016-08-03]. Dostupné z: https://www.knesset.gov.il/docs/eng/megilat_eng.htm

¹¹² GELPE, Marcia. The Israeli legal system. Durham: Carolina Academic Press, 2013, s. 57. ISBN 978-1-59460-868-1.

¹¹³ KLEIMAN, Shelley. The State of Israel Declares Independence. In: Israel Ministry of Foreign Affairs [online]. 1999 [citováno 2016-08-05]. Dostupné z: <http://mfa.gov.il/MFA/MFA-Archive/1999/Pages/Shelley%20Kleiman%20-%20The%20State%20of%20Israel%20Declares%20Ind.aspx>

bodu ve vznikající deklaraci však bylo hlasováním zamítnuto a hlavním argumentem pro zamítnutí byl dle odpůrců fakt, že Deklarace nezávislosti Spojených států amerických taktéž nevyznačovala hranice státu.¹¹⁴ Vytvořením konečného znění byl pověřen jiný výbor, který byl složen z Davida Ben Guriona, Moshe Shertoka, Aharona Zislinga a Jehudy Leib Fischmana.¹¹⁵ Tato verze byla nakonec Židovskou národní radou schválena.

Deklarace dále obsahuje také ustanovení obsahující některé právní principy, které byly později začleněny do izraelského právního řádu,¹¹⁶ jedná se zejména o tu část deklarace, která uvádí, že „*stát Izrael bude podporovat rozvoj země pro blaho všech svých obyvatel, založen bude na svobodě, spravedlnosti a míru, jak bylo předpokládáno proroky Izraele; zajistí úplnou rovnost sociálních a politických práv pro všechny své obyvatele bez ohledu na jejich vyznání, rasu, nebo pohlaví; bude garantovat náboženskou svobodu, svobodu myšlení, jazyka, vzdělávání a kultury; bude chránit svatá místa všech náboženství; a bude věrný principům Charty Organizace spojených národů.*“¹¹⁷

Dokument poskytoval mechanismus pro vytvoření legálního systému státu, když výslovně předpokládal, že ústavodárné shromáždění, které bude za tímto účelem zvoleno, přijme ústavu.¹¹⁸ Ta státu Izrael měla poskytnout jeho základní právní rámec. Datum 1. října 1948 bylo stanoveno jako mezní termín voleb do tohoto shromáždění¹¹⁹ a pro období před těmito volbami deklarace upravovala

¹¹⁴ HARRIS, Jay. The Israeli Declaration of Independence: “A Camel Is a Horse Produced by a Committee”. In: Journal of Textual Reasoning [online]. 2014 [citováno 2016-08-06]. Dostupné z: <http://jtr.shanti.virginia.edu/the-israeli-declaration-of-independence-a-camel-is-a-horse-produced-by-a-committee/>

¹¹⁵ KLEIMAN, Shelley. The State of Israel Declares Independence. In: Israel Ministry of Foreign Affairs [online]. 1999 [citováno 2016-08-05]. Dostupné z: <http://mfa.gov.il/MFA/MFA-Archive/1999/Pages/Shelley%20Kleiman%20-%20The%20State%20of%20Israel%20Declares%20Ind.aspx>

¹¹⁶ GELPE, Marcia. The Israeli legal system. Durham: Carolina Academic Press, 2013, s. 57. ISBN 978-1-59460-868-1.

¹¹⁷ „it will foster the development of the country for the benefit of all its inhabitants; it will be based on freedom, justice and peace as envisaged by the prophets of Israel; it will ensure complete equality of social and political rights to all its inhabitants irrespective of religion, race or sex; it will guarantee freedom of religion, conscience, language, education and culture; it will safeguard the Holy Places of all religions; and it will be faithful to the principles of the Charter of the United Nations.“ (překlad autora) The Declaration of the Establishment of the State of Israel. In: The Knesset [online]. 1948 [citováno 2016-08-03]. Dostupné z: https://www.knesset.gov.il/docs/eng/megilat_eng.htm

¹¹⁸ The Declaration of the Establishment of the State of Israel. In: The Knesset [online]. 1948 [citováno 2016-08-03]. Dostupné z: https://www.knesset.gov.il/docs/eng/megilat_eng.htm

¹¹⁹ GELPE, Marcia. The Israeli legal system. Durham: Carolina Academic Press, 2013, s. 57. ISBN 978-1-59460-868-1.

uspořádání moci, aby byla zajištěna nutná kontinuita.¹²⁰ Na základě Deklarace nezávislosti se z Židovské národní rady stala Prozatímní státní rada – legislativní orgán prozatímního režimu a z exekutivy této národní rady se stala Prozatímní vláda státu. Po přijetí ústavy měly být tyto dvě instituce nahrazeny orgány novými, zvolenými dle ustanovení uvedených v přijaté ústavě.¹²¹

Pro zajištění zmiňované kontinuity a právní jistoty ihned přijala nově transformovaná Prozatímní státní rada **nařízení o právu a správě (Law and Administration Ordinance)**.¹²²

Toto nařízení je, na rozdíl od deklarace, čistě právní normou. Zatímco Deklarace nezávislosti státu Izrael deklarovala, že Prozatímní státní rada by měla být legislativním orgánem státu a že Prozatímní vláda státu by měla být orgánem moci výkonné, nařízení o právu a správě neposkytovalo pouze prohlášení, že by tomu tak mělo být, ale utvořilo legální základ pro tyto orgány v rámci prozatímní legislativy i exekutivy.¹²³

Důležitým ustanovením tohoto nařízení byl článek 11 stanovující kontinuitu většiny existujícího práva, konkrétně pak zákonů, které byly platné v Zemi izraelské dne 14. května 1948, pokud byly v souladu s tímto nařízením a dalšími právními předpisy schválenými Prozatímní státní radou a to s takovými změnami, které vyplynuly ze založení státu a jeho orgánů.¹²⁴ Z této kontinuity byla vyňata zákonná ustanovení, která zakládala či potvrzovala závislost země na Velké Británii. Tato závislost byla nařízením definována jako jakékoli privilegium garantované zákonem britské koruny, britským představitelům, nebo britským subjektům. Dále jako jakékoli ustanovení v zákoně vyžadující souhlas ve věci

¹²⁰ ROSENNE, Shabtai. The Constitutional and Legal System of Israel. Israel Office of Information, 1957, s. 2. ASIN B0007DO4O8.

¹²¹ GELPE, Marcia. The Israeli legal system. Durham: Carolina Academic Press, 2013, s. 57. ISBN 978-1-59460-868-1.

¹²² GELPE, Marcia. The Israeli legal system. Durham: Carolina Academic Press, 2013, s. 57. ISBN 978-1-59460-868-1.

¹²³ GELPE, Marcia. The Israeli legal system. Durham: Carolina Academic Press, 2013, s. 58. ISBN 978-1-59460-868-1.

¹²⁴ Law and Administration Ordinance, 5708-1948. In: Israel Law Resource Center [online]. 1948, článek 11 [citováno: 2016-10-25]. Dostupné z: <http://www.palmediaproject.org/html/ilrc/israellaws/fulltext/lawandadministrationord.htm>

některého z ministrů britské vlády, či vyžadující činnost na základě jeho pokynů.¹²⁵

1.2.3 Ústavodárné shromáždění

Přestože v Deklaraci nezávislosti bylo stanoveno, že funkční období Prozatímní státní rady a Prozatímní vlády skončí k 1. říjnu 1948, kdy již musí být zvolené řádné Ústavodárné shromáždění a ustanovena řádná vláda, byly volby v důsledku války s Palestinci a arabskými národy odloženy až do ledna 1949.¹²⁶ Prozatímní státní rada byla orgán, jehož členové nevzešli z demokratických voleb, nýbrž byli do své funkce jmenováni. Pouhých 11 dní před volbami do Ústavodárného shromáždění tak Prozatímní státní rada přijala **nařízení o Ústavodárném shromáždění (Constituent Assembly Transition Ordinance)**¹²⁷, podle kterého vkládá legislativní moc do rukou demokraticky zvoleného orgánu – Ústavodárnému shromáždění. Rada se tímto krokem odchýlila od původní ideje zanesené v Deklaraci nezávislosti, podle které měla Prozatímní státní rada být orgánem legislativní moci do doby, než bude přijata ústava státu.¹²⁸ Tímto krokem se tak stalo Ústavodárné shromáždění, jehož cílem bylo přijetí ústavy, též orgánem vykonávajícím během svého působení zákonodárnou moc.

25. ledna 1949 bylo se zpožděním několika měsíců zvoleno Ústavodárné shromáždění. „Při volbách byl použit tradiční postup poměrného zastoupení kandidátek tak, jak byl využíván u všech organizací existujících před vznikem státu. Počet poslanců Ústavodárného shromáždění byl stanoven na 120. Kdy počet byl odvozen od starověkého shromáždění moudrých rabínů, které se jmenovalo Knesset Ha'Gdola (Velké shromáždění). Posléze se ujal i starozákonný název Knesset (doslova shromáždění).

Volební právo bylo přiznáno „všem obyvatelům“ Izraele, kteří dosáhli 18 let věku. Ve volbách kandidovalo 21 stranických kandidátek. Voleb se zúčastnilo

¹²⁵ Law and Administration Ordinance, 5708-1948. In: Israel Law Resource Center [online]. 1948, článek 12 [citováno: 2016-10-25]. Dostupné z:

<http://www.palmediaproject.org/html/ilrc/israelaws/fulltext/lawandadministrationord.htm>

¹²⁶ GELPE, Marcia. The Israeli legal system. Durham: Carolina Academic Press, 2013, s. 59. ISBN 978-1-59460-868-1.

¹²⁷ MAHLER, Gregory S. Politics and government in Israel: the maturation of a modern state. 2nd ed. Lanham: Rowman & Littlefield Publishers, c2011, s. 137. ISBN 978-0742568280.

¹²⁸ GELPE, Marcia. The Israeli legal system. Durham: Carolina Academic Press, 2013, s. 59. ISBN 978-1-59460-868-1.

87% všech oprávněných voličů. Dělnické strany získaly 57 křesel, pravý střed 31 křesel a náboženské strany 16 křesel. Výsledek voleb v podstatě jenom potvrdil rozložení politických sil, které panovalo v jišuvu ještě před vznikem státu.¹²⁹

Zvolením Ústavodárného shromáždění byla dle radou přijatého nařízení Prozatímní rada státu rozpuštěna a zanikla. Ústavodárné shromáždění převzalo podle tohoto nařízení veškeré pravomoci, které platná legislativa udělovala Prozatímní radě státu a to do té doby, než Ústavodárné shromáždění učiní jiné rozhodnutí v této věci.¹³⁰

Ústavodárné shromáždění se poprvé sešlo 14. února 1949 a na této ustavující schůzi zvolilo svého předsedu a místopředsedu. Následně byl shromážděním přijat první zákon, jehož znění bylo připraveno již před volbami. Jednalo se o **přechodový zákon (The Transition Law)**, obecně se však mluvilo o takzvané malé ústavě.¹³¹ Dle tohoto přechodového zákona byl zákonodárný orgán státu Izrael nazván „Knesset“ a toto Ústavodárné shromáždění bylo přejmenováno na „První Knesset“.¹³² „Zákon upravoval složení a pravomoci vlády, republikánské zřízení a funkci prezidenta. Jak už z názvu vyplývá, byl tento zákon považován jako předstupeň skutečné ústavy. Skutečnost však byla jiná: zákon zůstal v platnosti až do roku 1968. Ihned po jeho přijetí zvolilo shromáždění prezidenta a prozatímní vláda odstoupila.

Jelikož přechodový zákon obsahoval jenom obecnou úpravu existence zákonodárného orgánu, musela být vyřešena řada praktických otázek až Knessetem samým. Knesset si podle vzoru britské Dolní sněmovny zvolil svého speakera, který předsedal a řídil jednání Knessetu. Knesset pak přijal i další britské parlamentní tradice, včetně fikce o parlamentu jako nositeli státní suverenity. Knesset se tedy stal nejvyšším orgánem státu. Přesvědčení izraelských politiků o nutnosti silného zákonodárného sboru pramenilo z představy, že

¹²⁹ PEZL, Tomáš. Stručný nástin vývoje zastupitelských orgánů před vznikem Státu Izrael až po první Kneset. Pocta Stanislavu Balíkovi k 80. narozeninám. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 274. ISBN 978-80-7380-120-5.

¹³⁰ Constituent Assembly (Transition) Ordinance, článek 1 a 3. In: GELPE, Marcia. The Israeli legal system. Durham: Carolina Academic Press, 2013, s. 59. ISBN 978-1-59460-868-1.

¹³¹ PEZL, Tomáš. Stručný nástin vývoje zastupitelských orgánů před vznikem Státu Izrael až po první Kneset. Pocta Stanislavu Balíkovi k 80. narozeninám. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 274. ISBN 978-80-7380-120-5.

¹³² Transition Law, 5709-1949, článek 1. In: GELPE, Marcia. The Israeli legal system. Durham: Carolina Academic Press, 2013, s. 60. ISBN 978-1-59460-868-1.

nejlepší zárukou demokracie při neexistenci psaného ústavního textu bude právě silný, volený zastupitelský sbor.“¹³³

Ústavodárná funkce Prvního Knesetu byla základním posláním tohoto orgánu od samého počátku formování státu. Na mezinárodní úrovni počítala s vytvořením demokratických ústav již zmiňovaná Rezoluce Valného shromáždění OSN č. 181 o rozdělení Palestiny¹³⁴, a přestože se nenaplnil její plán na vytvoření dvou států a vznikl nakonec pouze jeden z nich, vznikající židovský stát se řídil tímto rozhodnutím a Ústavodárné shromáždění stvořil. V době voleb do Ústavodárného shromáždění panovalo přesvědčení o tom, že ústava bude vytvořena, jelikož myšlenka ústavy nebyla pro židovský stát cizí: v období britského mandátu fungovaly mandátní vyhlášky jako dílčí ústava a též samotná Sionistická organizace měla svoji vlastní ústavu. Prozatímní vláda návrh ústavy vypracovala a ten byl předložen Ústavodárnému shromáždění. K jeho přijetí však nedošlo, a to i kvůli Davidu Ben Gurionovi, který v čele své politické strany Mapai zamítnutí návrhu prosadil.¹³⁵

Odborníci na izraelskou historii a ústavní právo zmiňují několik možných důvodů toho, proč v prvních letech existence státu nebyla přijata jednotná ústava. Jedním takovým důvodem bývá uváděn fakt, že Britové, kteří oblasti Palestiny vládli před vznikem židovského státu, neměli psanou ústavu, tudíž zde neexistovala žádná tradice ústavního práva založeného na psané konstituci.¹³⁶ Tento argument v obdobné formě používal též David Ben Gurion, který tvrdil, že britský systém funguje bez psané ústavy a není tedy s její tvorbou kam spěchat. Toto tvrzení obhajoval podle svých slov faktem, že většina Židů v té době stále ještě žila mimo Izrael. Přijmout ústavu zamýšlel až na základě celonárodního konsensu poté, kdy se Židé do Izraele přistěhují.¹³⁷ Jako další možnou příčinu

¹³³ PEZL, Tomáš. Stručný nástin vývoje zastupitelských orgánů před vznikem Státu Izrael až po první Kneset. Pocta Stanislavu Balíkovi k 80. narozeninám. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 274. ISBN 978-80-7380-120-5.

¹³⁴ Resolution 181 (II). Future government of Palestine. In: United nations [online]. 1947 [citováno 2016-08-02]. Dostupné z:

<https://unispal.un.org/DPA/DPR/unispal.nsf/0/7F0AF2BD897689B785256C330061D253>, část 1B

¹³⁵ PEZL, Tomáš. Stručný nástin vývoje zastupitelských orgánů před vznikem Státu Izrael až po první Kneset. Pocta Stanislavu Balíkovi k 80. narozeninám. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 275. ISBN 978-80-7380-120-5.

¹³⁶ GELPE, Marcia. The Israeli legal system. Durham: Carolina Academic Press, 2013, s. 129. ISBN 978-1-59460-868-1.

¹³⁷ PEZL, Tomáš. Stručný nástin vývoje zastupitelských orgánů před vznikem Státu Izrael až po první Kneset. Pocta Stanislavu Balíkovi k 80. narozeninám. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 275. ISBN 978-80-7380-120-5.

literatura uvádí, že zakladatelé státu byli názorově rozděleni v otázce definování charakteru státu; zda měl být právní systém státu založen na židovském právu, být zcela sekulární, nebo být sekulární, avšak s jistým vlivem židovského práva. Navíc nepanovala shoda na tom, zda by nový stát měl být socialistický či nikoliv. Část z nich zastávala názor, že ústava je důležitým prvkem k zavedení systému ochrany práv jedince, ostatní tento krok viděli jako nežádoucí, anti-majoritářský a nedemokratický tah.¹³⁸ Tento důvod se zdá být jako mnohem více pravděpodobný. První důvod uváděný Davidem Ben Gurionem měl nejspíš zastítní problém vztahu náboženských kruhů k novému státu. „*Ortodoxní kruhy totiž požadovaly, aby Izrael byl postaven na židovském náboženském právu. Tomu se ovšem bránily sekulární kruhy a David Ben Gurion nechtěl tuto zásadní otázku radikálně řešit, aby nebyla ohrožena národní jednota v době války.*“¹³⁹

Situace kolem ústavy byla nakonec vyřešena v červnu 1950, kdy tato otázka byla uzavřena rozhodnutím, že ústava státu Izrael bude tvořena postupně a to pomocí takzvaných základních zákonů, které budou Knesetem přijímány.¹⁴⁰ Toto rozhodnutí je známé jako **Harariho rezoluce**¹⁴¹, podle člena Knesetu, který její přijetí navrhl.¹⁴²

První Kneset byl nakonec roku 1951 rozpuštěn, aniž by přijal jediný základní zákon.¹⁴³ „*Nedostatek právní úpravy Knesetu způsobil v roce 1951 malou ústavní krizi, když nebylo ústavního nástroje pro rozpuštění Knesetu a vypsaní předčasných voleb. První Kneset nakonec celou situaci vyřešil zvláštním*

¹³⁸ GELPE, Marcia. The Israeli legal system. Durham: Carolina Academic Press, 2013, s. 129. ISBN 978-1-59460-868-1.

¹³⁹ PEZL, Tomáš. Stručný nástin vývoje zastupitelských orgánů před vznikem Státu Izrael až po první Kneset. Pocta Stanislavu Balíkovi k 80. narozeninám. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 275. ISBN 978-80-7380-120-5.

¹⁴⁰ PEZL, Tomáš. Stručný nástin vývoje zastupitelských orgánů před vznikem Státu Izrael až po první Kneset. Pocta Stanislavu Balíkovi k 80. narozeninám. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 275. ISBN 978-80-7380-120-5.

¹⁴¹ Harariho rezoluce: „První Kneset pověřuje Ústavní, legislativní a soudní výbor přípravou návrhu ústavy pro Stát Izrael. Ústava se bude sestávat ze samostatných částí, z nichž každá bude tvořit samostatný základní zákon. Každá část bude po dokončení ve výboru předložena k projednání plénu a dohromady budou tyto části tvořit ústavu státu.“ PEZL, Tomáš. Stručný nástin vývoje zastupitelských orgánů před vznikem Státu Izrael až po první Kneset. Pocta Stanislavu Balíkovi k 80. narozeninám. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 275. ISBN 978-80-7380-120-5.

¹⁴² NAVOT, Suzie. The constitution of Israel: a contextual analysis. Portland: Hart, 2014, s. 9. ISBN 978-1-84113-835-0.

¹⁴³ NAVOT, Suzie. The constitution of Israel: a contextual analysis. Portland: Hart, 2014, s. 9. ISBN 978-1-84113-835-0.

*zákonem, kterým se rozpustil a vypsál nové parlamentní volby.*¹⁴⁴ Přečodový zákon (druhý Knesset), jak byl nazván, stanovoval, že druhý Knesset musí mít veškeré pravomoci, které měl První Knesset a jeho členové. Toto ustanovení platilo dále také pro třetí a každý další zvolený Knesset.¹⁴⁵

1.2.4 Základní zákony

Základní zákony (basic laws) jsou normy ústavního charakteru, které plní roli, jak již bylo řečeno, v současné době neexistující komplexní ústavy, která z historických a politických důvodů v Izraeli stále chybí. Základní zákony jsou vydávány Knessetem a jsou přijímány stejným procesem, jako ostatní zákonné normy. S těmito základními zákony ovšem nesmí být, dle judikatury Nejvyššího soudu, v rozporu žádný přijatý zákon.¹⁴⁶ Tento legislativní proces bude popsán blíže v jedné z dalších kapitol. Rozdíl mezi základním zákonem a zákonem tedy je i není. Teorie uvádí několik pohledů na tuto problematiku a nedokáže se v názoru na ni shodnout. Někteří uvádí, že nadřazenost základního zákona plyne již z jeho názvu „základní“, čímž je vyjádřen jeho odlišný status vůči „normálnímu“ zákonu. Další teorie nadřazenost základního zákona spatřuje v již zmíněné pravomoci Nejvyššího soudu přezkoumávat nesoulad zákona s ním.¹⁴⁷ Oproti tomu jiná teorie shledává rovnost základních zákonů s ostatními zákony v tom, že jsou přijímány stejným legislativním procesem a stejným orgánem (Knessetem) jako zákony. Podle mého názoru je však základní zákon v hierarchii právního řádu přeci jen stojící nad zákonem, neboť v základních zákonech jsou stanoveny základní ideje a principy demokratického, a v tomto případě také židovského, státu, jejichž absence by popírala právní podstatu státu a dále také proto, že existuje již zmíněná možnost soudního přezkumu zákonných norem pro jejich možný rozpor se základními zákony.

Do dnešního dne bylo vytvořeno 12 základních zákonů, které tvoří jádro právního řádu a jsou jimi následující základní zákony:

¹⁴⁴ PEZL, Tomáš. Stručný nástin vývoje zastupitelských orgánů před vznikem Státu Izrael až po první Knesset. Pocta Stanislavu Balíkovi k 80. narozeninám. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 276. ISBN 978-80-7380-120-5.

¹⁴⁵ NAVOT, Suzie. The constitution of Israel: a contextual analysis. Portland: Hart, 2014, s. 9. ISBN 978-1-84113-835-0.

¹⁴⁶ Civilní odvolání 6821/93, United Mizrahi Bank v. Migdal Village 49(4), Sběrka rozhodnutí 221 (1995).

¹⁴⁷ NAVOT, Suzie. The constitution of Israel: a contextual analysis. Portland: Hart, 2014, s. 67. ISBN 978-1-84113-835-0.

*Knesset*¹⁴⁸ – Jde o vůbec první základní zákon schválený zákonodárným shromážděním v roce 1958. Základní zákon určuje, že Knesset je jednokomorovým parlamentem státu Izrael, jeho sídlo je v Jeruzalémě a sestává se ze 120 členů, kteří vzešli z voleb. Zabývá se volebním systémem, aktivním a pasivním volebním právem, funkčním obdobím každého shromáždění, principy spojenými s volbami do něj, službou jeho členů, jejich imunitou, náplní práce Knessetu, jeho výborů a dalšími otázkami s tím spojenými. Nedefinuje ovšem dále orgány shromáždění. Podrobněji se Knessetu bude věnovat následující kapitola.

*Izraelská půda*¹⁴⁹ – Norma zakazující převod vlastnických práv půdy ve vlastnictví státu nebo Židovského národního fondu.¹⁵⁰

*Prezident*¹⁵¹ – Základní zákon obsahuje pokyny, které byly dříve rozptýleny v několika zákonných pramenech. Stanovuje, že prezident stojí v čele státu a jeho sídlem je Jeruzalém. Uvádí, že prezident státu je volen Knessetem na sedmileté funkční období a funkci může vykonávat pouze jedno období. Dále se zabývá prezidentovými pravomocemi a náplní jeho povinností.

*Vláda*¹⁵² – Jeho současná verze stanovuje, že sídlem vlády je Jeruzalém a že vláda vykonává svůj úřad na základě důvěry Knessetu, kterému je odpovědná. Základní zákon stanovuje pravidla při sestavování vlády, definuje její úkoly a pravomoci.

*Státní ekonomika*¹⁵³ – Základní zákon stanovuje pravidla a postupy pro uvalení daní a poplatků, jakož i pokyny pro provádění operací s majetkem ve

¹⁴⁸ Basic Law: The Knesset. In: The Knesset [online]. 1958 [citováno: 2015-12-16]. Dostupné z: <http://knesset.gov.il/laws/special/eng/BasicLawTheKnesset.pdf>

¹⁴⁹ Basic Law: Israel Lands. In: The Knesset [online]. 1960 [citováno: 2015-12-16]. Dostupné z: <http://knesset.gov.il/laws/special/eng/BasicLawIsraelLands.pdf>

¹⁵⁰ Výsadní postavení ve vlastnictví půdy v Izraeli má Židovský národní fond – Kerem Kayemet (KKL), organizace, která byla založena roku 1901 za účelem výkupu půdy v oblasti tehdejší Palestiny a následně v Izraeli pro židovské osídlení. V současné době se KKL zabývá také výsadbou lesního porostu na území státu a přispívá tak k jeho masivnímu zalesňování i v tak pro lesy nehostinných podmínkách. Také Česká republika a Slovensko mají na území Izraele pod správou KKL svůj vlastní les, kde si každý návštěvník z této země má možnost zasadit svůj vlastní strom.

¹⁵¹ Basic Law: President of the State. In: The Knesset [online]. 1964 [citováno: 2015-12-16]. Dostupné z: <http://knesset.gov.il/laws/special/eng/BasicLawThePresident.pdf>

¹⁵² Basic Law: The Government. In: The Knesset [online]. 2001 [citováno: 2015-12-16]. Dostupné z: <http://knesset.gov.il/laws/special/eng/BasicLawTheGovernment.pdf>

¹⁵³ Basic Law: The State Economy. In: The Knesset [online]. 1975 [citováno: 2015-12-16]. Dostupné z: <http://knesset.gov.il/laws/special/eng/BasicLawStateEconomy.pdf>

vlastnictví státu. Určuje pravidla pro stanovení státního rozpočtu a dalších právních předpisů rozpočtu se týkajících, a pravidla měny.

*Armáda*¹⁵⁴ – Do přijetí tohoto základního zákona v roce 1976 byl legální základ pro činnost Izraelských obranných sil zakotven v nařízení o IDF z roku 1948. Základní zákon, založený na pravidlech z tohoto nařízení, stanovuje, že Izraelské obranné síly jsou armádou státu Izrael a podle tohoto základního zákona tuto činnost nesmí vykonávat žádný jiný vojenský subjekt kromě IDF. Zabývá se povinnou vojenskou službou, stejně jako pokyny a příkazy týkající se fungování uvnitř armády. Základní zákon dále uvádí, že Izraelské obranné síly jsou podřízeny vládě a v ní je tato agenda svěřena ministrovi obrany. Stanoven je v tomto základním zákoně také postup při jmenování náčelníka Generálního štábu a mimo jiné obsahuje též pokyny týkající se otázek, které byly projednány Agranatovou komisí vyšetřující okolnosti vypuknutí války Yom Kippur.¹⁵⁵

*Jeruzalém, hlavní město Izraele*¹⁵⁶ – Záměrem tohoto základního zákona je ukotvení Jeruzaléma jako hlavního města státu Izrael a zajistit tak jeho celistvost a jednotu. Určuje Jeruzalém jako sídlo prezidenta státu, vlády, Nejvyššího soudu i zákonodárného shromáždění, tedy Knesetu. Zabývá se postavením jeruzalémských svatých míst, chrání práva vyznavatelů všech náboženství, a uvádí, že Jeruzalému by měla být věnována zvláštní pozornost v rámci činnosti orgánů státu ohledně jeho budoucího vývoje v ekonomických i ostatních záležitostech.

*Justice*¹⁵⁷ – Stanovuje pravomoc soudů v trestních a disciplinárních řízeních, jakož i nezávislost soudnictví a veřejnost soudních řízení. Dále stanovuje postupy při jmenování soudců.

*Státní kontrolor*¹⁵⁸ – Obsahuje instrukce dříve obsažené v mnoha právních předpisech. Základní zákon se zabývá pravomocí a působností státního kontrolora, jeho povinnostmi a stanovuje, že státní kontrolor je zároveň osobou

¹⁵⁴ Basic Law: The Military. In: The Knesset [online]. 1976 [citováno: 2015-12-16]. Dostupné z: <http://knesset.gov.il/laws/special/eng/BasicLawTheMilitary.pdf>

¹⁵⁵ Agranat Commission. In: The Knesset [online]. 1973 [citováno: 2015-11-14]. Dostupné z: https://www.knesset.gov.il/lexicon/eng/agranat_eng.htm

¹⁵⁶ Basic Law: Jerusalem, the Capital of Israel. In: The Knesset [online]. 1980 [citováno: 2015-12-16]. Dostupné z: <http://knesset.gov.il/laws/special/eng/BasicLawJerusalem.pdf>

¹⁵⁷ Basic Law: The Judiciary. In: The Knesset [online]. 1984 [citováno: 2015-12-16]. Dostupné z: <http://knesset.gov.il/laws/special/eng/BasicLawTheJudiciary.pdf>

¹⁵⁸ Basic Law: The State Comptroller. In: The Knesset [online]. 1988 [citováno: 2015-12-16]. Dostupné z: <http://knesset.gov.il/laws/special/eng/BasicLawStateComptroller.pdf>

vykonávající funkci veřejného ochránce práv. Určuje proces, kterým je kontrolor volen a jeho výhradní odpovědnost Knessetu.

*Svoboda povolání*¹⁵⁹ – Stanovuje právo každého občana či obyvatele vykonávat jakékoli povolání, zaměstnání, pokud je tento výkon v souladu se zákony státu a jeho hodnotami. Základní zákon obsahuje ujednání, díky němuž smí být nadpoloviční většinou všech členů Knessetu schválen zákon, přestože je v rozporu s tímto základním zákonem, je-li to v takovém zákoně výslovně uvedeno. Takový zákon má však omezenou platnost, která vyprší po čtyřech letech od jeho přijetí, není-li v daném zákoně uvedeno dřívější datum.¹⁶⁰

*Lidská důstojnost a svoboda*¹⁶¹ – Základní zákon určuje, že základní lidská práva v Izraeli jsou založena na uznání hodnot lidského bytí, posvátnosti života a svobody jedince. Účelem této normy je chránit lidskou důstojnost a svobodu a ukotvit hodnoty státu Izrael základním zákonem jako židovský, demokratický stát. Základní zákon definuje lidskou svobodu v Izraeli jako právo opustit a vstoupit do země, právo na soukromí, zdržení se neoprávněných prohlídek souvisejících s něčím soukromým majetkem a právo na svobodu projevu. Omezení těchto práv je možné jen za podmínek stanovených příslušným zákonem.

*Referendum*¹⁶² – Základní zákon stanovující povinnost vyhlásit referendum o každé smlouvě, která by obsahovala ujednání o vzdání se území, na kterém je aplikováno izraelské právo, včetně Golanských výšin a východního Jeruzaléma. Toto se nevztahuje na Západní břeh Jordánu. Jde o prozatím poslední schválený základní zákon, který byl přijat v roce 2014 po více než 20 letech od základního zákona Lidská důstojnost a svoboda.¹⁶³

¹⁵⁹ Basic Law: Freedom of Occupation. In: The Knesset [online]. 1994 [citováno: 2015-12-15]. Dostupné z: <http://knesset.gov.il/laws/special/eng/BasicLawOccupation.pdf>

¹⁶⁰ Basic Law: Freedom of Occupation. In: The Knesset [online]. 1994, článek 8 [citováno: 2015-12-15]. Dostupné z: <http://knesset.gov.il/laws/special/eng/BasicLawOccupation.pdf>

¹⁶¹ Basic Law: Human Dignity and Liberty. In: The Knesset [online]. 1992 [citováno: 2015-12-16]. Dostupné z: <http://knesset.gov.il/laws/special/eng/BasicLawLiberty.pdf>

¹⁶² Basic Law: Referendum. In: The Knesset [online]. 2014 [citováno: 2015-12-16]. Dostupné z: <http://knesset.gov.il/laws/special/eng/BasicLawReferendum.pdf>

¹⁶³ Knesset passes first Basic Law in 22 years: Referendum on land concessions. In: Jerusalem Post [online]. 2014 [citováno: 2015-12-15]. Dostupné z: <http://www.jpost.com/National-News/Knesset-passes-first-Basic-Law-in-22-years-Referendum-on-land-concessions-345169>

2 Knesset

Knesset byl zřízen výše zmíněným základním zákonem Knesset, který jej ustanovil legislativním orgánem státu Izrael sídlícím v Jeruzalémě.¹⁶⁴ Jedná se o jednokomorový parlament, který je zároveň nadán zákonodárnou funkcí a ústavní autoritou, jež může přijímat a měnit základní zákony státu.¹⁶⁵ Skládá se ze 120 členů a je volen na čtyřleté funkční období. Izraelský Knesset je ovlivněn britským parlamentarismem¹⁶⁶ a vyslovuje důvěru vládě, která je mu odpovědná. Kromě toho dohlíží Knesset též na státní rozpočet.¹⁶⁷ V praxi je Knesset bohužel velice slabý, neboť vláda, respektive vládní strany, se svojí většinou ve shromáždění minimalizují možnost přijetí zákonů, které samy nenavrhnou. Skutečná opozice totiž v parlamentu téměř neexistuje, to je zapříčiněno velkým počtem politických stran v Knessetu, které, leč tvořící opozici vůči vládě, nemají ideologicky takřka nic společného, čímž je jejich síla oproti vládě de facto nulová.¹⁶⁸ Tyto nedostatky ve fungování Knessetu jsou do velké míry zapříčiněny unikátním volebním systémem, který bude popsán následně.

2.1 Volby

Ve volbách do Knessetu je celý stát Izrael jedním volebním obvodem, který vysílá 120 vítězných zástupců do shromáždění.¹⁶⁹ Izrael povoluje účast ve volbách pouze registrovaným politickým stranám. Volby probíhají poměrným systémem hlasování s 3,25% uzavírací klauzulí, což zapříčinuje velkou rozmanitost politických stran ve zvoleném shromáždění. Volič při nich, pomocí hlasovacího lístku, hlasuje pro politickou stranu, nikoli pro jednotlivé kandidáty. Toto pravidlo má podstatný vliv na izraelský politický systém, jelikož zvolení poslanci nerepresentují zeměpisné oblasti. Zatímco politické strany jsou voleny demokratickým způsobem, vnitřní volby kandidátů těchto stran demokratických procesů využívat nemusí, což je důležitá skutečnost pro pochopení izraelského

¹⁶⁴ Basic Law: The Knesset. In: The Knesset [online]. 1958, čl. 2 [citováno: 2015-12-16].

Dostupné z: <http://knesset.gov.il/laws/special/eng/BasicLawTheKnesset.pdf>

¹⁶⁵ Leading Decisions of the Supreme Court of Israel and Extracts of the Judgment. Israel Law Review 31(4). Jerusalem, 1997, s. 766. ISSN 0021-2237.

¹⁶⁶ GELPE, Marcia. The Israeli legal system. Durham: Carolina Academic Press, 2013, s. 25. ISBN 978-1-59460-868-1.

¹⁶⁷ GELPE, Marcia. The Israeli legal system. Durham: Carolina Academic Press, 2013, s. 28. ISBN 978-1-59460-868-1.

¹⁶⁸ NAVOT, Suzie. The constitution of Israel: a contextual analysis. Portland: Hart, 2014, s. 103. ISBN 978-1-84113-835-0.

¹⁶⁹ NAVOT, Suzie. The constitution of Israel: a contextual analysis. Portland: Hart, 2014, s. 104. ISBN 978-1-84113-835-0.

politického života.¹⁷⁰ Podobně, jako je tomu v případě evropských zemí, Izrael umožňuje diskvalifikovat z voleb nedemokratické, pro-rasistické či terorismus podporující strany, jakož i strany, jejichž platformy popírají právo státu Izrael na existenci.¹⁷¹ Aktivní volební legitimaci má každý izraelský občan, který dosáhl věku 18 let a pasivní legitimace – právo být volen se nabyvá dosažením 21. roku života.¹⁷²

Základní zákon také uvádí osoby, které nesmí být kandidáty do shromáždění:¹⁷³

- 1) Hlava státu;
- 2) dva vrchní rabíni;
- 3) soudce (shofet), po dobu výkonu této funkce;
- 4) soudce náboženského soudu (dayan), po dobu výkonu této funkce;
- 5) státní kontrolor;
- 6) náčelník generálního štábu armády státu Izrael;
- 7) rabíni a ministři pro ostatní náboženství, po dobu výkonu této funkce;
- 8) vedoucí státní zaměstnanci a vedoucí armádní důstojníci s takovou hodností a funkcí, jakou stanoví zákon.

Izraelský parlamentní systém je inspirován systémem ve Velké Británii. Tato recepce vychází z dob Britského mandátu, Westminsterský systém však nebyl adoptován kompletně. Zatímco Británie je rozdělena do volebních obvodů tak, aby regionální zástupci byli voleni osobně, Izrael je oproti tomu jediným volebním obvodem, kde Izraelci volí strany, nikoli jednotlivce.¹⁷⁴ Již od samotných začátků židovského státu zde byla rozsáhlá debata o potřebě změny tohoto volebního systému v Izraeli, a to především o potřebě včlenění regionálního aspektu do parlamentních voleb, kdy alespoň polovina zástupců budoucího Knesetu by reflektovala tento geografický prvek. Tato diskuze

¹⁷⁰ NAVOT, Suzie. The constitution of Israel: a contextual analysis. Portland: Hart, 2014, s. 104. ISBN 978-1-84113-835-0.

¹⁷¹ Basic Law: The Knesset. In: The Knesset [online]. 1958, čl. 7A [citováno: 2015-12-16]. Dostupné z: <http://knesset.gov.il/laws/special/eng/BasicLawTheKnesset.pdf>

¹⁷² Basic Law: The Knesset. In: The Knesset [online]. 1958, čl. 5 a 6 [citováno: 2015-12-16]. Dostupné z: <http://knesset.gov.il/laws/special/eng/BasicLawTheKnesset.pdf>

¹⁷³ Basic Law: The Knesset. In: The Knesset [online]. 1958, čl. 7 [citováno: 2015-12-16]. Dostupné z: <http://knesset.gov.il/laws/special/eng/BasicLawTheKnesset.pdf>

¹⁷⁴ NAVOT, Suzie. The constitution of Israel: a contextual analysis. Portland: Hart, 2014, s. 105. ISBN 978-1-84113-835-0.

vyvrcholila v 80. letech 20. století, kdy poslanci jedenáctého Knessetu po opakovaně vyvíjené snaze o reformu konečně našli shodu. Reforma byla dohodnuta mezi aliancí Ma'arach a stranou Likud. Zahrnovala v sobě smíšený volební systém, který kombinoval regionální volby (4-5 zástupců z každého regionu) a již zavedený proporcionální systém. I přes dosaženou dohodu pokus o reformu bohužel selhal kvůli námitce Ústředního výboru strany Likud.¹⁷⁵

Volební obtíže jsou hluboce zakořeněny ve volební metodě stanovené článkem 4 základního zákona Knesset. Článek obsahuje šest podmínek, které musí být kumulativně splněny při volbách do shromáždění. Dle tohoto ustanovení musí být volby:¹⁷⁶

- 1) všeobecné – všichni oprávnění voliči mohou uplatnit své právo volit,
- 2) národní – celý stát je jediným volebním obvodem,
- 3) přímé – voliči volí přímo uchazeče o funkci,
- 4) rovné – každý má právo jednou volit a právo být volen,
- 5) tajné – volič odevzdává hlas sám, v praxi obvykle za oponou, v zalepené obálce a
- 6) proporcionální – mandáty v Knessetu jsou rozděleny poměrně, strana získá počet mandátů v poměru, který se blíží poměru počtu hlasů získaných od voličů a to za předpokladu, že získala dostatek hlasů a překročila hranici 3,25%.

Co se týče průběhu voleb, počítá se každý hlas, který odevzdá oprávněný volič, jenž využil svého práva volit. Účast ve volbách je v Izraeli tedy na dobrovolném principu, na rozdíl od některých ostatních států – například Belgie.¹⁷⁷ 3,25% uzavírací klauzule byla zavedena ve snaze minimalizovat počet stran zastoupených v Knessetu ve vztahu k počtu přidělených mandátů, kterých by podle tohoto klíče měla mít každá strana nejméně čtyři.¹⁷⁸

¹⁷⁵ Eleventh Knesset. In: The Knesset [online]. 1988 [citováno: 2015-11-15]. Dostupné z: <https://www.knesset.gov.il/review/ReviewPage2.aspx?kns=11&lng=3>

¹⁷⁶ NAVOT, Suzie. The constitution of Israel: a contextual analysis. Portland: Hart, 2014, s. 106. ISBN 978-1-84113-835-0.

¹⁷⁷ MALKOPOULOU, Anthoula. The history of compulsory voting in Europe: democracy's duty?. Abingdon-on-Thames: Routledge, 2014, s. 89. ISBN 978-1138021976.

¹⁷⁸ Liberman Mocks Opposition 'Crybabies' as Governance Law Passes. In: Israel National News [online]. 2014 [citováno: 2015-11-19]. Dostupné z: <http://www.israelnationalnews.com/News/News.aspx/178361#.Vvci9CvkXbx>

Volební období každého Knessetu je čtyřleté,¹⁷⁹ může však být zákonem z ospravedlnitelných a neočekávaných důvodů prodlouženo¹⁸⁰ (takovým důvodem může být například válečný stav, jako tomu již v minulosti bylo při funkčním období sedmého Knessetu po vypuknutí války Yom Kippur v roce 1973¹⁸¹). Takový akt musí být schválen hlasy 80 poslanců shromáždění. Knesset se může usnést o zkrácení svého funkčního období, rozpuštění a vypsání nových voleb. K takové situaci dochází zejména při patovém rozložení sil ve shromáždění, pokud má vládnoucí koalice pouze křehkou většinu, která mu znemožňuje efektivně vládnout apod.¹⁸² Shromáždění tento krok činí pomocí zákona, k jehož přijetí je nutno nadpoloviční většiny všech členů.¹⁸³ Nové volby se musí konat, pokud by nebyl schválen návrh zákona o státním rozpočtu na následující rok a to do tří měsíců od začátku fiskálního roku, kterého se tento zákon týká.¹⁸⁴ Dále pak v případě, že žádný člen z nově zvoleného Knessetu není schopen sestavit vládu, která by získala důvěru shromáždění. Premiér může se souhlasem prezidenta rozpustit Knesset, jestliže většina ze shromáždění je proti vládě a brání jí efektivně vykonávat svou funkci.¹⁸⁵

Volební systém je neustále předmětem agendy mnoha politických stran, hnutí i nevládních organizací. Ty se roky snaží předkládat rozličné návrhy na změnu tohoto volebního systému, prozatím však většina zásadních návrhů skončila neúspěchem. V poslední době byl například po volbách v roce 2013 předložen návrh ze strany nevládních organizací, aby se uzavírací klauzule zvedla na 4%¹⁸⁶, čímž by se částečně snížila roztříštěnost a počet stran v Knessetu, což by mohlo vést k větší stabilitě budoucích vlád i efektivitě celého Knessetu, tento návrh byl předkládán ještě v době, kdy byla klauzule dvouprocentní, návrh na

¹⁷⁹ Basic Law: The Knesset. In: The Knesset [online]. 1958, čl. 8 [citováno: 2015-12-16].

Dostupné z: <http://knesset.gov.il/laws/special/eng/BasicLawTheKnesset.pdf>

¹⁸⁰ Basic Law: The Knesset. In: The Knesset [online]. 1958, čl. 9A [citováno: 2015-12-16].

Dostupné z: <http://knesset.gov.il/laws/special/eng/BasicLawTheKnesset.pdf>

¹⁸¹ Seventh Knesset. In: The Knesset [online]. 1974 [citováno: 2015-11-14]. Dostupné z:

<https://www.knesset.gov.il/review/ReviewPage2.aspx?kns=7&lng=3>

¹⁸² NAVOT, Suzie. The constitution of Israel: a contextual analysis. Portland: Hart, 2014, s. 106. ISBN 978-1-84113-835-0.

¹⁸³ Basic Law: The Knesset. In: The Knesset [online]. 1958, čl. 34 [citováno: 2015-12-16].

Dostupné z: <http://knesset.gov.il/laws/special/eng/BasicLawTheKnesset.pdf>

¹⁸⁴ NAVOT, Suzie. The constitution of Israel: a contextual analysis. Portland: Hart, 2014, s. 106. ISBN 978-1-84113-835-0.

¹⁸⁵ NAVOT, Suzie. The constitution of Israel: a contextual analysis. Portland: Hart, 2014, s. 106. ISBN 978-1-84113-835-0.

¹⁸⁶ NAVOT, Suzie. The constitution of Israel: a contextual analysis. Portland: Hart, 2014, s. 106. ISBN 978-1-84113-835-0.

zvýšení tehdy neprošel. Zvýšit klauzuli se podařilo až o několik měsíců později, kdy byl přijat návrh na zvýšení uzavírací klauzule z 2% na 3,25%.¹⁸⁷

2.2 Organizační struktura

2.2.1 Plénum

Plénum se skládá ze všech 120 zvolených členů shromáždění a jeho náplň práce je rozdělena do několika oblastí. Těmi jsou v první řadě legislativa, dále diskuze o otázkách národního zájmu, dohled nad prací vlády a s tím související pravomoc vyslovování důvěry a nedůvěry vládě, volba osob do některých klíčových veřejných úřadů a také ceremoniální aktivity.¹⁸⁸

Program jednání pléna tak konkrétně obsahuje nejčastěji přijímání zákonů, jejich novelizace, diskuze kolem nich, interpelace na členy vlády a premiéra, a návrhy na vyslovení nedůvěry vládě.¹⁸⁹

Velká část aktivit shromáždění se děje právě na jeho plénu, plénum Knessetu nevyžaduje kvorum pro to, aby bylo usnášeníschopné, a tak často z počtu 120 poslanců je jich přítomen jen zlomek z nich.¹⁹⁰ První schůze každého nově zvoleného Knessetu je slavnostní událost a zahájena je hlavou státu. Přítomni jsou na ni významní státní činitelé i poslanci bývalých shromáždění. Předsedá mu služebně nejstarší člen zvoleného shromáždění a členové na něm prohlašují svoji věrnost státu. Následně je volen nový předseda shromáždění.¹⁹¹

Sál, ve kterém se uskutečňují zasedání pléna shromáždění, zasedají zvolení poslanci podle zasedacího pořádku – podle stran, za které byli zvoleni a ke které patří. Konkrétní zasedací pořádek je stanoven Organizačním výborem před každým prvním zasedáním Knessetu následujícím po volbách. Je zvykem, že výbor umožňuje největší parlamentní straně zvolit si své místo v sále. Největší koaliční strana obvykle zasedá po levé straně od předsedy shromáždění a druhá

¹⁸⁷ Liberman Mocks Opposition 'Crybabies' as Governance Law Passes. In: Israel National News [online]. 2014 [citováno: 2015-11-19]. Dostupné z:

<http://www.israelnationalnews.com/News/News.aspx/178361#.Vvci9CvkXbx>

¹⁸⁸ The Plenum - Introduction. In: The Knesset [online]. 2016 [citováno: 2016-03-01]. Dostupné z: https://knesset.gov.il/description/eng/eng_work_mell.htm

¹⁸⁹ NAVOT, Suzie. Constitutional Law of Israel. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2007, s. 120. ISBN 978-904-1126-511.

¹⁹⁰ NAVOT, Suzie. Constitutional Law of Israel. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2007, s. 120. ISBN 978-904-1126-511.

¹⁹¹ The Plenum - Introduction. In: The Knesset [online]. 2016 [citováno: 2016-03-01]. Dostupné z: https://knesset.gov.il/description/eng/eng_work_mell.htm

největší po jeho pravici. Místo přiřazené členovi shromáždění se stává, pro nadcházející funkční období, místem trvalým a jeho jméno je elektronicky k místu přiřazeno. Předseda shromáždění zasedá uprostřed pléna a napravo od něj se nachází místo pro projevy poslanců.¹⁹²

Zasedací pořádek je zformován graficky do tvaru sedmiramenné svíce – menory. Stůl ve prostředku má tvar podkovy, a je vyhrazen pro členy vlády. V jeho čele sedí premiér. Po stranách sálu se nachází šest místností určených pro sekretáře výborů, stran, poradce a vedoucí zaměstnance Knessetu.¹⁹³

2.2.2 Stálé výbory Knessetu

Předsedové stálých výborů i jejich členové jsou voleni na začátku každého funkčního období nového Knessetu na základě doporučení Výboru pro uspořádání. Členství ve výborech je na bázi parlamentních stran. Ve dnech zasedání pléna Knessetu s ním zároveň zasedají i výbory. Mimo plenární zasedací dny, je-li to třeba, se výbory mohou sejít také mimo vyhrazené prostory budovy Knessetu. Výbory tak mohou mít svá výjezdní zasedání, která mají sloužit zejména ke studiu záležitostí v agendě, kterou má daný výbor v gesci.¹⁹⁴

Výbory se zabývají návrhy zákonů poté, co prošly prvním, respektive předběžným a prvním čtením v případě návrhů zákona člena shromáždění (private member's bill) a připravují je pro další fáze legislativního procesu jejich schvalování. Příležitostně se návrh zákona může po druhém čtení do výboru k projednání vrátit, jestliže k němu byly během jednání pléna nějaké výhrady. Výbory samy mají též možnost iniciovat legislativní proces.¹⁹⁵

Kromě toho se stálé výbory zabývají návrhy bodů k projednání, které jim byly plénum předány. Jde o předpisy, pro jejichž schválení je vyžadován souhlas příslušných výborů; dále o žádosti občanů adresované Knessetu či vládě; a

¹⁹² The Plenum - Description. In: The Knesset [online]. 2016 [citováno: 2016-03-01]. Dostupné z: https://knesset.gov.il/description/eng/plenum_desc_eng.htm

¹⁹³ The Plenum - Description. In: The Knesset [online]. 2016 [citováno: 2016-03-01]. Dostupné z: https://knesset.gov.il/description/eng/plenum_desc_eng.htm

¹⁹⁴ SAGER, Samuel. The parliamentary system of Israel. Syracuse, N.Y.: Syracuse University Press, 1985, s. 116. ISBN 978-0815623359.

¹⁹⁵ SAGER, Samuel. The parliamentary system of Israel. Syracuse, N.Y.: Syracuse University Press, 1985, s. 116. ISBN 978-0815623359.

veškerá ostatní agenda, kterou na výbory plénum Knessetu převede za účelem jejího zpracování. Výbory často zahajují jednání o určité otázce.¹⁹⁶

Každý stálý výbor má svůj stálý administrativní aparát, který je mu k dispozici, jakož i právní a ekonomičtí poradci, kteří mu jsou poskytnuty Knessetem. Výbory si mohou na svá zasedání přizvat ministry, státní zaměstnance anebo externí odborníky, je-li to k projednávané věci třeba. Výbory jsou nadány pravomocí zřizovat podvýbory pro zvláštní záležitosti a plénum může rozhodnout o vytvoření společného výboru složeného ze stejného počtu členů všech zúčastněných výborů, které mají status výboru pro konkrétní záležitosti. Zasedání výborů jsou neveřejná, nerozhodne-li výbor jinak.¹⁹⁷

Mezi stálé výbory patří:¹⁹⁸

Sněmovní výbor, který zabývá se Jednacím řádem Knessetu a všemi záležitostmi z něj vyplývajících, imunitou členů Knessetu, jmenováním předsedů a členů výborů, rozdělením funkcí z řad výborů a jejich vzájemná koordinace, rozhodnutími týkajícími se přidělení návrhů zákona příslušným výborům,¹⁹⁹

Finanční výbor, který se zabývá se státním rozpočtem, všemi druhy daní, cly a osvobozením od daně, půjčkami, záležitostmi souvisejícími s cizí měnou, bankovním sektorem, státními příjmy a jeho výdaji,²⁰⁰

Výbor ekonomických záležitostí, jehož hlavní agendou je obchod a průmysl, zemědělství a rybolov, všechna odvětví dopravy, ekonomické plánování a koordinace, vývoj, státní koncese, veřejné práce, bydlení, komunikace, Správa pozemků Izraele, energetika, infrastruktura a voda,²⁰¹

¹⁹⁶ Permanent Knesset Committees. In: The Knesset [online]. 2015 [citováno: 2015-12-19].

Dostupné z: https://www.knesset.gov.il/committees/eng/permanent_committees_eng.asp

¹⁹⁷ Permanent Knesset Committees. In: The Knesset [online]. 2015 [citováno: 2015-12-19].

Dostupné z: https://www.knesset.gov.il/committees/eng/permanent_committees_eng.asp

¹⁹⁸ Knesset Rules of Procedure. In: The Knesset [online]. 2012, sekce H, článek 100 [citováno: 2016-03-06]. Dostupné z: <https://knesset.gov.il/rules/eng/ChapterH1.pdf>

¹⁹⁹ House Committee. In: The Knesset [online]. 2016 [citováno: 2016-03-06]. Dostupné z:

https://www.knesset.gov.il/committees/eng/committee_eng.asp?c_id=1

²⁰⁰ SAGER, Samuel. The parliamentary system of Israel. Syracuse, N.Y.: Syracuse University Press, 1985, s. 116. ISBN 978-0815623359.

²⁰¹ Economic Affairs Committee. In: The Knesset [online]. 2016 [citováno: 2016-03-06].

Dostupné z: https://www.knesset.gov.il/committees/eng/committee_eng.asp?c_id=3

Výbor pro zahraniční věci a obranu má v gesci otázky zahraničních věcí státu, jeho ozbrojených sil a bezpečnost státu,²⁰²

Výbor pro vnitřní záležitosti a životní prostředí se zabývá místní samosprávou, územním plánováním, vstupem do země a registrací populace, občanstvím, tiskem a zpravodajstvím (intelligence), etnickými komunitami, náboženskými organizacemi židů a ostatních náboženství, policií a věznicemi. Dále je jeho agendou problematika životního prostředí, která byla do výboru vnitra přidána během období osmého Knesetu.²⁰³

Výbor pro ústavu, právo a spravedlnost, který má za starost otázky ústavy, její přípravu a další věci s ní spojené, základní zákony, legislativu a procesní stránku justice,²⁰⁴

Výbor pro přistěhovalectví, a pro záležitosti týkající se židovské diaspory řeší agendu imigrace, absorpce emigrantů, židovského a sionistického vzdělání v diaspoře, všechny otázky spojené s vládou, Světovou sionistickou organizací a Židovskou agenturou. Tento výbor byl zřízen v průběhu devátého Knesetu.²⁰⁵

Výbor pro školství, kulturu a tělovýchovu se zabývá všemi záležitostmi týkající se vzdělávání. Agendou jsou školy, školky, vzdělávání v konkrétních odvětvích, soukromé vzdělávání, učební materiály, otázka učitelů, rozvoj a investice, rozpočet na tuto oblast, stipendijní podpora pro chudé studenty, edukace žáků s poruchami učení a také vyšší vzdělávání ve státě.²⁰⁶

Výbor pro práci, sociální a zdravotní péči, jak již jeho název napovídá, se zabývá otázkami práce, sociálním zabezpečením, včetně jeho systému pro zajištění minimálního příjmu. V jeho gesci jsou Národní institut pro pojištění (Bituah Leumi)²⁰⁷, otázky zdraví, dobrých životních podmínek, osoby se

²⁰² SAGER, Samuel. The parliamentary system of Israel. Syracuse, N.Y.: Syracuse University Press, 1985, s. 117. ISBN 978-0815623359.

²⁰³ Internal Affairs and Environment Committee. In: The Knesset [online]. 2016 [citováno: 2016-03-06]. Dostupné z: https://www.knesset.gov.il/committees/eng/committee_eng.asp?c_id=5

²⁰⁴ Knesset Rules of Procedure. In: The Knesset [online]. 2012, sekce H, článek 100(6) [citováno: 2016-03-06]. Dostupné z: <https://knesset.gov.il/rules/eng/ChapterH1.pdf>

²⁰⁵ Knesset Rules of Procedure. In: The Knesset [online]. 2012, sekce H, článek 100(7) [citováno: 2016-03-06]. Dostupné z: <https://knesset.gov.il/rules/eng/ChapterH1.pdf>

²⁰⁶ Knesset Rules of Procedure. In: The Knesset [online]. 2012, sekce H, článek 100(8) [citováno: 2016-03-06]. Dostupné z: <https://knesset.gov.il/rules/eng/ChapterH1.pdf>

²⁰⁷ Zřízen na základě zákona o národním pojištění. Za cíl má poskytnout sociálně slabým skupinám obyvatelstva (s dočasnými či dlouhodobými obtížemi) finanční základ pro živobytí. Institut je dále odpovědný za prosazování zákonů a dohod, jako je kupříkladu zákon na podporu příjmů.

zdravotním postižením a jejich rehabilitace, zahrnující vojáky, rodiny obětí válek, mladiství pachatelé, důchody a dávky.²⁰⁸ Až do konce funkčního období osmého Knesetu existovaly dva samostatné výbory – Výbor pro práci a Výbor pro veřejné služby, ze kterých byl tento Výbor nakonec vytvořen.²⁰⁹

Státní kontrolní výbor se zabývá kooperací se Státním kontrolorem a ombudsmanem. Pravomoci výboru vycházejí ze Základního zákona: Státní kontrolor a norem s tím spojených. Řeší postavení a pravomoci vnitřních kontrolorů.²¹⁰

Výbor pro postavení žen má za cíl zabývat se otázkami spojenými s pokrokem v oblasti postavení žen: vůči rovnosti v zastoupení, rovnosti ve vzdělávání a personálním statusu, v předcházení diskriminaci v důsledku pohlaví nebo sexuální orientace a násilí na ženách.²¹¹

Výbor pro vědu a techniku se zabývá politikou v oblasti civilního výzkumu a vývoje, pokročilými technologiemi, výzkumem a vývojem v oblasti životního prostředí a jeho ochrany, akademickým i neakademickým vědeckým výzkumem a výzkumnými ústavami. Agendou je také obsazování vedoucích vědeckých pracovníků ve vládních úřadech, Národní radě výzkumu a vývoje a zabývá se také otázkami v oblasti počítačových technologií.²¹²

2.2.3 Zvláštní výbory

Tyto výbory fungují na podobném principu jako výbory stálé, ovšem na rozdíl od nich jsou jmenovány na omezenou dobu.²¹³ Některé z těchto výborů bývají po čase přeměněny na výbory stálé, pokud problémy, kvůli nimž byly založeny, přetrvávají.²¹⁴ Zvláštní výbor je zřízen maximálně na dobu funkčního období Knesetu, který je zřídil. V souladu s doporučením Sněmovního výboru je

²⁰⁸ Knesset Rules of Procedure. In: The Knesset [online]. 2012, sekce H, článek 100(9) [citováno: 2016-03-06]. Dostupné z: <https://knesset.gov.il/rules/eng/ChapterH1.pdf>

²⁰⁹ Labor, Welfare and Health Committee. In: The Knesset [online]. 2016 [citováno: 2016-03-06]. Dostupné z: https://www.knesset.gov.il/committees/eng/committee_eng.asp?c_id=28

²¹⁰ Knesset Rules of Procedure. In: The Knesset [online]. 2012, sekce H, článek 100(10) [citováno: 2016-03-06]. Dostupné z: <https://knesset.gov.il/rules/eng/ChapterH1.pdf>

²¹¹ Knesset Rules of Procedure. In: The Knesset [online]. 2012, sekce H, článek 100(11) [citováno: 2016-03-06]. Dostupné z: <https://knesset.gov.il/rules/eng/ChapterH1.pdf>

²¹² Knesset Rules of Procedure. In: The Knesset [online]. 2012, sekce H, článek 100(12) [citováno: 2016-03-06]. Dostupné z: <https://knesset.gov.il/rules/eng/ChapterH1.pdf>

²¹³ Knesset Rules of Procedure. In: The Knesset [online]. 2012, sekce H, článek 108 [citováno: 2016-03-06]. Dostupné z: <https://knesset.gov.il/rules/eng/ChapterH1.pdf>

²¹⁴ Special Committees. In: The Knesset [online]. 2016 [citováno: 2016-03-08]. Dostupné z: https://www.knesset.gov.il/committees/eng/specific_committees_eng.asp

Knesset oprávněn určit projednání určité otázky konkrétnímu výboru. Postavení zvláštních výborů je totožné s výbory stálými, s tím rozdílem, že fungování těchto je časově omezené.²¹⁵

V současné době jsou ustanoveny tyto zvláštní výbory:²¹⁶

Výbor pro drogové záležitosti se zabývá problémem zneužívání drog a alkoholu v Izraeli. Dozoruje nad prevencí a provádí dohled nad všemi orgány, které se zabývají zneužíváním drog a jejich důsledků.²¹⁷

Výbor pro práva dítěte se zabývá otázkami ochrany dětí a mládeže; rozvoji jejich personálního statutu s cílem uplatnit jejich práva v souladu s Mezinárodní dohodou o právech dítěte a zajistit, že děti budou vyrůstat ve vhodném rodinném prostředí.²¹⁸

Výbor pro transparentnost a přístup k informacím činnosti vlády má za úkol otázky transparentnosti a s tím spojený veřejný přístup k informacím týkající se vládní databáze, registru veřejných smluv a posílení veřejného dohledu nad procesem přijímání neveřejných vládních rozhodnutí.²¹⁹

Výbor pro zahraniční pracovníky se zabývá otázkami: vstupu na území státu Izrael; pobytu v Izraeli; legálním a nelegálním zaměstnáváním zahraničních pracovníků; zatýkáním a deportací nelegálních zahraničních pracovníků; problematikou vydávání pracovních povolení a zařazováním do oblastí jako jsou například stavebnictví, ošetrovatelství, zemědělství, výroba a služby.²²⁰

Petiční výbor se zabývá peticemi například proti vládě.²²¹

²¹⁵ Knesset Rules of Procedure. In: The Knesset [online]. 2012, sekce H, článek 108 [citováno: 2016-03-06]. Dostupné z: <https://knesset.gov.il/rules/eng/ChapterH1.pdf>

²¹⁶ Special Committees. In: The Knesset [online]. 2016 [citováno: 2016-03-08]. Dostupné z: https://www.knesset.gov.il/committees/eng/specific_committees_eng.asp

²¹⁷ Special Committee on Drug and Alcohol Abuse. In: The Knesset [online]. 2016 [citováno: 2016-03-08]. Dostupné z: https://www.knesset.gov.il/committees/eng/committee_eng.asp?c_id=12

²¹⁸ Special Committee for the Rights of the Child. In: The Knesset [online]. 2016 [citováno: 2016-03-08]. Dostupné z: https://www.knesset.gov.il/committees/eng/committee_eng.asp?c_id=25

²¹⁹ Agenda of the Committee. In: The Knesset [online]. 2016 [citováno: 2016-03-20]. Dostupné z: https://www.knesset.gov.il/agenda_committee_multi/mLang/committee_agenda.aspx?lid=3&display=Committee&committee_id=571

²²⁰ Special Committee on Foreign Workers. In: The Knesset [online]. 2015 [citováno: 2015-12-22]. Dostupné z: https://www.knesset.gov.il/committees/eng/committee_eng.asp?c_id=629

²²¹ Special Committee for Public Petitions. In: The Knesset [online]. 2015 [citováno: 2015-12-22]. Dostupné z: https://www.knesset.gov.il/committees/eng/committee_eng.asp?c_id=19

2.2.4 Parlamentní skupina

Člen shromáždění může vykonávat svoji funkci buďto jako součást parlamentní skupiny (jejího klubu) anebo jako nezařazený jednatel. Při prvním zasedání nově zvoleného Knessetu odpovídá počet parlamentních stran počtu stran zvolených ve volbách.²²² V průběhu funkčního období ovšem často dochází k rozličnému přeskupení parlamentních frakcí (skupin) napříč politickým spektrem. Ty se často slučují, rozdělují nebo zanikají, zejména kvůli konkrétním, v ten moment řešeným, otázkám na půdě shromáždění. V daný okamžik má plénum již zmiňovaných 120 zvolených členů, v důsledku úmrtí nebo odstoupení člena shromáždění však počet členů Knessetu, kteří během funkčního období vykonávají, respektive vykonávali, svou funkci, je obvykle vyšší, nežli oněch 120.

Parlamentní skupina je jednacím řádem definována jako:²²³

- 1) strana, jejíž zástupci byli uznáni Sněmovním výborem Knessetu jako parlamentní skupina;
- 2) strana, která v předchozím funkčním období jako skupina působila, do voleb do Knessetu sestavila kandidátní listinu, a v současném shromáždění má více jak jednoho zástupce;
- 3) kombinace dvou a více stran, které se seskupily do jedné parlamentní skupiny. Ve skutečnosti může existovat také skupina, která není ani strana ani kombinací stran, ale vzejde z již existující parlamentní skupiny jejím rozdělením a byla uznána Sněmovním výborem za skupinu.

Současný volební systém státu Izrael a normy upravující procesní stránku fungování Knessetu, které umožňují členům shromáždění libovolně měnit, popřípadě tvořit parlamentní skupiny, způsobily, že v historii, až na jednu výjimku během období sedmého Knessetu, jedna skupina nikdy neměla většinu ve shromáždění.²²⁴

²²² Kneset Rules of Procedure. In: The Kneset [online]. 2012, sekce B, článek 8 [citováno: 2016-03-06]. Dostupné z: <https://kneset.gov.il/rules/eng/ChapterB2.pdf>

²²³ Kneset Rules of Procedure. In: The Kneset [online]. 2012, sekce B [citováno: 2016-03-06]. Dostupné z: <https://kneset.gov.il/rules/eng/ChapterB2.pdf>

²²⁴ Parliamentary Groups. In: The Kneset [online]. 2015 [citováno: 2015-12-22]. Dostupné z: https://www.kneset.gov.il/description/eng/eng_work_sia.htm

2.3 Legislativní proces

Legislativní proces, ani pracovní postupy Knessetu nebyly do této chvíle zakotveny základním zákonem do právního řádu. Bylo předloženo několik zákonů, které měly vést k přijetí takového základního zákona, žádný z nich ovšem ke kýženému cíli nevedl.²²⁵ Pravidla týkající se legislativního procesu jsou upravena jednacím řádem Knessetu²²⁶, na který odkazuje základní zákon Knesset v článku 19. V něm je uvedeno, že: „*Knesset si stanoví své postupy. Vzhledem k tomu, že postupy prozatím nebyly předepsány zákonem, stanoví je Knesset ve svém jednacím řádu.*“²²⁷

Hlavní funkcí Knessetu jako legislativního orgánu je přijímání zákonů.²²⁸ „*Izraelský právní řád nezná systém dělby právních norem dělených dle kvalifikovaných většin, tedy není založen na rozdělování právních norem dle jejich právní síly, určené dle jiných kvalifikačních předpokladů, než je jejich autor. Veškeré zákony jsou v Knessetu přijímány prostou většinou a jako takové jsou normami s nejvyšší právní silou.*“²²⁹ Legislativní proces je zahájen zákonodárnou iniciativou buďto vlády jako celku (vládní návrhy zákonů), jedním členem nebo skupinou poslanců shromáždění (tzv. Private Member's Bill), či iniciativou některého z výborů Knessetu.²³⁰ Při zákonodárné iniciativě může být navrhován zcela nový právní předpis, nebo také novelizace některého již schváleného zákona, ale i zrušení stávající právní normy.²³¹ Pro schválení zákona musí návrh projít třemi čteními, respektive čtyřmi v případě návrhu zákona iniciovaného jedním členem nebo skupinou poslanců shromáždění.²³² V každém čtení je návrh

²²⁵ NAVOT, Suzie. The constitution of Israel: a contextual analysis. Portland: Hart, 2014, s. 123. ISBN 978-1-84113-835-0.

²²⁶ Knesset Rules of Procedure. In: The Knesset [online]. 2012 [citováno: 2016-02-21]. Dostupné z: <https://www.knesset.gov.il/rules/eng/contents.htm>

²²⁷ „The Knesset shall determine its procedures. In so far as the procedures have not been prescribed by law, the Knesset shall lay them down in the Rules of Procedure.“ (překlad autora) Basic Law: The Knesset. In: The Knesset [online]. 1958, článek 19 [citováno: 2015-12-21]. Dostupné z: <http://knesset.gov.il/laws/special/eng/BasicLawTheKnesset.pdf>

²²⁸ MEYDANI, Assaf. The Anatomy of Human Rights in Israel: Constitutional Rhetoric and State Practice [online]. Cambridge: Cambridge University Press, 2014, s. 94. [citováno: 2016-10-14] Dostupné z: <https://doi.org/10.1017/CBO9781107294356>

²²⁹ PEZL, Tomáš. Změna v izraelském pojetí soudní kontroly ústavnosti. Praha, 2007, s. 340. ISBN: 978-80-86775-14-2.

²³⁰ NAVOT, Suzie. The constitution of Israel: a contextual analysis. Portland: Hart, 2014, s. 125. ISBN 978-1-84113-835-0

²³¹ MEYDANI, Assaf. The Anatomy of Human Rights in Israel: Constitutional Rhetoric and State Practice [online]. Cambridge: Cambridge University Press, 2014, s. 94. [citováno: 2016-10-14] Dostupné z: <https://doi.org/10.1017/CBO9781107294356>

²³² NAVOT, Suzie. The constitution of Israel: a contextual analysis. Portland: Hart, 2014, s. 127. ISBN 978-1-84113-835-0

zákona odsouhlasen, pokud se pro návrh vysloví většina z přítomných poslanců. Je-li návrh schválen ve třetím čtení, zákon byl přijat. Přijaté zákony jsou uveřejňovány ve věstníku (sbírce zákonů) nazývajícím se Reshumot.²³³ Vedle přijatých a platných zákonů se v něm uveřejňují také návrhy zákonů, soubor nařízení (např. daně, poplatky, cla) a smlouvy.

2.3.1 Předběžné čtení

Tato fáze legislativního procesu je relevantní pouze pro návrhy zákona předkládané členem shromáždění (private member's bill). Poslanec, popřípadě skupina poslanců návrh představí předsedovi shromáždění, přičemž vysvětlí zamýšlený účel zákona a důvod pro jeho předložení. Pokud předseda shromáždění udělí souhlas, je návrh zařazen na program schůze k předběžnému čtení, toto zařazení se obvykle děje v předstihu nejméně 45 dní.²³⁴

2.3.2 První čtení

Návrh je předložen předsedovi shromáždění a zveřejněn v Úředním věstníku. Projednávání je obvykle zahájeno úvodním prohlášením předkladatele – zástupcem vlády (ministrem, náměstkem ministra), případně poslancem shromáždění (v případě návrhů člena shromáždění). Plénum následně vede rozpravu o návrhu, které se účastní všichni členové shromáždění. Na jejím konci shromáždění hlasuje o samotném návrhu, zda jej schválit a postoupit výboru k projednání a přípravě na druhé čtení, nebo jej zamítnout. V případě zamítnutí nesmí být totožný nebo podobný návrh v následujícím období 6 měsíců opětovně předložen.²³⁵

2.3.3 Druhé čtení

Předseda výboru, který návrh připravil, jej předkládá Knessetu ke druhému čtení. Poslanci a ministři, kteří mají k návrhu připomínky, je přednesou. Poté Knesset o návrhu hlasuje. Nejprve se k hlasování předkládají případné

²³³ Reshumot. Ministry of Justice [online]. 2002 [cit. 2016-02-21]. Dostupné z: <http://www.justice.gov.il/MOJHeb/Reshumot/>

²³⁴ Knesset Rules of Procedure. In: The Knesset [online]. 2012, sekce G, kapitola 2 [citováno: 2016-03-06]. Dostupné z: <https://knesset.gov.il/rules/eng/ChapterG2.pdf>

²³⁵ Knesset Rules of Procedure. In: The Knesset [online]. 2012, sekce G, kapitola 4 [citováno: 2016-03-06]. Dostupné z: <https://knesset.gov.il/rules/eng/ChapterG4.pdf>

připomínky poslanců a členů vlády. Ve druhém čtení se hlasuje článek po článku. Jestliže žádné připomínky nejsou, hlasuje se o člancích původního návrhu.²³⁶

2.3.4 Třetí čtení

Hlasování ve třetím čtení obvykle probíhá ihned po hlasování ve druhém čtení o člancích návrhu. Nicméně pokud se během tohoto druhého čtení vyskytly připomínky, může být toto hlasování ve třetím čtení o týden odloženo. Během třetího čtení Knesset hlasuje o konečném návrhu zákona tak, jak byl schválen ve čtení druhém a to bez otevření diskuze, která by hlasování předcházela.²³⁷ Až do chvíle, než se přistoupí k hlasování ve třetím čtení, může předkladatel návrh vzít zpět. Je-li návrh zákona ve třetím čtení schválen, je zákon přijat, prezident jej podepíše a zákon je zveřejněn ve věstníku (Reshumot) a také na internetových stránkách shromáždění.²³⁸

2.3.5 Vládní návrhy zákona

Vládní návrh zákona je prostřednictvím ministra daného resortu předložen předsedovi zákonodárného shromáždění a ten jej zařadí na jednání Knessetu. Během rozpravy je zákon ministrem, či jeho náměstkem představen zákonodárnému shromáždění.²³⁹ Na konci rozpravy v prvním čtení může plénum rozhodnout o zamítnutí návrhu, nebo jej postoupit k projednání výboru k přípravě pro druhé čtení.²⁴⁰ Výbor, kterému bylo uloženo se zákonem zabývat, je oprávněn navrhnout pozměňující návrhy, těmi se však nesmí odchýlit od předmětu a účelu zákona. Se souhlasem smí také návrhy kombinovat a dělit. Jakmile výbor svou práci dokončí, pošle návrh do druhého a třetího čtení.²⁴¹ Debatu druhého čtení zahajuje předseda výboru, který se návrhem zabýval. Hlasování v druhém čtení se provádí článek po článku. V této fázi lze zákon vrátit výboru ke zpracování

²³⁶ Knesset Rules of Procedure. In: The Knesset [online]. 2012, sekce G, kapitola 6 [citováno: 2016-03-06]. Dostupné z: <https://knesset.gov.il/rules/eng/ChapterG6.pdf>

²³⁷ Knesset Rules of Procedure. In: The Knesset [online]. 2012, sekce G, kapitola 6 [citováno: 2016-03-06]. Dostupné z: <https://knesset.gov.il/rules/eng/ChapterG6.pdf>

²³⁸ NAVOT, Suzie. The constitution of Israel: a contextual analysis. Portland: Hart, 2014, s. 125. ISBN 978-1-84113-835-0.

²³⁹ SAGER, Samuel. The parliamentary system of Israel. Syracuse, N.Y.: Syracuse University Press, 1985, s. 174. ISBN 978-0815623359.

²⁴⁰ Knesset Rules of Procedure. In: The Knesset [online]. 2012, sekce G, kapitola 4 [citováno: 2016-03-06]. Dostupné z: <https://knesset.gov.il/rules/eng/ChapterG4.pdf>

²⁴¹ Knesset Rules of Procedure. In: The Knesset [online]. 2012, sekce G, kapitola 5 [citováno: 2016-03-06]. Dostupné z: <https://knesset.gov.il/rules/eng/ChapterG5.pdf>

výhrad, které byly vzneseny a schváleny v průběhu druhého čtení. Zákon je poté přijat, jestliže byl ve třetím čtení schválen většinou přítomných poslanců.²⁴²

2.3.6 Návrhy zákona od výborů Knessetu

Zákon navržený výborem se projednává stejným způsobem jako vládní návrh zákona. Na rozdíl však od vládních návrhů a návrhů jednotlivých členů shromáždění se návrhy podané výbory smí zabývat pouze základních zákonů a zákony týkající se Knessetu (jako kupříkladu voleb do shromáždění a členů shromáždění) a podávat smějí také legislativní návrhy týkající se státního kontrolora.²⁴³

2.3.7 Návrhy podané členy Knessetu

Návrhy podané členem shromáždění, nebo skupinou členů jsou navrhovatelem předloženy předsedovi shromáždění a ten poté spolu se svými zástupci musí rozhodnout, zda návrh zákona přidá na program jednání. Návrh, který by obsahoval rasistické postoje nebo by odmítal stát Izrael za stát židovského obyvatelstva, nesmí být na program jednání zařazen.²⁴⁴ Návrh, byl-li přidán na program jednání Knessetu, je na něm obvykle zařazen v předstihu 45 dní před samotným jednáním pléna o předběžném čtení.²⁴⁵ Plénium tento návrh může ze své agendy odstranit, nebo postoupit k projednání ve výboru, který návrh připraví na první čtení. Výbor při své práci vyzývá příslušné vládní úředníky spolu s ostatními dotčenými subjekty k diskuzi. Výbor rovněž vyzývá zástupce z ministerstva financí, cílem je objasnit odhadované náklady z rozpočtu na realizaci předkládané normy. Pokud je výsledný odhad vyšší než 5 000 000 NIS, pak k přijetí takového návrhu bude v každém čtení potřeba nejméně 50 hlasů.²⁴⁶ Po dokončení přípravy jej výbor předá ke zveřejnění v Úředním věstníku zákonů generálnímu sekretáři Knessetu, který návrh do věstníku přidá mezi návrhy, které

²⁴² Knesset Rules of Procedure. In: The Knesset [online]. 2012, sekce G, kapitola 6 [citováno: 2016-03-06]. Dostupné z: <https://knesset.gov.il/rules/eng/ChapterG6.pdf>

²⁴³ Knesset Rules of Procedure. In: The Knesset [online]. 2012, sekce G, kapitola 3, článek 80 [citováno: 2016-03-06]. Dostupné z: <https://knesset.gov.il/rules/eng/ChapterG3.pdf>

²⁴⁴ Knesset Rules of Procedure. In: The Knesset [online]. 2012, sekce G, kapitola 2, článek 75(e) [citováno: 2016-03-06]. Dostupné z: <https://knesset.gov.il/rules/eng/ChapterG2.pdf>

²⁴⁵ Knesset Rules of Procedure. In: The Knesset [online]. 2012, sekce G, kapitola 2, článek 76 [citováno: 2016-03-06]. Dostupné z: <https://knesset.gov.il/rules/eng/ChapterG2.pdf>

²⁴⁶ NAVOT, Suzie. The constitution of Israel: a contextual analysis. Portland: Hart, 2014, s. 125. ISBN 978-1-84113-835-0.

mají být plénum projednány. Poté schvalovací proces pokračuje stejným způsobem jako v případě vládních návrhů zákona.²⁴⁷

2.4 Knesset vs. moc výkonná

Knesset není pouze zákonodárným sborem, ovšem slouží také jako instituce, která kontroluje exekutivu – vládu. K efektivnímu plnění této úlohy využívá Knesset celou řadu instrumentů, přesto je však jejich účinnost sporná. Celkově se dá tvrdit, že pravomoc shromáždění dohlížet na výkonnou moc je značně omezená.²⁴⁸

Hlavním nástrojem, který shromáždění může vůči vládě aplikovat, je hlasování o nedůvěře vládě. V roce 2001 došlo k novelizaci tohoto instrumentu a nástroji se dostalo tzv. konstruktivního přeskupení.²⁴⁹ Kvůli tomu je nyní k vyslovení nedůvěry potřeba nadpoloviční většina všech poslanců, kteří ovšem zároveň musí najít shodu nad tím, kdo bude pověřen sestavením nové vlády. Od zavedení této změny žádné izraelské vládě prozatím nedůvěra vyslovena nebyla.²⁵⁰

Knesset je oprávněn požadovat a přijímat od vlády informace. Takové informace jsou pravidelně předávány prostřednictvím zástupců vlády, kteří reagují na dotazy členů shromáždění na jednání pléna a ve výborech, jsou-li na takové jednání přizváni. Vládní aktivity jsou výbory kontrolovány pomocí oprávnění požadovat, aby je zástupce vlády na jejich zasedání seznámil s fakty a čísly, které se projednávají věci týkají. Předvolat svědčit před výborem je možné též úředníky státního aparátu. Základní zákon Vláda stanovuje povinnost vlády poskytovat výborům Knessetu informace, které požadují, a příkazuje jí napomáhat výborům při výkonu jejich povinností.²⁵¹ Jestliže výbory na své jednání pozvou

²⁴⁷ NAVOT, Suzie. The constitution of Israel: a contextual analysis. Portland: Hart, 2014, s. 125. ISBN 978-1-84113-835-0.

²⁴⁸ NAVOT, Suzie. The constitution of Israel: a contextual analysis. Portland: Hart, 2014, s. 130. ISBN 978-1-84113-835-0.

²⁴⁹ NAVOT, Suzie. The constitution of Israel: a contextual analysis. Portland: Hart, 2014, s. 130. ISBN 978-1-84113-835-0.

²⁵⁰ NAVOT, Suzie. The constitution of Israel: a contextual analysis. Portland: Hart, 2014, s. 130. ISBN 978-1-84113-835-0.

²⁵¹ Basic Law: The Government. In: The Knesset [online]. 2001, článek 42(a) [citováno: 2015-12-16]. Dostupné z: <http://knesset.gov.il/laws/special/eng/BasicLawTheGovernment.pdf>

zástupce vlády a ten odmítne, nemá bohužel výbor oprávnění na něj uvalit jakékoli sankce.²⁵²

Kromě toho mají poslanci shromáždění, dle jednacího řádu, právo vznést na jednotlivé členy vlády konkrétní dotaz – interpelaci.²⁵³ Takovéto dotazy jsou nejprve předloženy předsedovi Knessetu, který má právo rozhodnout, zda dotaz bude položen, či ne. Dotazovaný člen vlády poté musí ve stanovené lhůtě reagovat. Jelikož je tato instrukce obsažena v jednacím řádu a ne v zákoně, není však vždy striktně dodržována.²⁵⁴

Další možností, které může Knesset při dohledu nad vládou využít, je samotný legislativní proces. V teoretické rovině, Knesset tvoří zákony v otázkách veřejné agendy a vláda je poté vykonává. V praxi je však dohled nad vládními aktivitami prostřednictvím právních předpisů velmi omezený nástroj, neboť většina poslanců shromáždění je členy stran a skupin, které jsou součástí vládní koalice, a kteří hlasovali pro důvěru takového kabinetu. Proto je velice zřídka viděná situace, kdy by vládní návrh zákona přes shromáždění neprošel. V izraelských publikacích ústavního práva se lze tak setkat s názorem, že ve skutečnosti vláda ovládá legislativní proces namísto Knessetu.²⁵⁵

Knesset je oprávněn ustanovit parlamentní vyšetřovací komise. Článek 22 základního zákona Knesset stanovuje, že „*Knesset může jmenovat vyšetřovací komisi – buďto zmocněním a posílením pravomocí některého ze stálých výborů, nebo volbou členů komise z řad členů shromáždění – za účelem vyšetřování záležitostí určené Knessetem. Pravomoci a funkce vyšetřovací komise musí být předepsány Knessetem.*“²⁵⁶ Tento mechanismus pomáhá Knessetu překonat incidenty, při jejichž řešení se výborům nedaří získat veškeré informace potřebné

²⁵² NAVOT, Suzie. The constitution of Israel: a contextual analysis. Portland: Hart, 2014, s. 131. ISBN 978-1-84113-835-0.

²⁵³ Knesset Rules of Procedure. In: The Knesset [online]. 2012, sekce D, kapitola 3, článek 46 [citováno: 2016-03-06]. Dostupné z: <https://knesset.gov.il/rules/eng/ChapterD3.pdf>

²⁵⁴ NAVOT, Suzie. The constitution of Israel: a contextual analysis. Portland: Hart, 2014, s. 131. ISBN 978-1-84113-835-0.

²⁵⁵ NAVOT, Suzie. The constitution of Israel: a contextual analysis. Portland: Hart, 2014, s. 131. ISBN 978-1-84113-835-0.

²⁵⁶ „The Knesset is entitled to appoint Committees of Inquiry, either by empowering one of its permanent Committees, or by electing a Committee from among its members, in order to investigate matters determined by the Knesset. The powers and tasks of a Committee of Inquiry shall be laid down by the Knesset.“ (překlad autora) Basic Law: The Knesset. In: The Knesset [online]. 1958, článek 22 [citováno: 2015-12-18]. Dostupné z: <http://knesset.gov.il/laws/special/eng/BasicLawTheKnesset.pdf>

k examinaci nastalé události. Knesset je oprávněn stanovit mantinely pravomoci těchto jím zřízených komisí, ale zřídkakdy k tomuto přistupuje.²⁵⁷

2.5 Knesset vs. moc soudní

Zásadní vliv na fungování Knessetu, respektive celé legislativní moci, má moc soudní, zejména pak Nejvyšší soud, který hraje důležitou roli v právním řádu Státu Izrael.

Struktura izraelského soudního systému byla značně ovlivněna britskou nadvládou, která byla na území tehdejší Palestiny přinesena spolu s britským mandátem roku 1917.²⁵⁸ Základy soudní moci byly stanoveny ve vládním nařízení o Palestině, a její výkon byl dle tohoto předpisu rozdělen mezi sekulární soudy, náboženské soudy a kmenové beduínské soudy.²⁵⁹ V tehdejší Palestině, stejně jako v mnoha dalších britských koloniích, se nepoužíval systém porot. Jedním z důvodů bylo, že v těchto koloniích žilo mnoho rozličných národnostních, rasových a náboženských skupin a nebylo v té době možné spoléhat na to, že se členové porot přenesou nad odlišnostmi jednotlivých skupin a budou rozhodovat nestranně.²⁶⁰ Místo toho Britové používali systém lokálních soudců – Arabů a Židů. Tito soudci byli během prvních let britské nadvlády považováni za určitý typ poradců pro britské soudce, kterým pomáhali chápat místní zvyklosti a mentalitu. Část těchto lokálních soudců zprvu neměla žádné právní vzdělání a Britové je do funkcí jmenovali zejména proto, že pocházeli z významných místních rodin a měli tak autoritu u obyvatel.²⁶¹

Mandátní sekulární soudnictví bylo třístupňové – první stupeň tvořily magistrátní soudy osazené britskými, arabskými a židovskými soudci.²⁶² Tyto soudy řešily v první instanci drobné občanskoprávní a trestní spory a nacházeli se

²⁵⁷ NAVOT, Suzie. The constitution of Israel: a contextual analysis. Portland: Hart, 2014, s. 132. ISBN 978-1-84113-835-0.

²⁵⁸ NAVOT, Suzie. The constitution of Israel: a contextual analysis. Portland: Hart, 2014, s. 194. ISBN 978-1-84113-835-0.

²⁵⁹ Mandate for Palestine - The Palestine Order in LoN Council. In: United Nations [online]. 1922, část 5: soudnictví [citováno: 2016-08-13]. Dostupné z: <https://unispal.un.org/DPA/DPR/unispal.nsf/0/C7AAE196F41AA055052565F50054E656>

²⁶⁰ LIKHOVSKI, Assaf. Law and identity in mandate Palestine. Chapel Hill, NC: University of North Carolina Press, 2006, s. 30. ISBN 978-0-8078-3017-8.

²⁶¹ LIKHOVSKI, Assaf. Law and identity in mandate Palestine. Chapel Hill, NC: University of North Carolina Press, 2006, s. 30. ISBN 978-0-8078-3017-8.

²⁶² LIKHOVSKI, Assaf. Law and identity in mandate Palestine. Chapel Hill, NC: University of North Carolina Press, 2006, s. 28. ISBN 978-0-8078-3017-8.

ve větších městech po celé Palestině.²⁶³ Spory u těchto soudů byly rozhodovány samosoudci. Druhým stupněm byly distriktní soudy, které byly zřízeny v Jeruzalémě, Jaffě, Haifě a Nábulusu. K těmto čtyřem distriktním soudům přibyl roku 1937 ještě distriktní soud v Tel Avivu a to v návaznosti na stále se zvětšující populaci tohoto města a v důsledku zhoršujících se vztahů mezi židovským obyvatelstvem Tel Avivu a arabské Jaffy.²⁶⁴ Distriktní soudy sloužily jako odvolací soudy proti rozhodnutím soudům magistrátních a v první instanci rozhodovaly ve zbytku občanskoprávních a trestních sporů, které nebyly v působnosti magistrátních soudů.²⁶⁵ Distriktní soudy rozhodovali v senátech tří soudců – jednoho britského a dvou Palestinců.²⁶⁶ Třetí stupeň sekulárního soudnictví tvořil odvolací soud (později pojmenovaný jako Nejvyšší soud) v Jeruzalémě, který sloužil jako odvolací soud proti rozhodnutím distriktních soudů a v první instanci rozhodoval v otázkách správního soudnictví a ústavních záležitostí. Nejvyšší soud byl zprvu složený z britského předsedy a tří palestinských příslušníků – muslima, křesťana a Žida, nicméně v průběhu britského mandátu se jeho složení měnilo a v roce 1945 se Nejvyšší soud sestával z britského vrchního soudce podporovaného dvěma britskými a dvěma místními soudci – Židem a Arabem.²⁶⁷ Důvodem pro zvolení této organizace Nejvyššího soudu byla idea, že lokální soudci u magistrátních potažmo distriktních soudů by měli mít na starost občanskoprávní a trestní záležitosti, zatímco spory týkající se mandátních orgánů a správy, by měly být slyšeny britskými soudci, odborníky na britské právo.²⁶⁸

Po založení státu Izrael v roce 1948 zůstalo tehdejší právo nadále v platnosti, aby se tak zabránilo právnímu vakuu.²⁶⁹ Jelikož tím tak nově založený stát rozhodl o ponechání administrativních a právních struktur obdobných jako za

²⁶³ Mandate for Palestine - The Palestine Order in LoN Council. In: United Nations [online]. 1922, článek 39 [citováno: 2016-08-13]. Dostupné z:

<https://unispal.un.org/DPA/DPR/unispal.nsf/0/C7AAE196F41AA055052565F50054E656>

²⁶⁴ LIKHOVSKI, Assaf. Law and identity in mandate Palestine. Chapel Hill, NC: University of North Carolina Press, 2006, s. 29. ISBN 978-0-8078-3017-8.

²⁶⁵ Mandate for Palestine - The Palestine Order in LoN Council. In: United Nations [online]. 1922, článek 40 [citováno: 2016-08-13]. Dostupné z:

<https://unispal.un.org/DPA/DPR/unispal.nsf/0/C7AAE196F41AA055052565F50054E656>

²⁶⁶ LIKHOVSKI, Assaf. Law and identity in mandate Palestine. Chapel Hill, NC: University of North Carolina Press, 2006, s. 29. ISBN 978-0-8078-3017-8.

²⁶⁷ LIKHOVSKI, Assaf. Law and identity in mandate Palestine. Chapel Hill, NC: University of North Carolina Press, 2006, s. 29. ISBN 978-0-8078-3017-8.

²⁶⁸ NAVOT, Suzie. The constitution of Israel: a contextual analysis. Portland: Hart, 2014, s. 196. ISBN 978-1-84113-835-0.

²⁶⁹ BARAK, Aharon. Some Reflections on the Israeli Legal System and Its Judiciary. Electronic Journal of Comparative Law vol. 6.1, 2002. Dostupné z: <http://www.ejcl.org/61/art61-1.html>

mandátu, soudní situace se tak de facto nezměnila. Prozatímní Lidová rada nechala vzniknout Nejvyšší soud jakožto vrcholný justiční orgán státu²⁷⁰ a ten fungoval obdobně jako za mandátu, pouze s tím rozdílem, že byl obsazen izraelskými soudci.²⁷¹ Sekulární soudnictví bylo následně uspořádáno základním zákonem Justice²⁷² a zákonem o soudech.²⁷³ Svojí hierarchií a příslušností kopíruje sekulární soudnictví z období mandátu a tvořeno je opět třemi stupni – první stupeň tvoří magistrátní soudy, druhý stupeň tvoří oblastní (distriktní) soudy a celou soustavu zastřešuje Nejvyšší soud, který se stal zásadním prvkem v rozvoji izraelského právního řádu i v pojetí soudní kontroly ústavnosti vůči Knesetu, o čemž bude pojednáno dále.

2.5.1 Soudní kontrola ústavnosti v Izraeli

Teorie rozděluje soudní kontrolu ústavnosti v židovském státě na dvě časová období.²⁷⁴ Prvním obdobím se rozumí perioda od vzniku státu až do devadesátých let minulého století, tedy až do takzvané ústavní „revoluce“ a charakteristický je pro něj britský model soudní kontroly ústavnosti, tedy model klasifikovaný jako všeobecný difúzní model soudní kontroly ústavnosti.²⁷⁵ Druhým obdobím je perioda trvající od té doby dodnes, kdy dochází ke změnám v náhledu na systém soudní kontroly ústavnosti v Izraeli a též na postavení základních práv v rámci systému dělby moci.²⁷⁶

2.5.2 Soudní kontrola ústavnosti v letech 1948 – 1992

Po vzniku Nejvyššího soudu v roce 1948 se nový soud musel vyrovnat s reálným stavem neexistence ústavy a problémy z toho plynoucími. *„Izraelský právní řád byl od počátku konstruován na základě palestinského mandátního právního řádu, který byl vytvořen za britského mandátu, a proto byl logicky*

²⁷⁰ PEZL, Tomáš. Změna v izraelském pojetí soudní kontroly ústavnosti. Praha, 2007, s. 339. ISBN: 978-80-86775-14-2.

²⁷¹ NAVOT, Suzie. The constitution of Israel: a contextual analysis. Portland: Hart, 2014, s. 196. ISBN 978-1-84113-835-0.

²⁷² Basic Law: The Judiciary. In: The Knesset [online]. 1984 [citováno: 2015-12-16]. Dostupné z: <http://knesset.gov.il/laws/special/eng/BasicLawTheJudiciary.pdf>

²⁷³ Courts Law (Consolidated Version), 5744-1984. In: The World Intellectual Property Organization [online]. 1984 [citováno: 2016-09-14]. Dostupné z: <http://www.wipo.int/wipolex/en/details.jsp?id=15289>

²⁷⁴ PEZL, Tomáš. Změna v izraelském pojetí soudní kontroly ústavnosti. Praha, 2007, s. 341. ISBN: 978-80-86775-14-2.

²⁷⁵ BLAHOŽ, Josef, Vladimír BALAŠ a Karel KLÍMA. Srovnávací ústavní právo. 4., přeprac. a dopl. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, s. 348. ISBN 978-80-7357-629-5.

²⁷⁶ PEZL, Tomáš. Změna v izraelském pojetí soudní kontroly ústavnosti. Praha, 2007, s. 341. ISBN: 978-80-86775-14-2.

vystavěn na zásadách anglického práva a právního myšlení. Neexistence ústavního textu, který by jasně stanovil rámec veřejné moci, je sice v anglických podmínkách běžná, díky silné tradici ústavních zvyklostí, ale v nově vzniklém státě se tato situace může jevit spíše nevýhodou, než výhodou.“²⁷⁷

Nedlouho na to musel nově vzniklý Nejvyšší soud poprvé řešit otázku přezkumu primární legislativy. Tato situace nastala v době, kdy ještě nebyl zvolený Knesset, a legislativní moc byla v rukou Prozatímní rady státu.²⁷⁸ Článek 11 nařízení o právu a správě, prvního legislativního dokumentu schváleného Prozatímní radou, stanovoval kontinuitu většiny existujícího práva. Konkrétně pak zákonů, které byly platné v Zemi izraelské dne 14. května 1948, pokud byly v souladu s tímto nařízením a dalšími právními předpisy schválenými Prozatímní státní radou a to v rozsahu a s takovými změnami, které vyplynuly ze založení státu a jeho orgánů.²⁷⁹ V několika soudních řízeních byly navrhující stranou soudu předloženy různé argumenty k tomu, aby jej přiměly přezkoumat platnost konkrétních aktů britské mandátní legislativy v novém státě. Spory se týkaly bezpečnostní legislativy (Emergency Regulations).

V prvním případě známém jako Zeev v. Gubernik argumentem bylo, že tato část Brity přijaté mandátní legislativy je v naprostém rozporu s principem svobody obsaženém v Deklaraci nezávislosti ze dne 14. května 1948. Podle navrhovatelů principy obsažené v deklaraci stanovovaly ústavní rámec pro nový stát a jakýkoli právní dokument v rozporu s nimi by tudíž měl být považován za neplatný.²⁸⁰ „*Konstitutivní obsah deklarace, stejně jako její proklamační část, která se týkala postavení obyvatel a respektu k základním právům a svobodám, vedly k úvahám, že samotná deklarace požívá určitého zvláštního postavení v rámci nově konstituovaného izraelského právního řádu. Bylo nasnadě tento dokument považovat za jakousi prozatímní ústavní normu s nadřazenou právní mocí ostatní legislativě. Důvody byly dva, jednak se jednalo o dokument, kterým byl založen stát, a jednak jiný ústavní text neexistoval. Kdy vyšší právní síla*

²⁷⁷ PEZL, Tomáš. Změna v izraelském pojetí soudní kontroly ústavnosti. Praha, 2007, s. 339. ISBN: 978-80-86775-14-2.

²⁷⁸ KRETZMER, David. Judicial Review of Knesset Decisions. Tel Aviv: Tel Aviv University Studies in Law 8, 1988, s. 96.

²⁷⁹ Law and Administration Ordinance, 5708-1948. In: Israel Law Resource Center [online]. 1948, článek 11 [citováno: 2016-10-25]. Dostupné z: <http://www.palmediaproject.org/html/ilrc/israellaws/fulltext/lawandadministrationord.htm>

²⁸⁰ Zeev v. Gubernik, Sběrka rozhodnutí 1,86 (1948).

bývala dovozována právě z její zakládací povahy.“²⁸¹ Soud argument navrhovatele odmítl a v odůvodnění konstatoval, že Deklarace nezávislosti definuje základní krédo státu, čímž splnila svůj účel, nemá ovšem povahu ústavní listiny. Tím pádem není možné vyžadovat, aby byly zákony přezkoumávány, zda jsou s deklarací v souladu.²⁸² Tímto výrokem soud poprvé definoval legální povahu deklarace, později ovšem Nejvyšší soud svůj postoj k postavení Deklarace nezávislosti v rámci ústavního pořádku upřesnil.²⁸³ V sérii rozhodnutí, počínaje případem Kol Ha'am v. ministerstvo vnitra,²⁸⁴ soud vysvětlil, že zákony musí být interpretovány v souladu se zásadami uvedenými v deklaraci²⁸⁵ a že těmito principy se musí řídit každý orgán veřejné správy při výkonu svých pravomocí.²⁸⁶

V druhém případě týkající se přezkumu primární legislativy byla argumentace pro zrušení těchto regulací založena na samotném znění článku 11 výše zmíněného nařízení o právu a správě, který recipoval britské mandátní právo v rozsahu a s takovými změnami, které vyplynuly ze založení státu a jeho orgánů. Navrhovatelé uváděli, že Izrael byl založený jakožto demokratický stát a zákony, které neodpovídají demokratickým principům, nejsou do právního řádu dle tohoto ustanovení začleněny – soud by tudíž z tohoto důvodu měl tyto regulace zneplatnit.²⁸⁷ Avšak soud i v tomto rozhodnutí přezkum primární legislativy odmítl. Konstatoval, že považuje za nepředstavitelné, aby podle tohoto článku odvozoval svou pravomoc zkoumat platnost právních předpisů, to označil za úkol pro samotné zákonodárce.²⁸⁸ Nejvyšší soud tak vytvořil velice restriktivní výklad tohoto článku, podle kterého změny vyplývající ze založení státu jsou pouze změnami technickými a nevyžadují prostor pro diskreci. V odůvodnění soud poměrně jednoznačně uvedl, že toto rozhodnutí o své pravomoci rozhodovat o

²⁸¹ PEZL, Tomáš. Stručný nástin vývoje zastupitelských orgánů před vznikem Státu Izrael až po první Kneset. Pocta Stanislavu Balíkovi k 80. narozeninám. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 273. ISBN 978-80-7380-120-5.

²⁸² KRETZMER, David. Judicial Review of Knesset Decisions. Tel Aviv: Tel Aviv University Studies in Law 8, 1988, s. 96.

²⁸³ SAPIR, Gidon, Daphne BARAK-EREZ a Aharon BARAK. Israeli constitutional law in the making. Oxford and Portland: Hart Publishing, 2013, s. 107. ISBN 978-1-84946-409-3.

²⁸⁴ Kol Ha'am v. ministerstvo vnitra, Sběrka rozhodnutí 871 (1953)

²⁸⁵ Kol Ha'am v. ministerstvo vnitra, Sběrka rozhodnutí 871 (1953); Schreit v. Vrchní izraelský rabín, Sběrka rozhodnutí 598, 612 (1963); Yardor v. předseda Ústřední volební komise, Sběrka rozhodnutí 365, 386 (1965)

²⁸⁶ Peretz v. Kfar Shmaryahu, Sběrka rozhodnutí 2101, 2116 (1962)

²⁸⁷ KRETZMER, David. Judicial Review of Knesset Decisions. Tel Aviv: Tel Aviv University Studies in Law 8, 1988, s. 96.

²⁸⁸ KRETZMER, David. Judicial Review of Knesset Decisions. Tel Aviv: Tel Aviv University Studies in Law 8, 1988, s. 96.

platnosti zákonů není pouhou otázkou interpretace, ale jedná se o základní princip fungování nového státu.²⁸⁹

Negativní postoj Nejvyššího soudu k přezkoumání primární legislativy byl v prvních letech existence založen na vícerych faktorech.²⁹⁰ Zásadním důvodem bylo historické pozadí systému práva v novém státě. Za britského mandátu bylo do mandátního práva v Palestině adoptováno mnoho prvků anglického práva (common law a equity), což bylo učiněno na základě článku 46 vládního nařízení o Palestině, kterým bylo výslovně stanoveno, že tyto prvky mají být podpůrným zdrojem práva na území Palestiny. I z tohoto důvodu byli na pozice soudců palestinského Nejvyššího soudu tehdy jmenováni angličtí soudci – odborníci na britské právo a ti měli vliv na formování dlouhodobého kursu rozhodování soudu.²⁹¹ Po vzniku státu, kdy byla většina práva přejata, tak soudci nadále rozhodovali podle praxe a postojů mandátního Nejvyššího soudu,²⁹² tedy i dle britské doktríny parlamentu jako nositele suverenity.²⁹³

V návaznosti na tuto britskou tradici nebyl až do 80. let 20. století princip svrchovanosti Knessetu vnímán pouze z hlediska jeho jako zákonodárného sboru, ale vztahoval se také na jakoukoli parlamentní činnost zákonodárného shromáždění. V té době platný zákon o soudech sice dával formální pravomoc soudní moci intervenovat do činnosti Knessetu, Nejvyšší soud však, dle tradice, této možnosti nevyužíval.²⁹⁴ Tento přístup nicméně v 80. letech doznal změn.

Roku 1981 se Nejvyšší soud začal zabývat případem, ve kterém měl být údajně porušen jednací řád Knessetu. Ono porušení mělo spočívat v tom, že se předseda shromáždění rozhodl změnit stanovené datum hlasování o vyslovení nedůvěry vládě. V případě Sarid v. předseda Knessetu²⁹⁵ soudce Barak vydal stanovisko, ve kterém zhodnotil klady i zápory takového soudního zásahu do

²⁸⁹ KRETZMER, David. *Judicial Review of Kneset Decisions*. Tel Aviv: Tel Aviv University Studies in Law 8, 1988, s. 97.

²⁹⁰ KRETZMER, David. *Judicial Review of Kneset Decisions*. Tel Aviv: Tel Aviv University Studies in Law 8, 1988, s. 99.

²⁹¹ NAVOT, Suzie. *Constitutional Law of Israel*. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2007, s. 196. ISBN 978-904-1126-511.

²⁹² KRETZMER, David. *Judicial Review of Kneset Decisions*. Tel Aviv: Tel Aviv University Studies in Law 8, 1988, s. 99.

²⁹³ PEZL, Tomáš. *Změna v izraelském pojetí soudní kontroly ústavnosti*. Praha, 2007, s. 347. ISBN: 978-80-86775-14-2.

²⁹⁴ NAVOT, Suzie. *Constitutional Law of Israel*. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2007, s. 121. ISBN 978-904-1126-511.

²⁹⁵ Nejvyšší soud 652/81, Sarid v. předseda Knessetu, Sbíрка rozhodnutí 197 (1981).

parlamentního fungování. Argumentoval v něm, že by měla existovat rovnováha mezi dvěma principy: principem, že fungování Knessetu a jeho postupy jsou jeho vlastní věcí a principem vlády práva, právního státu. Soudce konstatoval, že přestože byl porušen jednací řád Knessetu, jednalo se o pouze o drobnou odchylku, která by měla být řešena uvnitř shromáždění. Podle Baraka v případech, kdy tvrzená újma způsobená vnitřní činností shromáždění je mírná a nemá žádný vliv na fundamentální články parlamentního systému, převažují hodnoty nezávislosti a jedinečnosti Knessetu nad principem vlády práva.²⁹⁶ Vytvořil tím určitý test přípustnosti případu na jeho posuzování soudem.

Test vytvořený případem Sarid je založen na rozdělení parlamentní činnosti do tří kategorií – legislativní, polo-soudní a správní. Stanovuje přitom jinou formu intervence pro každou z nich. Do legislativní činnosti soud může zasahovat jen *mírně*, u polo-soudní činnosti bude soud dohlížet *pravidelně* a u správní činnosti Knessetu by měl *přezkum odpovídat rozsahu újmy způsobené tím Knessetu jako celku*.

Verdikt v případě Sarid byl vynesena ještě před tzv. ústavní revolucí, kdy soudní přezkum neumožňoval zneplatnění právních předpisů. V pozdějších případech Nejvyšší zopakoval rozdělení parlamentní činnosti do kategorií a zároveň zdůraznil, že může existovat i jejich odlišná kategorizace.²⁹⁷

V období od vzniku státu až do devadesátých let minulého století, kdy neexistoval jednotný psaný text o lidských právech, vytvořil Nejvyšší soud svými rozhodnutími ucelený katalog těchto práv. Napomohl tomu mimo jiné i fakt, že Nejvyšší soud umožnil přímý přístup všech občanů k této instituci a v některých velmi závažných případech se dokonce uchýlil k přijetí *actiones popularis*.²⁹⁸ Aby soud dal jasně najevo důležitost těchto práv, mnohá z nich označil za právní zásady, na nichž je celý demokratický systém založen. Tím se z těchto zásad v podstatě staly ústavní zvyklosti, které jsou známé z britského ústavního systému.²⁹⁹ V sérii rozhodnutí, počínaje případem Kol Ha'am v. ministerstvo

²⁹⁶ NAVOT, Suzie. Constitutional Law of Israel. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2007, s. 121. ISBN 978-904-1126-511.

²⁹⁷ Nejvyšší soud 90700/00, Livnat v. Výbor Knessetu pro ústavu, právo a spravedlnost, Sběrka rozhodnutí 800 (2000).

²⁹⁸ PEZL, Tomáš. Změna v izraelském pojetí soudní kontroly ústavnosti. Praha, 2007, s. 341. ISBN: 978-80-86775-14-2.

²⁹⁹ PEZL, Tomáš. Změna v izraelském pojetí soudní kontroly ústavnosti. Praha, 2007, s. 342. ISBN: 978-80-86775-14-2.

vnitra,³⁰⁰ Nejvyšší soud konstatoval, že základní lidská práva, tak jak jsou přijímána jinými demokratickými zeměmi, jsou nedílnou součástí izraelského právního systému. Tato základní práva mají postavení principů nižší síly (soft legal principles).³⁰¹ Jedná se o právní zásady (legal principles), jelikož orgány státní moci je nesmí omezovat bez výslovného zákonného oprávnění,³⁰² všechny orgány se těmito principy musí řídit při interpretaci zákonů³⁰³ a správní orgány těmito principům musí poskytnout odpovídající váhu při výkonu správního uvážení.³⁰⁴ Termínem „soft principles“ jsou pak nazývané z důvodu, že neomezují legislativní moc Knesetu.³⁰⁵

2.5.3 Ústavní revoluce

Zlom ve vztahu soudní moci k legislativě a v pojetí soudní ochrany ústavnosti nastal v roce 1992, kdy byly přijaty základní zákony Lidská důstojnost a svoboda³⁰⁶ a Svoboda povolání,³⁰⁷ které přinesly možnost pro soudní přezkum legislativních aktů Knesetu na základě porušení lidských práv.³⁰⁸ Základní zákon Lidská důstojnost a svoboda obsahuje katalog základních lidských práv jako je právo na život, tělesnou integritu a lidskou důstojnost³⁰⁹ či například soukromé vlastnictví³¹⁰ a obsahuje ustanovení s požadavkem na ochranu těchto práv³¹¹; základní zákon Svoboda povolání oproti tomu chrání svobodný výkon povolání.³¹²

³⁰⁰ Kol Ha'am v. ministerstvo vnitra, Sběrka rozhodnutí 871 (1953).

³⁰¹ KRETZMER, David. The New Basic Laws on Human Rights: a Mini-Revolution in Israeli Constitutional Law. Netherlands Quarterly of Human Rights 14.2 The Hague: Kluwer Law International, 1996, s. 174. ISSN: 0169-3441.

³⁰² Nejvyšší soud 1/49, Berejano v. ministerstvo policie, 2(1) Sběrka rozhodnutí 80 (1949).

³⁰³ PEZL, Tomáš. Změna v izraelském pojetí soudní kontroly ústavnosti. Praha, 2007, s. 342. ISBN: 978-80-86775-14-2.

³⁰⁴ Nejvyšší soud 243/62, Izraelská filmová studia v. Geri, 16(4) Sběrka rozhodnutí 2407 (1962).

³⁰⁵ KRETZMER, David. The New Basic Laws on Human Rights: a Mini-Revolution in Israeli Constitutional Law. Netherlands Quarterly of Human Rights 14.2 The Hague: Kluwer Law International, 1996, s. 174. ISSN: 0169-3441.

³⁰⁶ Basic Law: Human Dignity and Liberty. In: The Knesset [online]. 1992 [citováno: 2015-12-16]. Dostupné z: <http://knesset.gov.il/laws/special/eng/BasicLawLiberty.pdf>

³⁰⁷ Basic Law: Freedom of Occupation. In: The Knesset [online]. 1994 [citováno: 2015-12-15]. Dostupné z: <http://knesset.gov.il/laws/special/eng/BasicLawOccupation.pdf>

³⁰⁸ PEZL, Tomáš. Změna v izraelském pojetí soudní kontroly ústavnosti. Praha, 2007, s. 343. ISBN: 978-80-86775-14-2.

³⁰⁹ Basic Law: Human Dignity and Liberty. In: The Knesset [online]. 1992, článek 2 [citováno: 2015-12-16]. Dostupné z: <http://knesset.gov.il/laws/special/eng/BasicLawLiberty.pdf>

³¹⁰ Basic Law: Human Dignity and Liberty. In: The Knesset [online]. 1992, článek 3 [citováno: 2015-12-16]. Dostupné z: <http://knesset.gov.il/laws/special/eng/BasicLawLiberty.pdf>

³¹¹ Basic Law: Human Dignity and Liberty. In: The Knesset [online]. 1992, článek 8 [citováno: 2015-12-16]. Dostupné z: <http://knesset.gov.il/laws/special/eng/BasicLawLiberty.pdf>

³¹² Basic Law: Freedom of Occupation. In: The Knesset [online]. 1994, článek 2 [citováno: 2015-12-15]. Dostupné z: <http://knesset.gov.il/laws/special/eng/BasicLawOccupation.pdf>

„Přijetí těchto zákonů bylo považováno za malou konstituční revoluci v Izraeli, jelikož se konečně podařilo kompromisem prolomit hradbu odporu, která byla kolem zákonů o lidských právech. Hlavními oponenty přijetí těchto norem byly zejména malé náboženské strany, které se obávaly toho, že pokud by listina základních práv a svobod umožňovala soudní přezkum předpisů a jejich případnou derogaci, byly by v ohrožení veškeré náboženské předpisy. Nicméně podobný problém vyvstal i v otázce tzv. nouzové a bezpečnostní legislativy.“³¹³

Přijetí těchto základních zákonů mělo zásadní dopad na izraelský ústavní systém. V roce 1995, nedlouho po jejich přijetí, se Nejvyšším soud zabýval případem civilního odvolání ve věci **United Mizrahi Bank v. Migdal Village**.³¹⁴ V tomto případě šlo o žalobu věřitelů, mezi nimi také Bank Mizrahi, kterým dlužily jisté zemědělské osady v Izraeli stovky milionů izraelských šekelů. Žaloba byla namířena proti Knessetem přijatému zákonu známému jako „Galův zákon“³¹⁵, respektive jeho novele, která zasáhla do podmínek splácení dluhů věřitelům v tomto odvětví.³¹⁶ Věřitelé v rámci řízení před soudem prvního stupně napadli ústavnost Galova zákona s tvrzením, že je tento zákon v rozporu se základními zákony, konkrétně pak v rozporu se základním zákonem Lidská důstojnost a svoboda, jelikož jsou porušována jejich vlastnická práva garantována článkem 3 tohoto základního zákona. Oblastní soud příslušný jako soud prvního stupně na základě této argumentace shledal ustanovení Galova zákona v rozporu s výše uvedeným základním zákonem.³¹⁷

Proti přelomovému rozhodnutí oblastního soudu bylo v celku logicky podáno odvolání a případ se tak nikterak překvapivě dostal k Nejvyššímu soudu, který jej projednával v neobvykle početném senátu devíti soudců, což dokazovalo důležitost případu a možného dopadu na izraelský právní řád.³¹⁸

³¹³ PEZL, Tomáš. Změna v izraelském pojetí soudní kontroly ústavnosti. Praha, 2007, s. 343. ISBN: 978-80-86775-14-2.

³¹⁴ Civilní odvolání 6821/93, *United Mizrahi Bank v. Migdal Village* 49(4), Sběrka rozhodnutí 221 (1995).

³¹⁵ *Leading Decisions of the Supreme Court of Israel and Extracts of the Judgment*. Israel Law Review 31(4). Jerusalem, 1997, s. 765. ISSN 0021-2237.

³¹⁶ Zákon také za určitých podmínek poskytoval ochranu před standardním soudním řízením k vymáhání pohledávek, a místo toho bylo umožněno dluh restrukturalizovat skrze vnější entitu jmenovanou pro tento účel. V extrémních případech zákon umožňoval také odpis značné části dluhu.

³¹⁷ *Leading Decisions of the Supreme Court of Israel and Extracts of the Judgment*. Israel Law Review 31(4). Jerusalem, 1997, s. 766. ISSN 0021-2237.

³¹⁸ *Leading Decisions of the Supreme Court of Israel and Extracts of the Judgment*. Israel Law Review 31(4). Jerusalem, 1997, s. 766. ISSN 0021-2237.

Nejvyšší soud tak poprvé projednával otázku prohlášení zákona za protiústavní, respektive zrušení takového zákona pro rozpor s ústavou. Prvním úkolem Nejvyššího soudu bylo tedy posoudit postavení samotných základních zákonů v rámci ústavního systému, a zda je Kneset k přijetí ústavy oprávněn či nikoliv.³¹⁹

Osm z devíti soudců dospělo k závěru, že Kneset má ústavodárnou pravomoc.³²⁰ Většina soudců se svým názorem přiklonila k odůvodnění soudce Baraka, který zakládá onu pravomoc Knesetu na doktríně konstituční autority.³²¹ Kneset podle soudce Baraka působí ve dvou rovinách: v první rovině obecně působí jako běžný zákonodárce, nicméně ve zvláštních příležitostech funguje v druhé rovině též jako ústavodárné shromáždění a přijímáním základních zákonů vykonává svoji ústavní pravomoc. Barak odvozuje konstituční autoritu Knesetu na základě ústavodárné kontinuity započaté Deklarací nezávislosti a názor podporuje i zněním Harariho rezoluce, která stanovovala, že ústava bude tvořena postupně formou kapitol – základními zákony.³²²

Následně Nejvyšší soud řešil postavení nově přijatých základních zákonů v izraelském právním řádu. Do doby přijetí základních zákonů Lidská důstojnost a svoboda a Svoboda povolání mohly být základní zákony měněny i prostřednictvím běžných zákonů, tyto základní zákony ovšem obsahují ustanovení ztěžující změnu základních zákonů pouze skrze další základní zákony.³²³ Přestože se de facto jedná pouze o deklaratorní ustanovení, jelikož izraelský právní řád nerozlišuje legislativní proces běžných zákonů a zákonů základních, Nejvyšší soud při řešení této otázky z výše uvedeného usoudil, že základní zákony mají vyšší právní sílu než běžné zákony.³²⁴

Celé rozhodnutí činilo téměř 370 stran, čímž se vyjímalo jakýmkoli jiným rozhodnutím. Soud v rozhodnutí o odvolání konstatoval, že v tomto případě sice

³¹⁹ PEZL, Tomáš. Změna v izraelském pojetí soudní kontroly ústavnosti. Praha, 2007, s. 346. ISBN: 978-80-86775-14-2.

³²⁰ Leading Decisions of the Supreme Court of Israel and Extracts of the Judgment. Israel Law Review 31(4). Jerusalem, 1997, s. 766. ISSN 0021-2237.

³²¹ Leading Decisions of the Supreme Court of Israel and Extracts of the Judgment. Israel Law Review 31(4). Jerusalem, 1997, s. 766. ISSN 0021-2237.

³²² Leading Decisions of the Supreme Court of Israel and Extracts of the Judgment. Israel Law Review 31(4). Jerusalem, 1997, s. 766. ISSN 0021-2237.

³²³ PEZL, Tomáš. Změna v izraelském pojetí soudní kontroly ústavnosti. Praha, 2007, s. 346. ISBN: 978-80-86775-14-2.

³²⁴ PEZL, Tomáš. Změna v izraelském pojetí soudní kontroly ústavnosti. Praha, 2007, s. 346. ISBN: 978-80-86775-14-2.

došlo k porušení vlastnických práv, avšak situace, která v tomto případě nastala, spadá do výjimek uvedených v klauzuli základního zákona, jelikož byla v souladu s hodnotami Státu Izrael a sloužila k dosažení legitimního cíle zabránit zhroucení důležitého odvětví izraelské ekonomiky.³²⁵ Z tohoto důvodu novela schválená Knessetem není se základním zákonem Lidská důstojnost a svoboda v rozporu.

Dále také soud ve svém rozhodnutí uvedl důležitou myšlenku, že si vyhrazuje právo rozhodnout o neplatnosti norem, které budou v rozporu s principy právního státu, demokracie a s respektováním nezávislosti mocí,³²⁶ čímž nastolil zcela novou situaci ve stávajícím ústavním systému. „*Jestliže se izraelský ústavní systém z hlediska soudní kontroly ústavnosti dal považovat za systém neúplné všeobecné soudní kontroly ústavnosti, jelikož Nejvyšší soud odmítal rušit akty suverénního Knessetu, tak po vydání rozsudku ve věci Bank Mizrahi se situace mění směrem ke všeobecné kontrole ústavnosti, kdy zřejmě převáží koncentrovaná forma nad formou difuzní, jelikož se dá předpokládat, že Nejvyšší soud si podrží monopol na konečnou deklaraci protiústavnosti zákona, a tedy i rozhodnutí o jeho zrušení.*“³²⁷

V posledních letech začal Nejvyšší soud do činnosti Knessetu intervenovat ještě jedním způsobem – soudním přezkumem zákonů, jež byly přijaty navzdory chybám v legislativním procesu.

První takový případ, který se týkal legislativního procesu, se udál v roce 2003. Navrhovatelé se dožadovali do té doby nevídané věci – zrušení zákona ne kvůli jeho rozporu s právy zakotvenými v základních zákonech, ovšem pro jeho přijetí v rozporu s jednacím řádem Knessetu. Tento návrh, známý jako **případ Asociace producentů drůbeže**,³²⁸ byl vůbec prvním, kdy Nejvyšší soud široce diskutoval otázku možnosti soudně přezkoumávat zákon kvůli jeho údajně vadnému procesu přijímání. Soud se v tomto případě nechal slyšet, že nestačí prokázat porušení základních principů legislativní činnosti na to, aby soud do

³²⁵ Leading Decisions of the Supreme Court of Israel and Extracts of the Judgment. Israel Law Review 31(4). Jerusalem, 1997, s. 769. ISSN 0021-2237.

³²⁶ RABIN, Yoram a Arnon GUTFELD. MARBURY V. MADISON AND ITS IMPACT ON ISRAELI. In: [online]. 2007, s. 319 [cit. 2016-03-02]. Dostupné z: <http://www.colman.ac.il/about/OurLecturers/SubLecturer/yoramrabin/Documents/Marbury%20v.%20Madison%20and%20its%20Impact.pdf>

³²⁷ PEZL, Tomáš. Změna v izraelském pojetí soudní kontroly ústavnosti. Praha, 2007, s. 347. ISBN: 978-80-86775-14-2.

³²⁸ Nejvyšší soud 4885/03, Asociace producentů drůbeže v. izraelská vláda 59(2), Sbirka rozhodnutí 14 (2005).

tohoto procesu vstoupil. Je třeba prokázat, že uvedený princip byl porušen značně a významně. Pouze v extrémních a vzácných případech, může soud prohlásit zákon za neplatný z důvodu chybného postupu při jeho přijímání.

Ačkoli byl tento návrh zamítnut a zákon zrušen nebyl, přesto tímto svým verdiktem soud Knesset pokáral za jeho určité praktiky při přijímání některých zákonů. Soud v tomto případě zavedl nový *koncept týkající se zásadních zásad legislativního procesu*, které do té doby nebyly systematicky zpracovány.³²⁹ Soud pojmenoval čtyři základní zásady, jejichž porušení během legislativního procesu může znamenat „chybu narušující jádro legislativního procesu“ a která způsobují neplatnost takto přijatého zákona. Prvním principem je *princip vládnoucí většiny*, přičemž návrh zákona může být přijat pouze v takovém případě, je-li podporován většinou při hlasování. Druhým principem je *princip formální rovnosti* znamenající, že každý člen shromáždění má jeden hlas. Třetí princip je *princip publicity*, díky němuž každý legislativní proces má být veřejný. Čtvrtým, soudem stanoveným, principem je *princip participace* znamenající právo každého poslance podílet se na legislativním procesu.³³⁰

V únoru 2017 byl Knessetem přijat **zákon o regulaci osad v Judeji a Samaři**³³¹ a v souvislosti s tímto nově přijatým regulačním zákonem by poprvé v historii státu Izrael mohlo dojít ze strany Nejvyššího soudu ke zrušení zákonného předpisu tak, jak to umožňuje rozhodnutí ve věci Bank Mizrachi.³³²

Účelem zákona je zpětně legalizovat židovské osady na Západním břehu Jordánu, konkrétně v oblasti Judeje a Samaři, tedy na území, které dle prozatímní izraelsko-palestinské dohody Oslo II spadá do oblasti „C“, nad kterou má Izrael do konečného rozhodnutí jak bezpečnostní tak civilní kontrolu.³³³ Zabránit se tak

³²⁹ NAVOT, Suzie. The constitution of Israel: a contextual analysis. Portland: Hart, 2014, s. 129. ISBN 978-1-84113-835-0.

³³⁰ NAVOT, Suzie. The constitution of Israel: a contextual analysis. Portland: Hart, 2014, s. 129. ISBN 978-1-84113-835-0.

³³¹ Knesset passes settlement regulation law. In: The Knesset [online]. 2017 [citováno: 2017-03-10]. Dostupné z: http://knesset.gov.il/spokesman/eng/PR_eng.asp?PRID=13341

³³² Civilní odvolání 6821/93, United Mizrachi Bank v. Migdal Village 49(4), Sběrka rozhodnutí 221 (1995).

³³³ Israel-Palestinian Negotiations: Interim Agreement on the West Bank and the Gaza Strip (Oslo II). In: Jewish Virtual Library [online]. 1995 [citováno: 2017-03-10]. Dostupné z: <http://www.jewishvirtuallibrary.org/interim-agreement-on-the-west-bank-and-the-gaza-strip-oslo-ii>

má budoucím demolicím židovských osad,³³⁴ ke kterým nyní dochází v důsledku současné legální situace, podle níž vznikly tyto osady na palestinské půdě nelegálně. Přijetí zákona jde proti dlouholeté rozhodovací praxi Nejvyššího soudu, který se staví proti budování obydlí na půdě v soukromém palestinském vlastnictví.³³⁵

Zákon má regulovat status přibližně 4 000 obydlí³³⁶ v 16 osadách³³⁷, které jsou vybudovány na půdě vlastněné Palestinci. Podle tohoto zákona má půda, na níž jsou osady vybudovány, zůstat ve vlastnictví jejích majitelů, ale jejich právo na užívání bude převedeno na správu vládního majetku v Judeji a Samaří. Výměnou za to budou palestiniští vlastníci kompenzováni ve výši 125% ceny, případně obdrží jiný pozemek.³³⁸ Fakticky tak dojde k jejímu vyvlastnění, což je s největší pravděpodobností v rozporu s ústavním pořádkem státu Izrael.

Z tohoto důvodu byla izraelskými lidsko-právními organizacemi a zástupci dotčených palestinských vlastníků podána společná žaloba k Nejvyššímu soudu.³³⁹ Rozpor s ústavním pořádkem je možné spatřovat v důvodu vyvlastnění této půdy. Izraelské právo dovoluje vyvlastnění půdy v případě veřejného zájmu,³⁴⁰ za který je považována například výstavba silnic, letišť, dětských hřišť, inženýrských sítí a jiných projektů civilní infrastruktury,³⁴¹ budování osad však za

³³⁴ Israeli Lawmakers Both Praise and Slam Settlement Law. In: Jerusalem Post [online]. 2017 [citováno: 2017-03-10]. Dostupné z: <http://www.jpost.com/Israel-News/Politics-And-Diplomacy/Israeli-lawmakers-both-praise-and-slam-Settlement-law-480770>

³³⁵ Knesset passes historic Settlements Bill. In: Jerusalem Post [online]. 2017 [citováno: 2017-03-10]. Dostupné z: <http://www.jpost.com/Israel-News/Politics-And-Diplomacy/Knesset-passes-historic-Settlements-Bill-480768>

³³⁶ Knesset passes historic Settlements Bill. In: Jerusalem Post [online]. 2017 [citováno: 2017-03-10]. Dostupné z: <http://www.jpost.com/Israel-News/Politics-And-Diplomacy/Knesset-passes-historic-Settlements-Bill-480768>

³³⁷ Israel Passes Provocative Law to Retroactively Legalize Settlements. In: The New York Times [online]. 2017 [citováno: 2017-03-10]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2017/02/06/world/middleeast/israel-settlement-law-palestinians-west-bank.html>

³³⁸ והם מצעב קוח הרדסהה. In: Mako [online]. 2017 [citováno: 2017-03-10]. Dostupné z: http://www.mako.co.il/news-military/politics-q4_2016/Article-fc057b1dcbd5851004.htm

³³⁹ Israel Supreme Court petitioned to strike down settler law. In: The New Indian Express [online]. 2017 [citováno: 2017-03-10]. Dostupné z: <http://www.newindianexpress.com/world/2017/feb/08/israel-supreme-court-petitioned-to-strike-down-settler-law-1568453--1.html>

³⁴⁰ HOLZMAN-GAZIT, Yifat. Land expropriation in Israel: law, culture, and society. Burlington, VT: Ashgate, c2007, s. 13. ISBN 9-780-7546-2543-8.

³⁴¹ Planning and Building Law, 5725-1965. In: Adalah [online]. 1965, článek 188 [citováno: 2017-03-10]. Dostupné z: <https://www.adalah.org/uploads/oldfiles/Public/files/Discriminatory-Laws-Database/English/07-National-Planning-Building-Law-1965.pdf>

veřejný zájem považováno není.³⁴² Je tudíž pravděpodobné, že regulační zákon porušuje základní právo na vlastnictví, které je zaručeno článkem 3 základního zákona Lidská důstojnost a svoboda³⁴³ a státní autority, které budou činnost dle regulačního zákona realizovat, by tedy nejspíše porušily ustanovení článku 11 téhož základního zákona Lidská důstojnost a svoboda³⁴⁴, když jím zaručené právo na vlastnictví nebudou respektovat.

Protiústavní charakter normy již během legislativního procesu namítali ústavní odborníci i členové Knesetu. Po podání žaloby připustil protiústavnost normy i generální prokurátor, který konstatoval, že normu nebude před soudem obhajovat, jelikož ji považuje za protiústavní a její obsah odporuje i mezinárodním dohodám, k jejichž dodržování se Izrael zavázal.³⁴⁵

V době psaní této práce není možné s jistotou říci, jak Nejvyšší soud ve věci rozhodne. Vzhledem k současnému trendu rozhodování Nejvyššího soudu a jeho postoji k problematice dodržování lidských práv i přezkumu legislativy ovšem existují důvodné předpoklady pro to, že poprvé v historii Izraele Nejvyšší soud tento zákon z výše uvedených důvodů zruší.

2.6 Státní kontrolor

Osoba státního kontrolora byla zřízena základním zákonem Státní kontrolor³⁴⁶ a je nadána pravomocemi a povinnostmi v tomto základním uvedenými. Prostřednictvím tohoto institutu je vykonáván státní dozor ve věcech týkajících se ekonomiky, vlastnictví, financí, závazků a správy státu,³⁴⁷ dále pak státní kontrolor provádí dohled nad vládní politikou a ostatních institucí, které byly definovány jako předmět kontroly a dozoru státního kontrolora. Státní kontrolor své povinnosti vykonává jménem Knesetu, kterému je výhradně odpovědný a je zcela nezávislý na vládě. Osoba státního kontrolora zastává kromě

³⁴² HOLZMAN-GAZIT, Yifat. Land expropriation in Israel: law, culture, and society. Burlington, VT: Ashgate, c2007, s. 13. ISBN 9-780-7546-2543-8.

³⁴³ Basic Law: Human Dignity and Liberty. In: The Knesset [online]. 1992, článek 3 [citováno: 2015-12-16]. Dostupné z: <http://knesset.gov.il/laws/special/eng/BasicLawLiberty.pdf>

³⁴⁴ Basic Law: Human Dignity and Liberty. In: The Knesset [online]. 1992, článek 11 [citováno: 2015-12-16]. Dostupné z: <http://knesset.gov.il/laws/special/eng/BasicLawLiberty.pdf>

³⁴⁵ Explained: Israel's New Palestinian Land-grab Law and Why It Matters. In: Haaretz [online]. 2017 [citováno: 2017-03-10]. Dostupné z: <http://www.haaretz.com/israel-news/1.770102>

³⁴⁶ Basic Law: The State Comptroller. In: The Knesset [online]. 1988 [citováno: 2015-12-16]. Dostupné z: <http://knesset.gov.il/laws/special/eng/BasicLawStateComptroller.pdf>

³⁴⁷ Basic Law: The State Comptroller. In: The Knesset [online]. 1988, článek 2 [citováno: 2015-12-16]. Dostupné z: <http://knesset.gov.il/laws/special/eng/BasicLawStateComptroller.pdf>

toho také roli ombudsmana. Knesset volí státního kontrolora v tajné volbě na dobu 7 let a tuto funkci nemůže vykonávat opakovaně.³⁴⁸

Státní kontrolor a jeho kancelář tvoří nezávislý a nepolitický úřad. Činnost jeho zaměstnanců je během funkčního období, ba dokonce i po jeho skončení, přísně omezena. Státní kontrolor nesmí být politicky aktivní, být členem politické strany ani kandidátem do orgánů místní správy či Knessetu, být v předsednictvu jakékoli organizace založené za účelem zisku a po skončení funkčního období nesmí po dobu tří let vykonávat činnost pro organizaci, jejíž činnost během svého funkčního období jeho úřad kontroloval.

Úřad státního kontrolora vykonává kontrolu nad velkým počtem subjektů, včetně ministerstev, státních institucí, místních úřadů a vládou sponzorovaných organizací. Podle článku 2 základního zákona Státní kontrolor, Úřad státního kontrolora „kontroluje hospodaření, majetek, finance, obligace a správu státu a vládních rezortů, dále všech podniků, institucí či korporací státu, místních úřadů a orgánů, které byly zákonem definovány jako subjekty podléhající kontrole státního kontrolora.“³⁴⁹ V praxi tak Úřad kontroluje, zda tyto a další orgány vykonávají řádnou správu, dodržují zákony, zachovávají integritu a poctivost, reagují na veřejné podněty a stížnosti tak, jak dle zákona mají, jestli fungují efektivně a také jestli adekvátně reagují na zjištění předešlých kontrol Úřadu.³⁵⁰

K efektivnímu plnění těchto úkolů byly státnímu kontrolorovi uděleny poměrně rozsáhlé pravomoci, které se podobají pravomocím vyšetřovacích komisí.³⁵¹ Kontrolované subjekty jsou povinny Úřadu státního kontrolora předkládat výroční zprávy a veškeré další dokumenty a informace spojené s jejich činností, o které Úřad požádá.³⁵² Kromě toho má pravomoc provádět šetření, která zahrnuje právo na předvolání jakékoli osoby, s požadavkem, aby sdělila nebo

³⁴⁸ NAVOT, Suzie. The constitution of Israel: a contextual analysis. Portland: Hart, 2014, s. 174. ISBN 978-1-84113-835-0.

³⁴⁹ „review of the economy, the assets, the finances, the commitments, and the administration of the State, of the Government Ministries, of every enterprise, institution or corporations of the State, or the local authorities, and of other bodies or institutions, which were defined by law as subject to the review of the State Comptroller“ (překlad autora), Basic Law: The State Comptroller. In: The Knesset [online]. 1988, článek 2 [citováno: 2015-12-16]. Dostupné z: <http://knesset.gov.il/laws/special/eng/BasicLawStateComptroller.pdf>

³⁵⁰ NAVOT, Suzie. The constitution of Israel: a contextual analysis. Portland: Hart, 2014, s. 173. ISBN 978-1-84113-835-0.

³⁵¹ NAVOT, Suzie. The constitution of Israel: a contextual analysis. Portland: Hart, 2014, s. 173. ISBN 978-1-84113-835-0.

³⁵² Basic Law: The State Comptroller. In: The Knesset [online]. 1988, článek 3 [citováno: 2015-12-16]. Dostupné z: <http://knesset.gov.il/laws/special/eng/BasicLawStateComptroller.pdf>

dosvědčila skutečnosti a informace, o které Úřad ve spojitosti s kontrolou žádá. V tomto má kontrolor totožné pravomoci jako národní vyšetřovací komise.³⁵³

Výroční a zvláštní zprávy Úřadu jsou předkládány Státnímu kontrolnímu výboru a předsedovi vlády. Skutečnosti zjištěné během auditů jsou nejprve projednávány tímto výborem, který následně výsledky prezentuje Knesetu. Výbor může na základě skutečností zjištěných při kontrole nařídít zřízení národní vyšetřovací komise a dále tak nechat zkoumat skutečnosti Úřadem zjištěné. Pokud by kontrolní zpráva, předložená Úřadem státního kontrolora, obsahovala podezření z protizákonné, trestné činnosti, státní kontrolor musí takovou zprávu předložit také Generálnímu prokurátorovi, který následně výbor i Úřad musí informovat o postupu v této věci.³⁵⁴

Nejvyšší soud se v případě *Turner v. Státní kontrolor*³⁵⁵ věnoval soudnímu přezkumu zjištění ve zprávách Úřadu státního kontrolora. Podle tohoto judikátu se Nejvyšší soud zdržuje věcného přezkumu zpráv. Soud se v judikátu vyjádřil, že výhrady a odvolání proti zjištění Státního kontrolora by měly být buďto projednány v rámci práva zainteresovaných stran vyjádřit se k nalezeným zjištěním, nebo prezentovány před Státním kontrolním výborem, kde se věc následně projednává. Soud si vyhradil pouze právo na přezkum formálních aspektů činnosti Úřadu týkající se zejména práv jednotlivců, kteří by mohli být zjištěním v auditu poškozeni.

V poslední době se Úřad státního kontrola stále více odchyluje od tradičního přístupu vydávat své zprávy bez toho, aniž by v nich jmenoval konkrétní osoby. Nyní stále častěji ve zprávách uvádí jména kontrolovaných jedinců, zvláště v případech, kdy bylo zjištěno podezření z možného zneužití pravomoci nebo z nedovoleného jednání. V současnosti se tak v izraelské právní teorii má za to, že zveřejňování těchto kontrolních zpráv je hlavním nástrojem výkonu pravomocí Úřadu státního kontrolora.³⁵⁶

³⁵³ NAVOT, Suzie. *The constitution of Israel: a contextual analysis*. Portland: Hart, 2014, s. 174. ISBN 978-1-84113-835-0.

³⁵⁴ NAVOT, Suzie. *The constitution of Israel: a contextual analysis*. Portland: Hart, 2014, s. 174. ISBN 978-1-84113-835-0.

³⁵⁵ Nejvyšší soud 4914/94, *Turner v. Státní kontrolor* 49(3), Sběrka rozhodnutí 771 (1995).

³⁵⁶ NAVOT, Suzie. *The constitution of Israel: a contextual analysis*. Portland: Hart, 2014, s. 175. ISBN 978-1-84113-835-0.

Pravomoc a postavení Úřadu státního kontrolora se vyvíjely v průběhu několika desetiletí a v současné době se tato instituce těší velké důvěře izraelské veřejnosti. Kontrolní zprávy a rozhodnutí Úřadu jsou široce rozebírány celostátními sdělovacími prostředky, čímž vytvářejí veřejný tlak na dotčené orgány, aby se věcí zabývaly. Státní kontrolor se stal středobodem dominantním na poli věcí veřejných a to i díky osobnostem, které jako Státní kontrolor sloužily. Jedním z nich byl například Micha Lindenstrauss, soudce, který jako kontrolor sloužil v předchozím funkčním období a který značně bojoval proti korupci v nejvyšších patrech vlády a státu jako takového. Zabýval se například případem bývalého premiéra Ehuda Olmerta a jeho podezřelým chováním. Výsledky jeho kontroly posloužily jako základ pro Olmertovo trestní stíhání ve věci.³⁵⁷

V současné praxi Státní kontrolor rozděluje své výroční zprávy na kapitoly, které předkládá několikrát do roka. Také zkoumá a podává zvláštní zprávy o aktuálních otázkách. Postupem času začínají v izraelské veřejnosti sílit názory a poptávka po tom, aby byla posílena závaznost a vymahatelnost výsledků jeho kontrol. Podle expertů však prozatím soudy ještě nejsou po právní stránce připraveny plošně nařizovat kontrolovaným stranám nápravu nedostatků zjištěných při kontrole. V některých jednotlivých případech však přesto již soud rozhodoval o tom, že kontrolovaný subjekt musí vzít doporučení Úřadu státního kontrolora v potaz, v opačném případě musí místo toho subjekt nabídnout opodstatněné argumenty pro to, proč tak neučiní. V tomto duchu se vyjádřil také Nejvyšší soud, který v jednom svém výroku stanovil, že pro správný procesní postup je nutné, aby podstatná kritika zmíněná v kontrolní zprávě nezůstala jen bezzubými, prázdnyými slovy.³⁵⁸

Pravomocí kontrolora, což se může jevit v jistých případech jako problematické, je taktéž kontrola probíhajících, doposud neskončených jednání, operací, činností. Takový zásah je konán vůči subjektům kontroly, jejichž pokračování v jednání či jeho dokončení by mohlo vést k vážným, až nevratným poškozením předpisy chráněných zájmů. Jedním z takových případů bylo

³⁵⁷ NAVOT, Suzie. *The constitution of Israel: a contextual analysis*. Portland: Hart, 2014, s. 175. ISBN 978-1-84113-835-0.

³⁵⁸ Nejvyšší soud 766/87, Zucker v The Tel Aviv-Yafo Mayor, ver 42(2), Sběrka rozhodnutí 610, 619 (1988).

vyšetřování armádní dodávky ochranné výstroje civilistům.³⁵⁹ Státní kontrolor tehdy spustil kontrolu systému dodávek a vydal před ním varování, přestože byla armáda momentálně ve válce. Panovala zde totiž obava, že způsob, jakým byl tento proces spravován, by mohl státu způsobit nevratné škody.³⁶⁰

V posledních letech Úřad státního kontrolora přezkoumával vnitrostátní připravenost Izraele na případný válečný konflikt³⁶¹ a chování kandidáta na post náčelníka Generálního štábu, v jehož důsledku nakonec osoba do úřadu jmenována nebyla.³⁶²

Jestliže vyjde najevo, že by zprávou státního kontrolora mohla být poškozena práva jednotlivce, je Úřad povinen obeznámit s návrhem závěru kontrolovaný subjekt před tím, než jeho finální verzi předá Státnímu kontrolnímu výboru Knesetu. Tím je zachováno právo dané osoby se k věci vyjádřit a je mu dána možnost objasnit jednání, které zpráva předběžně označila jako potenciálně závadné. Platí zde pravidlo, že čím více je budoucí zprávou osoba dotčena, tím větší je její právo být slyšena.³⁶³

3 Náboženství a vliv na legislativu

3.1 Náboženství a stát, konfesní právo

Hovoříme-li o vlivu náboženství na legislativní moc, respektive právní řád, rád bych nejprve pojednal o konfesním právu jako takovém, pomocí něhož je možné pochopit různé okolnosti, které jsou důležité i vzhledem ke státu Izrael a jeho legislativní moci, o které je tato práce psaná.

Termín konfesní právo pochází z latinského výrazu *confessio*, což znamená náboženské vyznání.³⁶⁴ Jedná se o soubor právních norem, který

³⁵⁹ State Comptroller, Annual Report 41, part B, for 1990 and FY 1989 – Protective Kits for the Civilian Population (1991), s. 975

³⁶⁰ NAVOT, Suzie. The constitution of Israel: a contextual analysis. Portland: Hart, 2014, s. 176. ISBN 978-1-84113-835-0.

³⁶¹ V návaznosti na předpovědi odborníků, že by stát a jeho obyvatelstvo mohlo být napadnuto prostřednictvím masivních raketových útoků.

³⁶² NAVOT, Suzie. The constitution of Israel: a contextual analysis. Portland: Hart, 2014, s. 176. ISBN 978-1-84113-835-0.

³⁶³ NAVOT, Suzie. The constitution of Israel: a contextual analysis. Portland: Hart, 2014, s. 176. ISBN 978-1-84113-835-0.

³⁶⁴ VALEŠ, Václav. Konfesní právo: průvodce studiem. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 12. ISBN 978-80-7380-135-9.

upravuje práva, povinnosti a postavení členů určitého náboženského vyznání.³⁶⁵ Náboženské vyznání je nutné odlišit od pojmu církve,³⁶⁶ neboť to je již shromáždění náboženského druhu.³⁶⁷ Během staletí bylo náboženství velmi silným hybatelem událostí ve státech nejen evropských, ale i mimo starý kontinent. Postupem doby docházelo k větším či menším rozkolům ať již mezi církvemi a státem, ovšem také mezi obyvatelstvem různých náboženských vyznání navzájem. To mělo za následek vytvoření mnoha různých právních dokumentů ze strany panovníka, a tím pádem také vliv na fungování daných náboženských společností ve státě.³⁶⁸

Jak se postupem doby začala proměňovat naše společnost a její myšlení v důsledku rozvoje vědy a techniky, v důsledku válek a v důsledku ideologií, pro které je například minulé století typické, dochází k jistému rozčlenění států dle jejich vztahu k náboženství. Hovoříme-li tedy v současnosti o konfesním právu, pak existuje trojí způsob přístupu státu jako takového k náboženství samotnému.³⁶⁹

I. Státy se státním náboženstvím

Jedná se o takové státy, které v právních předpisech nejvyšší právní síly uvádějí náboženství s privilegii, tedy mající exkluzivní postavení.³⁷⁰ Státy tohoto druhu je ovšem možné ještě dále rozdělit na:

A. Státy s výlučným státním náboženstvím

Mezi takovéto státy můžeme řadit například Saudskou Arábii, ve které má výlučné postavení islám.³⁷¹

B. Státy toleranční

³⁶⁵ VALEŠ, Václav. Konfesní právo: průvodce studiem. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 12. ISBN 978-80-7380-135-9.

³⁶⁶ TRETERA, Rajmund Jiří a Záboj HORÁK. Konfesní právo. Praha: Leges, 2015, s. 28. ISBN 978-80-7502-118-2.

³⁶⁷ VALEŠ, Václav. Konfesní právo: průvodce studiem. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 13. ISBN 978-80-7380-135-9.

³⁶⁸ TRETERA, Rajmund Jiří a Záboj HORÁK. Konfesní právo. Praha: Leges, 2015, s. 29. ISBN 978-80-7502-118-2.

³⁶⁹ VALEŠ, Václav. Konfesní právo: průvodce studiem. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 14. ISBN 978-80-7380-135-9.

³⁷⁰ VALEŠ, Václav. Konfesní právo: průvodce studiem. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 14. ISBN 978-80-7380-135-9.

³⁷¹ VALEŠ, Václav. Konfesní právo: průvodce studiem. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 14. ISBN 978-80-7380-135-9.

V tomto případě je možné uvést jako příklad Velkou Británii, respektive Anglii (anglikánská církev) a Skotsko (presbyteriánská církev).³⁷²

II. Totalitní státy s ideologií nahrazující náboženství

Jak již samotný název napovídá, nejde v tomto případě o státy demokratického charakteru. Státy, které tento politický způsob vlády aplikují, ve svých konstitucích de iure sice zakotvují náboženská práva, avšak de facto je buďto vůbec nedodržují nebo jen zcela minimálně.³⁷³ Náboženská práva zde prakticky žádný význam nemají. V minulosti se mezi takovéto státy řadily kupříkladu země jako nacistické Německo, Itálie, později Sovětský Svaz a státy tzv. východního bloku (mezi nimi také Československo) nebo Kambodža. V současnosti lze do tohoto typu států řadit Severní Koreu, Kubu či Vietnam.³⁷⁴

III. Státy nábožensky neutrální

Tento přístup státu bývá nazýván také jako paritní systém.³⁷⁵ Model nábožensky neutrálních států je považován za nejspravedlivější, jelikož stát garantuje náboženská práva, ovšem je neutrální.³⁷⁶ V této formě hovoříme také o odluce státu od církve, ta však mohla proběhnout různými způsoby. V prvním případě jde o tzv. seriózní způsob,³⁷⁷ kdy stát se stává na církvi nezávislým pokojnou, mírovou cestou pomocí smluv či dohod. Příkladem takového státu je Brazílie či USA. Druhým způsobem odluky státu od církve je tzv. způsob nepřátelský.³⁷⁸ V takovémto případě dochází ke střetu mezi církví a státem, kdy stát zabaví církevní majetek a ten přechází do jeho vlastnictví. Typickým státem, který tak učinil je mimo jiné Francie. Existují však také státy nábožensky neutrální, které ovšem s

³⁷² VALEŠ, Václav. *Konfesní právo: průvodce studiem*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 14. ISBN 978-80-7380-135-9.

³⁷³ TRETERA, Rajmund Jiří a Záboj HORÁK. *Konfesní právo*. Praha: Leges, 2015, s. 42. ISBN 978-80-7502-118-2.

³⁷⁴ VALEŠ, Václav. *Konfesní právo: průvodce studiem*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 14. ISBN 978-80-7380-135-9.

³⁷⁵ VALEŠ, Václav. *Konfesní právo: průvodce studiem*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 15. ISBN 978-80-7380-135-9.

³⁷⁶ TRETERA, Rajmund Jiří a Záboj HORÁK. *Konfesní právo*. Praha: Leges, 2015, s. 46. ISBN 978-80-7502-118-2.

³⁷⁷ TRETERA, Rajmund Jiří a Záboj HORÁK. *Konfesní právo*. Praha: Leges, 2015, s. 47. ISBN 978-80-7502-118-2.

³⁷⁸ TRETERA, Rajmund Jiří a Záboj HORÁK. *Konfesní právo*. Praha: Leges, 2015, s. 47. ISBN 978-80-7502-118-2.

církví fungují na principu kooperace.³⁷⁹ Kooperační státy uznávají hodnotu církve a spolupracují s ní v mnoha ohledech. Církev tak může se státem spolupracovat na výchově mládeže, pomáhat při resocializaci propuštěných vězňů i být nápomocna v důležitém aspektu, a to vzdělávání. Mezi státy kooperační se řadí Německo, Česká republika a právě stát Izrael.³⁸⁰

Konfesní právo souvisí s mnoha jinými odvětvími právní vědy. V případě státu Izrael lze zmínit zejména souvislost s právem ústavním, jelikož stát Izrael do svých základních zákonů zakotvil, že se jedná o demokratický, židovský stát.³⁸¹ Dále je zde také souvislost s právem rodinným, jelikož stát zákonem delegoval náboženským soudům výlučnou pravomoc v oblasti personálního statusu³⁸² a vliv náboženství je patrný i v ostatních odvětvích práva, když například zákonem o kašrutu je rabinát nadán monopolní pravomocí osvědčovat košer potraviny, případně v zákoně o pracovní době a volnu, který reguluje zaměstnávání dělníků a podnikání na šabat.³⁸³

3.2 Charakter státu

Stát Izrael je v teoretické rovině, jak jsem již zmínil, státem konfesně neutrálním, jelikož neexistují žádné požadavky na náboženskou nebo národnostní příslušnost představitelů státu,³⁸⁴ avšak ve skutečnosti je to stát značně pro-židovský, což dokládá již samotná definice Izraele jakožto demokratického, židovského státu uvedená v základních zákonech Lidská důstojnost a svoboda³⁸⁵ a Svoboda povolání.³⁸⁶

³⁷⁹ TRETERA, Rajmund Jiří a Záboj HORÁK. Konfesní právo. Praha: Leges, 2015, s. 48. ISBN 978-80-7502-118-2.

³⁸⁰ VALEŠ, Václav. Konfesní právo: průvodce studiem. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 15. ISBN 978-80-7380-135-9.

³⁸¹ Basic Law: Human Dignity and Liberty. In: The Knesset [online]. 1992, článek 1A [citováno: 2015-12-16]. Dostupné z: <http://knesset.gov.il/laws/special/eng/BasicLawLiberty.pdf>

³⁸² PEZL, Tomáš. Změna v izraelském pojetí soudní kontroly ústavnosti. Praha, 2007, s. 352. ISBN: 978-80-86775-14-2.

³⁸⁴ PEZL, Tomáš. Změna v izraelském pojetí soudní kontroly ústavnosti. Praha, 2007, s. 351. ISBN: 978-80-86775-14-2.

³⁸⁵ Basic Law: Human Dignity and Liberty. In: The Knesset [online]. 1992, článek 1A [citováno: 2015-12-16]. Dostupné z: <http://knesset.gov.il/laws/special/eng/BasicLawLiberty.pdf>

³⁸⁶ Basic Law: Freedom of Occupation. In: The Knesset [online]. 1994, článek 2 [citováno: 2015-12-15]. Dostupné z: <http://knesset.gov.il/laws/special/eng/BasicLawOccupation.pdf>

3.2.1 Izrael jako demokratický stát

Demokratický charakter izraelského státu vychází z Deklarace nezávislosti, přestože v ní není Izrael explicitně jakožto „demokratický stát“ definován. Deklarace stanovuje, že Izrael „*bude založený na svobodě, spravedlnosti a míru, jak bylo předpokládáno proroky Izraele; zajistí úplnou rovnost sociálních a politických práv pro všechny své obyvatele bez ohledu na jejich vyznání, rasu, nebo pohlaví; bude garantovat náboženskou svobodu, svobodu myšlení, jazyka, vzdělávání a kultury*“³⁸⁷, a uvádí tak demokratické principy fungování státu.

V otázce demokratického charakteru Izraele hraje důležitou roli Nejvyšší soud, který při neexistenci jednotné ústavy svými rozhodnutími napomohl definovat základní prvky demokratického zřízení státu Izrael. Demokratický charakter státu je možné odvodit z principu dělby moci, jenž izraelský Nejvyšší soud ve svých rozhodnutích zohledňoval již v době svého ustavení roku 1948.³⁸⁸ Separace moci na tři samostatné a na sobě nezávislé orgány – legislativu, exekutivu a soudy, je principem demokracie, jehož účelem je zabránit koncentraci moci v rukách jakéhokoliv jednotlivého orgánu a tento princip je tak základním kamenem moderních demokratických režimů.³⁸⁹ Dělbba moci neznamena, že by izraelské orgány legislativní, výkonné a soudní moci mezi sebou neměly žádný funkční kontakt. Po období, ve kterém Nejvyšší soud zastával doktrínu striktní separace moci³⁹⁰ a zdráhal se zasahovat do výkonu pravomocí legislativních a exekutivních orgánů³⁹¹, Nejvyšší soud Izraele v případě Frakce KAKH v. předseda Knessetu (1985) tento princip dělby moci definoval jako vztah založený na praktické i teoretické předem určené vzájemné kontrole, která posiluje nezávislost orgánů a rovnováhu mezi nimi.³⁹² Když poté Nejvyšší soud

³⁸⁷ „it will be based on freedom, justice and peace as envisaged by the prophets of Israel; it will ensure complete equality of social and political rights to all its inhabitants irrespective of religion, race or sex; it will guarantee freedom of religion, conscience, language, education and culture“ (překlad autora), The Declaration of the Establishment of the State of Israel. In: The Knesset [online]. 1948 [citováno 2016-08-03]. Dostupné z:

https://www.knesset.gov.il/docs/eng/megilat_eng.htm

³⁸⁸ Leon v. Gubernik, Sbírka rozhodnutí 58 (1948).

³⁸⁹ NAVOT, Suzie. The constitution of Israel: a contextual analysis. Portland: Hart, 2014, s. 83. ISBN 978-1-84113-835-0.

³⁹⁰ KRETZMER, David. Judicial Review of Knesset Decisions. Tel Aviv: Tel Aviv University Studies in Law 8, 1988, s. 103.

³⁹¹ MEYDANI, Assaf. The Israeli Supreme Court and the Human Rights Revolution: courts as agenda setters. New York: Cambridge University Press, 2011, s. 67. ISBN 9781107012622.

³⁹² Nejvyšší soud 73/85 KAKH Faction v The Knesset Chairman, ver 39(3), Sbírka rozhodnutí 141,158 (1985).

rozhodoval v případě Bank Mizrahi, předseda soudu Barak uvedl, že pokud soudní moc přezkoumává zákon, nenarušuje tím princip dělby moci, ale naopak jej realizuje.³⁹³

Přestože v minulosti Nejvyšší soud několikrát odmítl přezkoumat primární legislativu, nemělo to za následek stav, kdy by nebyla základní demokratická práva v izraelském ústavním systému chráněna. Již krátce po vytvoření samostatného státu se Nejvyšší soud zabýval případy týkajícími se lidských práv³⁹⁴ a existuje mnoho rozhodnutí, kterými Nejvyšší soud judikoval, že základní lidská práva jsou nedílnou součástí izraelského práva.³⁹⁵ Některým takovým právům bylo přiznáno postavení právních principů nižší síly (soft legal principles)³⁹⁶ a judikaturou tak byla označena práva, „která nemohou být postavena nad akty Knesetu, ale musí být respektována všemi státními orgány.“³⁹⁷

Ačkoli neexistuje kodifikace uceleného katalogu práv (kromě těch, která byla začleněna do základních zákonů Svoboda povolání a Lidská důstojnost a svoboda), Nejvyšší soud svou judikaturou utvořil rozsáhlý katalog práv zahrnující právo na osobní integritu, svobodu projevu, svobodu vyznání, rovnost, svobodu spolčovací, svobodu sdružovací a svobodu povolání.³⁹⁸ Zmíněné demokratické principy slouží Nejvyššímu soudu jako podklad pro rozhodování a díky tomuto rozhodování jsou posléze vtělena do zákonných norem.

Definice Izraele jakožto „demokratického, židovského státu“ se do právního řádu dostala až roku 1985 dodatkem k základnímu zákonu Kneset,³⁹⁹ a

³⁹³ Civilní odvolání 6821/93, United Mizrahi Bank v. Migdal Village 49(4), Sběrka rozhodnutí 221 (1995), President Barak's opinion, s. 421.

³⁹⁴ Zeev v. Gubernik, Sběrka rozhodnutí 1,86 (1948).

³⁹⁵ například Nejvyšší soud 144/50 Shayeb v The Defense Minister, ver 5(1), Sběrka rozhodnutí 399 (1950), Nejvyšší soud 73/53 Kol Ha'am v Minister of Interior, ver 7(2), Sběrka rozhodnutí 871 (1953), Nejvyšší soud 355/79 Katalan v The Prisons Service, ver 34(3), Sběrka rozhodnutí 294, 298 (1979).

³⁹⁶ PEZL, Tomáš. Změna v izraelském pojetí soudní kontroly ústavnosti. Praha, 2007, s. 347. ISBN: 978-80-86775-14-2.

³⁹⁷ PEZL, Tomáš. Změna v izraelském pojetí soudní kontroly ústavnosti. Praha, 2007, s. 347. ISBN: 978-80-86775-14-2.

³⁹⁸ PEZL, Tomáš. Změna v izraelském pojetí soudní kontroly ústavnosti. Praha, 2007, s. 348. ISBN: 978-80-86775-14-2.

³⁹⁹ Basic Law: The Kneset (Amendment No. 9). In: Jewish Virtual Library [online]. 1985 [citováno: 2017-01-17]. Dostupné z: <http://www.jewishvirtuallibrary.org/basic-law-the-kneset>

to právě na základě rozhodnutí Nejvyššího soudu.⁴⁰⁰ Do té doby byl Izrael explicitně definován Deklarací nezávislosti jako „židovský stát“⁴⁰¹ a jeho demokratický charakter byl odvozován na základě zmiňovaných demokratických principů uvedených tamtéž, rozhodnutích Nejvyššího soudu⁴⁰² a na základě principů faktického fungování státu. V souvislosti s volbami do dvanáctého Knesetu roku 1984 se z náboženských kruhů a od jejích kandidátů objevily ideje změnit charakter státu a demokratický Izrael přeměnit na teokratický halachický stát.⁴⁰³ Ústřední volební komise vyřadila z voleb kandidátní listiny stran, které tyto ideje hlásaly, a případ se dostal k Nejvyššímu soudu. Nejvyšší soud následně ve svém rozhodnutí sice odmítl argumentaci volební komise, která jednu z kandidátních listin vyřadila z důvodu podněcování rasismu, čímž chtěla rozšířit podmínky pro vyřazení kandidátek stanovené případem Yardor v. předseda volební komise⁴⁰⁴ („*argumentace se opírala o fakt, že rasismus je zcela proti duchu demokratického státu a demokratičnost státu je brána jako druhů hlavní princip izraelské státnosti*“⁴⁰⁵), přesto však soud konstatoval, že ve volbách nemá právo kandidovat subjekt, který popírá právo Izraele na existenci nebo hlásá požadavek na jeho zrušení.⁴⁰⁶ Jedenáctý Kneset v návaznosti na to přijal novelu základního zákona Kneset a doplnil jej o článek 7A, kterým upravil možnost vyřadit kandidátní listinu z voleb z důvodů „*popírání existence státu Izrael jakožto židovského a demokratického státu; podněcování rasismu.*“⁴⁰⁷

⁴⁰⁰ Yardor v. předseda Ústřední volební komise 6. Knesetu, 19(3), Sbíрка rozhodnutí 365 (1965) a Neiman v. předseda Ústřední volební komise 11. Knesetu, 39(2), Sbíрка rozhodnutí 225,275-276,288,304,307,324 (1985).

⁴⁰¹ „V souladu s tím, my, ..., tímto prohlašujeme založení židovského státu v Zemi izraelské, který má být znám jako stát Izrael“ The Declaration of the Establishment of the State of Israel. In: The Knesset [online]. 1948 [citováno 2016-08-03]. Dostupné z: https://www.knesset.gov.il/docs/eng/megilat_eng.htm

⁴⁰² Yardor v. předseda Ústřední volební komise 6. Knesetu, 19(3), Sbíрка rozhodnutí 365 (1965)

⁴⁰³ Neiman v. předseda Ústřední volební komise 11. Knesetu, Dostupné z: <http://versa.cardozo.yu.edu/sites/default/files/upload/opinions/Neiman%20v.%20Chairman%20of%20the%20Central%20Elections%20Committee.pdf>, s. 74 a dále.

⁴⁰⁴ Yardor v. předseda Ústřední volební komise 6. Knesetu, 19(3), Sbíрка rozhodnutí 365 (1965)

⁴⁰⁵ PEZL, Tomáš. Změna v izraelském pojetí soudní kontroly ústavnosti. Praha, 2007, s. 349. ISBN: 978-80-86775-14-2.

⁴⁰⁶ PEZL, Tomáš. Změna v izraelském pojetí soudní kontroly ústavnosti. Praha, 2007, s. 349. ISBN: 978-80-86775-14-2.

⁴⁰⁷ „Negation of the existence of the State of Israel as a Jewish and democratic state; Incitement to racism“ (překlad autora) Basic Law: The Knesset. In: The Knesset [online]. 1958, článek 7A [citováno: 2015-12-16]. Dostupné z: <http://knesset.gov.il/laws/special/eng/BasicLawTheKnesset.pdf>

Následně byla tato definice státu použita v základních zákonech Lidská důstojnost a svoboda⁴⁰⁸ a Svoboda povolání⁴⁰⁹, které byly přijaty v roce 1992, respektive 1994.

3.2.2 Izrael jako židovský stát

Vyjádření Izraele jakožto židovského státu se nachází již v samotné Deklaraci nezávislosti z roku 1948.⁴¹⁰ Existují pro to logické důvody vycházející z politické situace i historických okolností té doby. Vznik Izraele byl výsledkem snah sionistů o uznání židovské státnosti, tedy práva židovského obyvatelstva na vlastní stát, historického spojení židovského obyvatelstva se zemí izraelskou⁴¹¹ a Deklarace vycházela taktéž z Rezoluce Valného shromáždění OSN č. 181, která se vznikem židovského státu na části území končícího Britského mandátu nad Palestinou počítala.⁴¹²

„Význam označení Izraele jako židovského státu nebyl nikdy jasně definován a je dodnes velice spornou otázkou. Náhledy se pohybují od minimalistického pohledu, který hovoří pouze o židovské většině jako faktu, který z Izraele dělá stát Židů, až po mesianistický pohled vzhlížející k Izraeli jako cestě ke spasení. Všechny tyto pohledy jsou ústavním systémem reflektovány.“⁴¹³

Izrael jako židovský stát je ústavně vyjádřen ve dvou rovinách. První rovinou je zakotvení židovského státu v ústavním systému a druhá rovina se týká jeho zákonného vyjádření.⁴¹⁴

Zakotvení židovského státu v ústavním systému se prvně objevilo již v samotné Deklaraci nezávislosti státu Izrael. Přestože Deklarace samotná nemá dle judikatury Nejvyššího soudu povahu ústavní listiny,⁴¹⁵ Nejvyšší soud uvádí, že Deklarace je vyjádřením vůle lidu a soudy musí tuto vůli brát v potaz při

⁴⁰⁸ Basic Law: Human Dignity and Liberty. In: The Knesset [online]. 1992, článek 1A [citováno: 2015-12-16]. Dostupné z: <http://knesset.gov.il/laws/special/eng/BasicLawLiberty.pdf>

⁴⁰⁹ Basic Law: Freedom of Occupation. In: The Knesset [online]. 1994, článek 2 [citováno: 2015-12-15]. Dostupné z: <http://knesset.gov.il/laws/special/eng/BasicLawOccupation.pdf>

⁴¹⁰ The Declaration of the Establishment of the State of Israel. In: The Knesset [online]. 1948 [citováno 2016-08-03]. Dostupné z: https://www.knesset.gov.il/docs/eng/megilat_eng.htm

⁴¹¹ GELPE, Marcia. The Israeli legal system. Durham: Carolina Academic Press, 2013, s. 296. ISBN 978-1-59460-868-1.

⁴¹² GELPE, Marcia. The Israeli legal system. Durham: Carolina Academic Press, 2013, s. 296. ISBN 978-1-59460-868-1.

⁴¹³ PEZL, Tomáš. Změna v izraelském pojetí soudní kontroly ústavnosti. Praha, 2007, s. 348. ISBN: 978-80-86775-14-2.

⁴¹⁴ PEZL, Tomáš. Změna v izraelském pojetí soudní kontroly ústavnosti. Praha, 2007, s. 348. ISBN: 978-80-86775-14-2.

⁴¹⁵ Nejvyšší soud 73/53, Kol Ha'am v. ministerstvo vnitra, 7(2), Sbírka rozhodnutí 871 (1953).

výkladu všech zákonů,⁴¹⁶ tedy i v ní obsažené základní principy existence státu jako židovského a demokratického.

V ústavním systému je židovský charakter státu zakotven judikaturou Nejvyššího soudu a legislativní činností Knessetu v podobě základních zákonů, díky čemuž má tento princip přímý ústavní účinek. Otázkou židovského charakteru státu se Nejvyšší soud zabýval v souvislosti s volbami do Knessetu. V případě Yardor v. předseda Ústřední volební komise byla z voleb vyřazena kandidátka radikální arabské strany, a to z důvodu oznámení ministra obrany, že jde o nezákonnou organizaci.⁴¹⁷ Nejvyšší soud v tomto případě potvrdil stanovisko Ústřední volební komise a judikoval, že Izrael jako židovský stát je ústavním faktem, který není možné ani legislativně změnit a subjekt, který tento fakt odmítá, nemůže ve volbách kandidovat.⁴¹⁸ Přestože rozsudek v této věci již nebyl dále aplikován,⁴¹⁹ na základě tohoto a několika dalších rozsudků Nejvyššího soudu byl v roce 1985 novelizován základní zákon Knesset, do kterého bylo začleněno ustanovení umožňující vyřadit z voleb kandidátní listinu subjektu z důvodu popírání Izraele jako židovského státu.⁴²⁰

Výkladem židovského charakteru státu se Nejvyšší soud zabýval v roce 1988 v případě Arabsko-židovské kandidátky za mír (PLP), která byla Ústřední volební komisí vyřazena z voleb.⁴²¹ Komise tak učinila na základě názoru, že kandidující subjekt porušil výše uvedené ustanovení základního zákona Knesset, když požadoval navázání mírových rozhovorů s Organizací pro osvobození Palestiny a umožnění zřízení palestinského státu na území Judeje, Samaří a Gazy.⁴²² Nejvyšší soud rozhodnutí komise odmítl a konstatoval, že v případě PLP nebyly v politickém programu subjektu nalezeny dostatečné důkazy svědčící o úmyslu přeměnit židovský charakter státu Izrael, tudíž komise nebyla oprávněna

⁴¹⁶ PEZL, Tomáš. Stručný nástin vývoje zastupitelských orgánů před vznikem Státu Izrael až po první Kneset. Pocta Stanislavu Balíkovi k 80. narozeninám. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 274. ISBN 978-80-7380-120-5.

⁴¹⁷ Yardor v. předseda Ústřední volební komise 6. Knessetu, 19(3), Sbirka rozhodnutí 365 (1965).

⁴¹⁸ PEZL, Tomáš. Změna v izraelském pojetí soudní kontroly ústavnosti. Praha, 2007, s. 349. ISBN: 978-80-86775-14-2.

⁴¹⁹ PEZL, Tomáš. Změna v izraelském pojetí soudní kontroly ústavnosti. Praha, 2007, s. 349. ISBN: 978-80-86775-14-2.

⁴²⁰ Basic Law: The Knesset. In: The Knesset [online]. 1958, článek 7A [citováno: 2015-12-16]. Dostupné z: <http://knesset.gov.il/laws/special/eng/BasicLawTheKnesset.pdf>

⁴²¹ Ben-Shalom a další v. předseda Ústřední volební komise 12. Knessetu, Sbirka rozhodnutí 43 (iv), 221 (1988)

⁴²² PEZL, Tomáš. Změna v izraelském pojetí soudní kontroly ústavnosti. Praha, 2007, s. 350. ISBN: 978-80-86775-14-2.

subjekt z voleb vyřadit.⁴²³ V rozhodnutí soud definoval pojem státu židovského národa založeného na třech zásadách: „(1) právu na návrat, tzn. každý Žid má právo se do Izraele přistěhovat; (2) udržování židovské většiny v Izraeli a (3) spojení Diaspory a Izraele.“⁴²⁴ Pokud politický program některého kandidujícího subjektu bude popírat tyto tři zásady, je zde možnost takový subjekt z voleb vyřadit.⁴²⁵

Kromě základního zákona Knesset je princip Izraele jako židovského státu obsažen v základních zákonech Lidská důstojnost a svoboda⁴²⁶ a Svoboda povolání⁴²⁷, a vyjádřen je též v jednacím řádu Knessetu, podle kterého na program jednání nemůže být zařazen poslanecký návrh zákona, který „popírá existenci státu Izrael jako státu židovského národa, nebo je ze své podstaty rasistický.“⁴²⁸

V druhé rovině je **židovský charakter státu vyjádřený pomocí samotných zákonných norem** přijatých Knessetem, které, co do svého obsahu, zavádějí do právního řádu princip Izraele jako židovského státu a dávají tím speciální status židovskému obyvatelstvu.⁴²⁹

Základními legislativními akty Knessetu, které svou povahou vyjadřují židovský charakter státu Izrael, jsou zákon o návratu (Law of Return, 1950) a zákon o občanství (Citizenship Law, 1952).⁴³⁰ Mezi těmito zákony existuje úzká souvislost,⁴³¹ jelikož zákon o návratu stanovuje právo každého Žida (a jeho

⁴²³ COHEN-ALMAGOR, Raphael. Disqualification of Political Parties in Israel: 1988-1996. Emory International Law Review 11.1, 1997, s. 73.

⁴²⁴ PEZL, Tomáš. Změna v izraelském pojetí soudní kontroly ústavnosti. Praha, 2007, s. 350. ISBN: 978-80-86775-14-2.

⁴²⁵ PEZL, Tomáš. Změna v izraelském pojetí soudní kontroly ústavnosti. Praha, 2007, s. 350. ISBN: 978-80-86775-14-2.

⁴²⁶ Basic Law: Human Dignity and Liberty. In: The Knesset [online]. 1992, článek 1A [citováno: 2015-12-16]. Dostupné z: <http://knesset.gov.il/laws/special/eng/BasicLawLiberty.pdf>

⁴²⁷ Basic Law: Freedom of Occupation. In: The Knesset [online]. 1994, článek 2 [citováno: 2015-12-15]. Dostupné z: <http://knesset.gov.il/laws/special/eng/BasicLawOccupation.pdf>

⁴²⁸ „... shall not approve a bill that in its opinion denies the existence of the State of Israel as the state of the Jewish People, or is racist in its essence.“ (překlad autora), Knesset Rules of Procedure. In: The Knesset [online]. 2012, sekce G, článek 75(e) [citováno: 2016-03-06]. Dostupné z: <https://www.knesset.gov.il/rules/eng/ChapterG2.pdf>

⁴²⁹ GELPE, Marcia. The Israeli legal system. Durham: Carolina Academic Press, 2013, s. 324. ISBN 978-1-59460-868-1.

⁴³⁰ GELPE, Marcia. The Israeli legal system. Durham: Carolina Academic Press, 2013, s. 324. ISBN 978-1-59460-868-1.

⁴³¹ GELPE, Marcia. The Israeli legal system. Durham: Carolina Academic Press, 2013, s. 326. ISBN 978-1-59460-868-1.

rodinných příslušníků⁴³²) provést tzv. aliju, tedy imigrovat do Izraele⁴³³ a v návaznosti na to ihned získat izraelské občanství dle zákona o občanství.⁴³⁴

Původní verze přijatého zákona o návratu sice garantovala Židům právo na návrat, neobsahovala však definici toho, kdo je za Žida dle tohoto zákona považován a má tak právo jej využít, jelikož Kneset při schvalování tohoto zákona odmítl návrhy náboženských stran, aby byl tento pojem explicitně definován podle tradičního židovského práva.⁴³⁵ Otázka definice pojmu „Žid“ se tak později dostala až k Nejvyššímu soudu a to v souvislosti s jiným zákonem, který se týkal registrace národnosti dětí na izraelských průkazech totožnosti, kdy úřady (v souladu s tradiční židovskou definicí) odmítly zaregistrovat židovskou národnost u dítěte židovského otce a nežidovské matky. Soud v tomto případě však odmítl tradiční židovský výklad určení židovské národnosti podle národnosti matky dítěte a místo toho se přiklonil k sociální a kulturní definici, podle níž dítě, které bylo vychováno jako židovský Izraelec, má být registrováno jako Žid.⁴³⁶ Tento výklad ovšem popudil izraelské zákonodárce, kteří v návaznosti na to přijali počátkem roku 1970 dodatek k zákonu o návratu, v němž byl „Žid“ definován jako „osoba, která se narodila židovské matce anebo konvertovala a není jiného náboženství“⁴³⁷, tedy v souladu s tradičním židovským výkladem.

Další oblast legislativy vyjadřující židovský charakter státu tvoří zákony určující dny pracovního klidu a památné dny. Zákon o dnech pracovního klidu (Days of Rest Ordinance, 1948) přijatý Prozatímní státní radou roku 1948 stanovuje šabat a židovské svátky jako dny pracovního klidu státu Izrael, přičemž nežidovskému obyvatelstvu státu dává právo dodržovat své vlastní svátky jakožto dny klidu.⁴³⁸ Samotné dodržování šabatu je pak stanoveno také v zákoně o pracovní době a volnu (Hours of Work and Rest Law, 1951), jehož ustanovení

⁴³² Law of Return, 5710-1950. In: The Kneset [online]. 1950, článek 4A [citováno: 2017-02-03]. Dostupné z: https://www.knesset.gov.il/review/data/eng/law/kns7_return_eng.pdf

⁴³³ Law of Return, 5710-1950. In: The Kneset [online]. 1950, článek 1 [citováno: 2017-02-03]. Dostupné z: https://www.knesset.gov.il/review/data/eng/law/kns7_return_eng.pdf

⁴³⁴ GELPE, Marcia. The Israeli legal system. Durham: Carolina Academic Press, 2013, s. 325. ISBN 978-1-59460-868-1.

⁴³⁵ GELPE, Marcia. The Israeli legal system. Durham: Carolina Academic Press, 2013, s. 327. ISBN 978-1-59460-868-1.

⁴³⁶ Nejvyšší soud 58/68 Shalit v. Minister of Interior, 23(2), Sbírnka rozhodnutí 477 (1969).

⁴³⁷ „A person who was born of a Jewish mother or has become converted to Judaism and who is not a member of another religion.“ (překlad autora) Law of Return, 5710-1950. In: The Kneset [online]. 1950, článek 4B [citováno: 2017-02-03]. Dostupné z: https://www.knesset.gov.il/review/data/eng/law/kns7_return_eng.pdf

⁴³⁸ BIRNBAUM, Ervin. The politics of compromise: state and religion in Israel. Rutherford: Fairleigh Dickinson University Press, 1970, s. 83. ISBN 978-0838675670.

zakazuje zaměstnávání dělníků o šabatu a zakazuje též majitelům dílen, průmyslových podniků a obchodů o šabatu podnikat. Výjimkou jsou základní služby a určité další činnosti výslovně v tomto zákoně uvedené. I tímto zákonem je ovšem garantováno nežidovským obyvatelům v oblastech, kde jich žije více než 25%, omezit práci na své vlastní svátky dle svých vlastních náboženských předpisů.⁴³⁹ Zákonem o památce mučedníků a hrdinů (Martyrs' and Heroes Remembrance Day Law, 1959)⁴⁴⁰ je pak ustanoven 27. den měsíce Nisanu jako den památky obětí holocaustu (Yom Hasho'a).⁴⁴¹ Zákon stanovuje, že v tento den jsou všechna místa zábavy, včetně restaurací a kaváren, uzavřeny a po celé zemi se konají vzpomínkové bohoslužby. Státní ceremonie se za tímto účelem koná v Yad Vashem, oficiální instituci sídlící v Jeruzalémě, kterou Izrael zákonem o Yad Vashem (Martyrs' and Heroes Remembrance Day (Yad Vashem) Law, 1953)⁴⁴² zřídil ke studiu a připomínce holocaustu.⁴⁴³

Židovský charakter Izraele je vyjádřen též postavením židovských národních institucí. Zákonem o statusu Světové sionistické organizace – Židovské agentury (World Zionist Organization – Jewish Agency (Status) Law, 1952)⁴⁴⁴ stát Izrael uznal Světovou sionistickou organizaci, respektive Židovskou agenturu za oprávněný orgán „zaměřený na rozvoj Izraele, jeho osídlení, začlenění přistěhovalců z Diaspory a koordinaci aktivit židovských institucí a organizací, které jsou v Izraeli aktivní v této oblasti.“⁴⁴⁵ Zákon také vyjadřuje naději, že židovské obyvatelstvo bude zapojeno do rozvoje státu a že Světová sionistická

⁴³⁹ PEZL, Tomáš. Změna v izraelském pojetí soudní kontroly ústavnosti. Praha, 2007, s. 352. ISBN: 978-80-86775-14-2.

⁴⁴⁰ Martyrs' and Heroes Remembrance Day Law, 1959. In: The Knesset [online]. 1959 [citováno: 2017-02-03]. Dostupné z: https://www.knesset.gov.il/shoah/eng/shoah_memorialday_eng.pdf

⁴⁴¹ Martyrs' and Heroes Remembrance Day Law, 1959. In: The Knesset [online]. 1959, článek 1 [citováno: 2017-02-03]. Dostupné z: https://www.knesset.gov.il/shoah/eng/shoah_memorialday_eng.pdf

⁴⁴² Martyrs' and Heroes Remembrance (Yad Vashem) Law 5713-1953. In: Yad Vashem [online]. 1953 [citováno: 2017-02-03]. Dostupné z: https://www.yadvashem.org/yv/en/about/pdf/YV_law.pdf

⁴⁴³ HANSEN-GLUCKLICH, Jennifer. Holocaust memory reframed: museums and the challenges of representation. New Brunswick: Rutgers University Press, 2014, s. 63. ISBN 978-0813563237.

⁴⁴⁴ World Zionist Organization - Jewish Agency (Status) Law, 5713-1952. In: Israel Law Resource Center [online]. 1952 [citováno: 2017-02-05]. Dostupné z: <http://www.palmediaproject.org/html/ilrc/israellaws/fulltext/jewishagencystatuslaw.htm>

⁴⁴⁵ „...for the development and settlement of the country, the absorption of immigrants from the Diaspora and the coordination of the activities in Israel of Jewish institutions and organisations active in those fields.“ (překlad autora), World Zionist Organization - Jewish Agency (Status) Law, 5713-1952. In: Israel Law Resource Center [online]. 1952, článek 4 [citováno: 2017-02-05]. Dostupné z:

<http://www.palmediaproject.org/html/ilrc/israellaws/fulltext/jewishagencystatuslaw.htm>

organizace bude pracovat na jednotě světového židovstva.⁴⁴⁶ V roce 1954 izraelská vláda a Sionistická exekutiva podepsaly dohodu definující procedury pro vzájemnou kooperaci. Dohoda poskytla Světové sionistické organizaci oficiální status reprezentanta světového židovstva a zároveň jí bylo nadále garantováno zapojení do aliji, následného začlenění přistěhovalců i osídlování.⁴⁴⁷

V neposlední řadě princip židovského charakteru státu vyjadřují státní symboly Izraele, které jsou stanoveny zákonem o vlajce, znaku a státní hymně (Flag, Emblem, and National Anthem Law, 1949).⁴⁴⁸

Vlajka státu Izrael v sobě spojuje dva prvky z historie židovského národa – modlitební šál a symbol Davidovy hvězdy.⁴⁴⁹ Modro-bílé pruhy na vlajce symbolizují židovský modlitební šál a uprostřed vlajky v bílém pruhu je vsazena modrá šesticípá Davidova hvězda tvořená dvěma přetínajícími se trojúhelníky uprostřed. Symbol Davidovy hvězdy provází židovskou kulturu po mnoho staletí a v moderní historii jej na konci 19. století přejalo na svůj znak sionistické hnutí. Následně po založení státu tento znak posloužil jako vzor pro vlajku státu Izrael.⁴⁵⁰

Státní znak izraelského státu tvoří další židovský symbol – menora, která je z obou stran lemována olivovými ratolestmi. Menora (rituální svícen) je symbolem judaismu po více než 3 tisíce let, použita byla i ve starověkém Chrámu v Jeruzalémě.⁴⁵¹

Hymnou státu Izrael je Hatikva (hebrejsky Naděje⁴⁵²), jejímž obsahem je dva tisíce let trávající naděje a touha Židů žijících v Diaspoře být svobodným

⁴⁴⁶ World Zionist Organization - Jewish Agency (Status) Law, 5713-1952. In: Israel Law Resource Center [online]. 1952, článek 5-6 [citováno: 2017-02-05]. Dostupné z: <http://www.palmediaproject.org/html/ilrc/israellaws/fulltext/jewishagencystatuslaw.htm>

⁴⁴⁷ The World Zionist Organization. In: The Knesset [online]. 2017 [citováno: 2017-02-05]. Dostupné z: https://www.knesset.gov.il/lexicon/eng/wzo_eng.htm

⁴⁴⁸ BARAK-EREZ, Daphne. What Does It Mean for a State To Be Jewish? The Cambridge Companion to Judaism and Law. Cambridge: Cambridge University Press, 2017, s. 370. ISBN: 978-1139565974.

⁴⁴⁹ REICH, Bernard a David H. GOLDBERG. Historical dictionary of Israel. Third edition. Lanham: Rowman & Littlefield Publishers, 2016, s. 165. ISBN 978-1442271845.

⁴⁵⁰ REICH, Bernard a David H. GOLDBERG. Historical dictionary of Israel. Third edition. Lanham: Rowman & Littlefield Publishers, 2016, s. 165. ISBN 978-1442271845.

⁴⁵¹ Israel National Symbols: The State Emblem. In: Jewish Virtual Library [online]. 2017 [citováno: 2017-02-05]. Dostupné z: <https://www.jewishvirtuallibrary.org/the-israeli-state-emblem-jewish-virtual-library>

⁴⁵² BARAK-EREZ, Daphne. What Does It Mean for a State To Be Jewish? The Cambridge Companion to Judaism and Law. Cambridge: Cambridge University Press, 2017, s. 370. ISBN: 978-1139565974.

lidem ve své zemi, zemi Siónu a Jeruzaléma.⁴⁵³ Stejně jako v případě vlajky, i Hatikvu za svoji hymnu na konci 19. století přijalo sionistické hnutí⁴⁵⁴ a Izrael ji posléze za státní hymnu přejal.

3.2.3 Vztah mezi demokratickým a židovským charakterem státu

V návaznosti na oba výše popsané principy, které jsou v izraelském právním řádu zakotveny, vyvstává otázka, jestli demokratický a židovský charakter státu je slučitelný. Podstata obou uvedených principů může vést ke konfliktům, jelikož vymezení židovského principu je závislé na mnoha politických a ideologických náhledech, a ty mají dopad na právní systém.⁴⁵⁵

Otázkou možného rozporu obou principů se v roce 1988 zabýval Nejvyšší soud v případě *Neiman v. předseda Ústřední volební komise 12. Knesetu*.⁴⁵⁶ V rozhodnutí Nejvyšší soud rázně odmítl názor, že v článku 7A základního zákona Kneset existuje rozpor mezi dvěma odstavci definující Izrael jako stát židovský a zároveň demokratický.⁴⁵⁷ Odmítnutí rozporu podložil předseda Nejvyššího soudu následnou argumentací: „*Existence Státu Izrael jako státu židovského národa nepopírá demokratický charakter tohoto státu, stejně jako francouzství Francie nepopírá demokratický charakter Francie.*“⁴⁵⁸

Srovnání Francie a Izraele v rozhodnutí odráží minimalistický pohled na Izrael jako stát židovského národa.⁴⁵⁹ Stanovisko založené na teoretické bázi, které soud zaujal v tomto případě, je odlišné od výkladu toho samého článku 7A základního zákona Kneset, který byl soudem proveden v jiných praktických otázkách. „*Soud připustil, že popření Izraele jako státu židovského národa je dostatečným důvodem pro diskvalifikaci kandidátky z voleb a judikoval, že odmítání principů návratu Židů do Izraele, udržení židovské majority v Izraeli a propojení státu s diasporou je dostatečným důvodem pro diskvalifikaci z voleb i*

⁴⁵³ Hatikva - National Anthem of the State of Israel. In: The Knesset [online]. 2017 [citováno: 2017-02-06]. Dostupné z: https://knesset.gov.il/holidays/eng/hatikva_eng.htm

⁴⁵⁴ SACHAR, Howard Morley. Dějiny státu Izrael. Praha: Regia, 1999, s. 61. ISBN 80-902484-4-6.

⁴⁵⁵ PEZL, Tomáš. Změna v izraelském pojetí soudní kontroly ústavnosti. Praha, 2007, s. 350. ISBN: 978-80-86775-14-2.

⁴⁵⁶ Volební odvolání, 1/88 *Neiman v. předseda Ústřední volební komise 12. Knesetu*, 42(4), Sbírka rozhodnutí 177 (1988)

⁴⁵⁷ PEZL, Tomáš. Změna v izraelském pojetí soudní kontroly ústavnosti. Praha, 2007, s. 350. ISBN: 978-80-86775-14-2.

⁴⁵⁸ PEZL, Tomáš. Změna v izraelském pojetí soudní kontroly ústavnosti. Praha, 2007, s. 351. ISBN: 978-80-86775-14-2.

⁴⁵⁹ NAVOT, Suzie. The constitution of Israel: a contextual analysis. Portland: Hart, 2014, s. 74. ISBN 978-1-84113-835-0.

přes neexistenci jakéhokoliv důkazu, že postižený kandidátka chce dané principy změnit nedemokratickými metodami.“⁴⁶⁰

Přestože zmíněné ustanovení článku 7A základního zákona Knesset užívá terminologii zvyšující možnost rozporů mezi demokratickým a židovským charakterem státu Izrael,⁴⁶¹ v právním řádu se nacházejí zákony, jejichž obsahem je takový rozpor minimalizován; zmiňované principy jsou obsaženy v základních zákonech Lidská důstojnost a svoboda⁴⁶² a Svoboda povolání⁴⁶³ a charakter Izraele jakožto židovského a demokratického státu obsahuje i zákon o politických stranách.⁴⁶⁴ Z podstaty uvedených právních předpisů společné vyjádření těchto principů v jednotlivých ustanoveních dává jasně najevo, „že jakékoliv koncepce židovského státu musí být zároveň v souladu s demokratickým principem.“⁴⁶⁵

3.3 Milétský systém

Sepjetí státu a náboženství je patrné na základě státem poskytnutých pravomocí jednotlivým náboženstvím, které na území Izraele působí. „*V Izraeli přetrvává náboženský systém millet, který je založen na náboženské příslušnosti. Některé právní otázky, zejména otázky rodinného práva, jsou svěřeny náboženským institucím. Stát tedy uznává částečnou jurisdikci náboženských soudů.*“⁴⁶⁶

Identita – náboženská příslušnost hrála důležitou roli již při formování soudního systému za britského mandátu. Britové zachovali takzvaný milétský systém z doby Osmanské říše, ve které tehdejší právní řád dával relativní právní autonomii náboženským soudům, jejichž jurisdikce byla založena na identitě procesních subjektů.⁴⁶⁷ Tato autonomie byla garantována ve věcech personálního

⁴⁶⁰ PEZL, Tomáš. Změna v izraelském pojetí soudní kontroly ústavnosti. Praha, 2007, s. 351. ISBN: 978-80-86775-14-2.

⁴⁶¹ PEZL, Tomáš. Změna v izraelském pojetí soudní kontroly ústavnosti. Praha, 2007, s. 351. ISBN: 978-80-86775-14-2.

⁴⁶² Basic Law: Human Dignity and Liberty. In: The Knesset [online]. 1992, článek 1A [citováno: 2015-12-16]. Dostupné z: <http://knesset.gov.il/laws/special/eng/BasicLawLiberty.pdf>

⁴⁶³ Basic Law: Freedom of Occupation. In: The Knesset [online]. 1994, článek 2 [citováno: 2015-12-15]. Dostupné z: <http://knesset.gov.il/laws/special/eng/BasicLawOccupation.pdf>

⁴⁶⁴ PEZL, Tomáš. Změna v izraelském pojetí soudní kontroly ústavnosti. Praha, 2007, s. 351. ISBN: 978-80-86775-14-2.

⁴⁶⁵ PEZL, Tomáš. Změna v izraelském pojetí soudní kontroly ústavnosti. Praha, 2007, s. 351. ISBN: 978-80-86775-14-2.

⁴⁶⁶ PEZL, Tomáš. Změna v izraelském pojetí soudní kontroly ústavnosti. Praha, 2007, s. 351. ISBN: 978-80-86775-14-2.

⁴⁶⁷ LIKHOVSKI, Assaf. Law and identity in mandate Palestine. Chapel Hill, NC: University of North Carolina Press, 2006, s. 37. ISBN 978-0-8078-3017-8.

statusu, jako jsou sňatky či rozvody, a to jedenácti etnickým, respektive náboženským komunitám.⁴⁶⁸ Tento systém nepřešla pouze Palestina, ale existoval také v dalších bývalých částech Osmanské říše, kterým nyní vládli Britové, jako byl například Egypt a Irák a dále pak v mandátech Sýrie a Libanonu, kterým v meziválečném období vládli Francouzi.⁴⁶⁹

Milétský systém v Osmanské říši byl založen na konceptu ochrany, která byla udělována prostřednictvím smlouvy mezi muslimským panovníkem a chráněnými subjekty. V ní se první strana zavazovala zajistit práva strany druhé spravovat své vlastní komunální a náboženské záležitosti a zajistit bezpečnost a ochranu vůči aktům svévole, druhá strana se proti tomu zavázala být loajální ke straně první.⁴⁷⁰ Nejednalo se jednotný, organizovaný a institucionalizovaný systém, ale spíše o soubor opatření především lokální povahy, který se v průběhu doby značně měnil. Smlouva byla uzavírána s každou komunitou zvlášť, v rámci níž byla příslušná autonomie konkrétně definována.⁴⁷¹

Za britského mandátu byl vládním nařízením o Palestině (Palestine Order In Council) milétský systém převzat. Britský mandát přinesl do právního řádu pojem „náboženská komunita“ znamenající každou skupinu uvedenou v druhém dodatku k nařízení a též každou skupinu, kterou vysoký komisař (high commissioner by order) za náboženskou komunitu dle článku 2 vládního nařízení o Palestině uzná.⁴⁷² Těmto náboženským komunitám byla garantována úplná svoboda vyznání a svobodný výkon jejich forem uctívání, jsou-li při tom zachovány veřejný pořádek a morální hodnoty. Každá náboženská komunita požívala práva na autonomii pro své vnitřní záležitosti, s výhradou ustanovení v nařízeních a příkazech vydaných vysokým komisařem.⁴⁷³ Zmíněným druhým

⁴⁶⁸ LAYISH, Aharon. *The Heritage of Ottoman Rule in the Israeli Legal System: The Concept of Umma and Millet. The law applied: contextualizing the Islamic Shari'a: a volume in honor of Frank E. Vogel.* London: I.B. Tauris, 2008, s. 128. ISBN 978-1-84511-736-8.

⁴⁶⁹ LIKHOVSKI, Assaf. *Law and identity in mandate Palestine.* Chapel Hill, NC: University of North Carolina Press, 2006, s. 37. ISBN 978-0-8078-3017-8.

⁴⁷⁰ LAYISH, Aharon. *The Heritage of Ottoman Rule in the Israeli Legal System: The Concept of Umma and Millet. The law applied: contextualizing the Islamic Shari'a: a volume in honor of Frank E. Vogel.* London: I.B. Tauris, 2008, s. 128. ISBN 978-1-84511-736-8.

⁴⁷¹ LAYISH, Aharon. *The Heritage of Ottoman Rule in the Israeli Legal System: The Concept of Umma and Millet. The law applied: contextualizing the Islamic Shari'a: a volume in honor of Frank E. Vogel.* London: I.B. Tauris, 2008, s. 129. ISBN 978-1-84511-736-8.

⁴⁷² EINHORN, Talia. *Private international law in Israel.* Second edition. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2012, s. 168. ISBN 978-90-411-4588-8.

⁴⁷³ Mandate for Palestine - The Palestine Order in LoN Council. In: United Nations [online]. 1922, článek 83 [citováno: 2016-08-13]. Dostupné z: <https://unispal.un.org/DPA/DPR/unispal.nsf/0/C7AAE196F41AA055052565F50054E656>

dotatkem bylo takto uznáno jedenáct náboženských komunit, které požívaly autonomie v otázkách personálního statusu.⁴⁷⁴ Ke stanovení organizačního rámce náboženských komunit bylo roku 1926 přijato nařízení o organizaci náboženských komunit, které bylo aplikováno na každou komunitu uznanou dle výše uvedených pravidel.⁴⁷⁵ Zvláštní skupinu obyvatel tvořili muslimové. Ti nebyli v druhém dodatku zahrnuti a stejně tak nebyli ani povinni žádat o to být oficiálně uznáni. Důvodem byl fakt, že v období Osmanské říše, a částečně též za britského mandátu, byly muslimské soudy nadále zároveň soudy státními a byly vyděleny oproti ostatním náboženským soudům jiných náboženských komunit. Během britského mandátu muslimské soudy postupně přišly o svou privilegovanou pozici v rámci systému a jejich jurisdikce byla omezena pouze na případy týkající se muslimů, přičemž zbytek pravomocí byl přenesen na soudy civilní⁴⁷⁶, přesto však nebyla muslimská komunita povinna o oficiální uznání žádat. Ačkoli muslimská komunita požívala této výsady, ve všech ostatních ohledech byla považována za náboženskou komunitu podle vládního nařízení o Palestině.⁴⁷⁷

Po vzniku státu Izrael byl tento vysoce pluralitní milétský systém zachován a dokonce v průběhu doby rozšířen o další tři komunity, které za Osmanské říše ani britského mandátu uznány nebyly. Jednalo se o komunity Drúzů, Bahaiů a evangelické církve.⁴⁷⁸ Do dnes tak Izrael udržuje vysoce pluralitní systém v otázkách personálního statusu, který se od dob, kdy Britové opustili zemi, moc nezměnil.⁴⁷⁹

Izrael se, na rozdíl například od Egypta či Indie⁴⁸⁰, rozhodl zachovat modifikovanou formu milétského systému, ve kterém mají v otázkách personálního statusu výsadní pravomoc náboženské soudy čtrnácti státem uznaných komunit, personálně obsazené jejich vlastními soudci, kteří při svém

⁴⁷⁴ SEZGIN, Yuksel. The Israeli Millet System: Examining Legal Pluralism through Lenses of Nation-Building and Human Rights. *Israel Law Review*, Vol. 43, No. 3, 2010, s. 632.

⁴⁷⁵ EINHORN, Talia. *Private international law in Israel*. Second edition. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2012, s. 168. ISBN 978-90-411-4588-8.

⁴⁷⁶ EINHORN, Talia. *Private international law in Israel*. Second edition. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2012, s. 169. ISBN 978-90-411-4588-8.

⁴⁷⁷ EINHORN, Talia. *Private international law in Israel*. Second edition. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2012, s. 169. ISBN 978-90-411-4588-8.

⁴⁷⁸ The SEZGIN, Yuksel. The Israeli Millet System: Examining Legal Pluralism through Lenses of Nation-Building and Human Rights. *Israel Law Review*, Vol. 43, No. 3, 2010, s. 632.

⁴⁷⁹ SEZGIN, Yuksel. The Israeli Millet System: Examining Legal Pluralism through Lenses of Nation-Building and Human Rights. *Israel Law Review*, Vol. 43, No. 3, 2010, s. 636.

⁴⁸⁰ SEZGIN, Yuksel. The Israeli Millet System: Examining Legal Pluralism through Lenses of Nation-Building and Human Rights. *Israel Law Review*, Vol. 43, No. 3, 2010, s. 633.

rozhodování v otázkách manželství a rozvodu aplikují náboženské a zvykové právo své komunity, přičemž je zachována příslušnost civilního soudu ve vztahu k otázkám poslušnosti.⁴⁸¹ Naskýtá se otázka, proč se Izrael nerozhodl jít cestou většiny evropských států, které drží monopol na tvorbu pravidel, zákonů a jejich prosazování. Tyto státy nahradily pluralitní soudní systém systémem jednotným, národním, s jasně danou hierarchií, který aplikuje právní předpisy na celém svém území.⁴⁸² Namísto toho se Izrael vydal cestou, kterou si zvolilo mnoho postkoloniálních států. Jde o cestu jakési selektivní unifikace, kdy vlády těchto států na různých úrovních umožnily mnohost v jejich systémech a to prostřednictvím zachování polycentrických institucí a odlišných postupů v různých okruzích. Nejčastěji pozorovaným okruhem je v těchto postkoloniálních státech otázka personálního statusu.⁴⁸³ Jednoznačná odpověď na důvod tohoto rozhodnutí neexistuje, někteří akademici se však domnívají, že recepce milétského systému byla přímým důsledkem tzv. dohody o statusu quo z roku 1947,⁴⁸⁴ podle níž se jisté náboženské základy, jako jsou kašrut, šabat a vzdělání, stanou nepochybnou součástí nového státu, zároveň však měla být zachována rovnost práv pro všechny obyvatele, tedy i křesťany a muslimy a zabráněno diskriminaci ve všech otázkách včetně náboženství.⁴⁸⁵

⁴⁸¹ SEZGIN, Yuksel. The Israeli Millet System: Examining Legal Pluralism through Lenses of Nation-Building and Human Rights. *Israel Law Review*, Vol. 43, No. 3, 2010, s. 633.

⁴⁸² SEZGIN, Yuksel. The Israeli Millet System: Examining Legal Pluralism through Lenses of Nation-Building and Human Rights. *Israel Law Review*, Vol. 43, No. 3, 2010, s. 634.

⁴⁸³ SEZGIN, Yuksel. The Israeli Millet System: Examining Legal Pluralism through Lenses of Nation-Building and Human Rights. *Israel Law Review*, Vol. 43, No. 3, 2010, s. 634.

⁴⁸⁴ SEZGIN, Yuksel. The Israeli Millet System: Examining Legal Pluralism through Lenses of Nation-Building and Human Rights. *Israel Law Review*, Vol. 43, No. 3, 2010, s. 638.

⁴⁸⁵ Status Quo Letter [online]. 1947 [citováno: 2016-13-08]. Dostupné z: <http://hamodia.com/hamod-uploads/2013/12/D35-1024x498.jpg>

Závěr

Na legislativní moc Státu Izrael respektive celý jeho právní řád má zásadní vliv historický vývoj i ústavní uspořádání na území Palestiny před vznikem samotného Izraele. Novodobý základ pro židovský stát se nachází na počátku 20. století, kdy byla dovršena snaha o dosažení židovské státnosti, a Balfourovou deklarací bylo rozhodnuto o zřízení židovské národní domoviny v tehdejší Palestině.

Po skončení první světové války bylo rozhodnuto o zřízení Britského mandátu nad Palestinou, což je důležitý mezník v kontextu ústavního uspořádání budoucího státu – do mandátního právního řádu se tím inkorporuje britské právo, jež z velké části nahrazuje zastaralé osmanské právo, které na území tehdejší Palestiny do té doby platilo. V této době je možné pozorovat vznik zastupitelských orgánů v rámci židovské komunity, jako je Národní shromáždění, Národní rada (Va'ad Leumi) a Židovské agentura, které utvořily základ pro budoucí legislativní moc, když například volební principy těchto orgánů byly následně Izraelem přejaty do voleb Knessetu. V mandátním období je také zakořeněno sémě arabsko-židovského konfliktu, který je pro izraelský stát dodnes hlavním bezpečnostním ohrožením a má vliv i na současnou legislativu. Arabsko-židovský konflikt byl zásadním důvodem i pro ukončení Britského mandátu nad Palestinou po druhé světové válce, jelikož nespokojenost palestinského obyvatelstva na obou stranách vedla ke stále častějším a intenzivnějším střetům i útokům na samotný mandátní establishment.

V reakci na toto dění rozhodla roku 1947 Organizace spojených národů o vytvoření dvou nezávislých států – židovského a arabského na území Palestiny. Rozhodnutí svým obsahem nevyhovovalo ani jedné ze stran, Arabové jej zásadně odmítli, přesto však dalo za vznik Státu Izrael, který byl vyhlášen 14. května 1948.

Po vzniku Státu Izrael byla převzata většina do té doby platného práva, aby tak byla zajištěna právní kontinuita; z Národní rady se stává Prozatímní státní rada – legislativní orgán prozatímního režimu a z exekutivy této rady se stala Prozatímní vláda státu. Tyto orgány existovaly až do prvních voleb konaných roku 1949, kdy z voleb vzešlo Ústavodárné shromáždění – První Knesset, které mělo za úkol přijmout ústavu státu. Z různých důvodů však k přijetí ústavy

nedošlo a situace kolem ústavy byla nakonec vyřešena v červnu 1950, kdy tato otázka byla uzavřena rozhodnutím, že ústava státu Izrael bude tvořena postupně a to pomocí takzvaných základních zákonů, které budou přijímány zákonodárným shromážděním – Knessetem. Toto rozhodnutí je známé jako Harariho rezoluce.

Legislativní moc je v Izraeli v rukou zákonodárného shromáždění – Knessetu. Knesset je volen na čtyřleté funkční období proporcionálním systémem, kdy Izrael je jedním volebním obvodem. Ve volbách je stanovena relativně nízká 3,25% uzavírací klauzule zapříčiňující velkou rozmanitost politických stran ve zvoleném shromáždění. Zatímco politické strany jsou voleny demokratickým způsobem, vnitřní volby kandidátů těchto stran demokratických procesů využívat nemusí, což je důležitá skutečnost pro pochopení izraelského politického života.

Organizačně je Knesset rozdělen na plénum a výbory. Plénum se skládá ze všech 120 zvolených členů shromáždění a jeho náplň práce je rozdělena do několika oblastí, kdy tou nejvýznamnější z nich je, s ohledem na téma této práce, legislativa. Samotný legislativní proces probíhá na plénu zákonodárného shromáždění ve třech čteních. Iniciovat legislativní proces je možný několika způsoby. Prvním je návrh zákona předložený vládou, druhým způsobem je návrh člena shromáždění (private member's bill) a třetím způsobem iniciace legislativního procesu je návrh zákona od výborů Knessetu.

Zajímavá a zároveň důležitá je v otázkách legislativní činnosti role Nejvyššího soudu. Nejvyšší soud si v průběhu let vyhradil právo více či méně zasahovat do přezkumu činnosti Knessetu (případ Sarid), jakož i právo posuzovat zákonnost právních norem přijatých díky chybě v legislativním procesu (případ Asociace producentů drůbeže). Kromě toho judikátem v případě Bank Mizrahi si Nejvyšší soud vyhradil právo zasáhnout nejen do činnosti samotné moci zákonodárné, ale stanovil tím i zásadní pravidlo pro ústavní pořádek státu – žádný zákon přijatý Knessetem nesmí být v rozporu se základními zákony Lidská důstojnost a svoboda a Svoboda povolání. S ohledem na toto rozhodnutí bude zajímavé sledovat budoucí vývoj soudní kontroly ústavnosti. V únoru 2017 byl Knessetem přijat zákon o regulaci osad v Judeji a Samaří a v souvislosti s tímto nově přijatým regulačním zákonem by poprvé v historii státu Izrael mohlo dojít ze strany Nejvyššího soudu ke zrušení zákonného předpisu tak, jak to umožňuje právě rozhodnutí ve věci Bank Mizrahi. V době psaní této práce není možné

s jistotou říci, jak Nejvyšší soud ve věci rozhodne. Vzhledem k současnému trendu rozhodování Nejvyššího soudu a jeho postoji k problematice dodržování lidských práv i přezkumu legislativy ovšem existují důvodné předpoklady pro to, že poprvé v historii státu Nejvyšší soud tento zákon zruší.

Na legislativní moc, respektive právní řád, má silný vliv náboženství. Izrael je základními zákony Lidská důstojnost a Svoboda a Svoboda povolání charakterizován jako „demokratický, židovský stát“ a mezi oběma těmito ústavními principy dochází ke konfliktům. Kromě samotného ústavního zakotvení v základních zákonech je židovský charakter státu v právním řádu vyjádřen zákonnými normami, například zákonem o návratu a zákonem o občanství. Tyto normy stanovují právo každého Žida imigrovat do Izraele a ihned získat státní občanství. Zákonem o kašrutu je rabinát nadán monopolní pravomocí osvědčovat košer potraviny, případně zákon o pracovní době a volnu reguluje zaměstnávání dělníků a podnikání na šabat. Náboženství má vliv i na oblast civilního práva, v Izraeli funguje takzvaný milétský systém založený na náboženské příslušnosti a některé právní otázky, zejména rodinného práva, jsou svěřeny náboženským institucím a stát tedy uznává částečnou jurisdikci náboženských soudů.

Závěrem lze říci, že pro běžného člověka může realizace legislativní moci, jakož i izraelský právní řád, působit zprvu možná chaoticky, ovšem jak je i z této práce patrné, tento model je v Izraeli plně funkční a jeho provedení bylo v průběhu desítek let existence státu dovedeno na úroveň jakéhokoli jiného vyspělého státu a funguje jako celek.

Resumé

This diploma thesis deals with the State of Israel and its legislative power which is in Israel performed through the Knesset. Israel is a specific country with its specific history which strongly affected the legal system, including the legislative power of the state. Even if the main topic of this diploma thesis is the legislative power of the State of Israel, for a better understanding of the topic the thesis also marginally deals with historical development of the legal system, constitutional system of the state and also with influence of religion on the legislative power and the legal system itself.

Theoretical basis for processing this topic of this thesis were scientific publications in the field of constitutional law and history, legislation of the state and last but not least also judicial decisions of Israeli Supreme Court. Another source for the thesis was my own knowledge gained during my study visits in Israel and internship on University of Haifa.

The aim of this thesis is to process the topic using the sources listed above and to provide the reader with information about the functioning of the State of Israel in terms of its legislative power within the legal system.

As it was already mentioned, in Israel there is a legislative power in hands of the Knesset. It is established in so called basic laws that in Israel supply the role of the constitution, whose comprehensive version does not yet exist. 120 Knesset members are elected for a 4 years term in the proportional election system. Seats are distributed to parties that crossed the election threshold of 3,25%. This election threshold is relatively low and it causes a high number of parties sitting in Knesset, which goes hand by hand with difficulties when establishing the government. Many years the professional public calls for a change of the election system but until now there are no successful results of that. The thesis also describes this issue.

The Knesset is organizationally divided into the plenum and committees. The plenum consists of all 120 Knesset members and its work is divided into several areas. The most important of these is the legislation. The next components of Knesset are committees of various specialisations whose members are elected from the plenum.

The thesis also deals with the legislative process, described in the Knesset Rules of Procedure, comprises several stages. Bills may be initiated by the government (government bills) or by Knesset members (private bills), and in some cases by Knesset committees. Each bill is read three times, except private member's bill that has to pass also the preliminary reading. When the bill is approved in three readings, the legislative process comes to an end.

Following this, in the thesis there is a chapter devoted to the relationship between legislative power and judicial power, and legislative power and executive. There is, inter alia, described a role of the Supreme Court in judicial review of the legislation as well as the Supreme Court role in reviewing the work of the Knesset.

Seznam použité literatury

Monografie

BIRNBAUM, Ervin. The politics of compromise: state and religion in Israel. Rutherford: Fairleigh Dickinson University Press, 1970. ISBN 978- 0838675670.

BLAHOŽ, Josef, Vladimír BALAŠ a Karel KLÍMA. Srovnávací ústavní právo. 4., přeprac. a dopl. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. ISBN 978-80-7357-629-5.

EINHORN, Talia. Private international law in Israel. Second edition. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2012. ISBN 978-90-411-4588- 8.

GELPE, Marcia. The Israeli legal system. Durham: Carolina Academic Press, 2013. ISBN 978-1-59460-868-1.

GILBERT, Martin. Izrael: Dějiny. Praha: BB art, 2002. ISBN 80-7257-740-9.

HANSEN-GLUCKLICH, Jennifer. Holocaust memory reframed: museums and the challenges of representation. New Brunswick: Rutgers University Press, 2014. ISBN 978-0813563237.

HOLZMAN-GAZIT, Yifat. Land expropriation in Israel: law, culture, and society. Burlington, VT: Ashgate, c2007. ISBN 9-780-7546-2543-8.

LIKHOVSKI, Assaf. Law and identity in mandate Palestine. Chapel Hill, NC: University of North Carolina Press, 2006. ISBN 978-0-8078-3017-8.

MAHLER, Gregory S. Politics and government in Israel: the maturation of a modern state. 2nd ed. Lanham: Rowman & Littlefield Publishers, c2011. ISBN 978-0742568280.

MALKOPOULOU, Anthoula. The history of compulsory voting in Europe: democracy's duty?. Abingdon-on-Thames: Routledge, 2014. ISBN 978-1138021976.

MEYDANI, Assaf. The Anatomy of Human Rights in Israel: Constitutional Rhetoric and State Practice [online]. Cambridge: Cambridge University Press, 2014. [citováno: 2016-10-14] Dostupné z: <https://doi.org/10.1017/CBO9781107294356>

MEYDANI, Assaf. The Israeli Supreme Court and the Human Rights Revolution: courts as agenda setters. New York: Cambridge University Press, 2011. ISBN 9781107012622.

NAVOT, Suzie. Constitutional Law of Israel. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2007. ISBN 978-904-1126-511.

NAVOT, Suzie. The constitution of Israel: a contextual analysis. Portland: Hart, 2014. ISBN 978-1-84113-835-0.

REICH, Bernard a David H. GOLDBERG. Historical dictionary of Israel. Third edition. Lanham: Rowman & Littlefield Publishers, 2016. ISBN 978-1442271845.

SAGER, Samuel. The parliamentary system of Israel. Syracuse, N.Y.: Syracuse University Press, 1985. ISBN 978-0815623359.

SACHAR, Howard Morley. Dějiny státu Izrael. Praha: Regia, 1999. ISBN 80-902484-4-6.

SAPIR, Gidon, Daphne BARAK-EREZ a Aharon BARAK. Israeli constitutional law in the making. Oxford and Portland: Hart Publishing, 2013. ISBN 978-1-84946-409-3.

SHAPIRA, Anita. Ben-Gurion: father of modern Israel. New Haven and London: Yale University Press, 2014. ISBN 978-0300180459.

TESSLER, Mark A. A history of the Israeli-Palestinian conflict. 2nd ed. Bloomington: Indiana University Press, c2009. ISBN 978-0-253-22070-7.

TRETERA, Rajmund Jiří a Zábaj HORÁK. Konfesní právo. Praha: Leges, 2015. ISBN 978-80-7502-118-2.

VALEŠ, Václav. Konfesní právo: průvodce studiem. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-135-9.

Odborné články

COHEN-ALMAGOR, Raphael. Disqualification of Political Parties in Israel: 1988-1996. *Emory International Law Review* 11.1, 1997.

BARAK, Aharon. Some Reflections on the Israeli Legal System and Its Judiciary. *Electronic Journal of Comparative Law* vol. 6.1, 2002. Dostupné z: <http://www.ejcl.org/61/art61-1.html>

BARAK-EREZ, Daphne. *What Does It Mean for a State To Be Jewish? The Cambridge Companion to Judaism and Law*. Cambridge: Cambridge University Press, 2017. ISBN: 978-1139565974.

DE BLOIS, Matthijs. The Unique Character of the Mandate for Palestine. *Israel Law Review* [online]. 2016, vol. 49, no. 3 [citováno: 2017-01-13]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1017/S0021223716000212>

HARRIS, Jay. The Israeli Declaration of Independence: “A Camel Is a Horse Produced by a Committee”. In: *Journal of Textual Reasoning* [online]. 2014 [citováno 2016-08-06]. Dostupné z: <http://jtr.shanti.virginia.edu/the-israeli-declaration-of-independence-a-camel-is-a-horse-produced-by-a-committee/>

KLEIMAN, Shelley. The State of Israel Declares Independence. In: *Israel Ministry of Foreign Affairs* [online]. 1999 [citováno 2016-08-05]. Dostupné z: <http://mfa.gov.il/MFA/MFA-Archive/1999/Pages/Shelley%20Kleiman%20-%20The%20State%20of%20Israel%20Declares%20Ind.aspx>

KRETZMER, David. *Judicial Review of Knesset Decisions*. Tel Aviv: Tel Aviv University Studies in Law 8, 1988.

KRETZMER, David. *The New Basic Laws on Human Rights: a Mini-Revolution in Israeli Constitutional Law*. *Netherlands Quarterly of Human Rights* 14.2 The Hague: Kluwer Law International, 1996. ISSN: 0169-3441.

LAYISH, Aharon. *The Heritage of Ottoman Rule in the Israeli Legal System: The Concept of Umma and Millet. The law applied: contextualizing the Islamic Shari'a: a volume in honor of Frank E. Vogel*. London: I.B. Tauris, 2008. ISBN 978-1-84511-736-8.

Leading Decisions of the Supreme Court of Israel and Extracts of the Judgment. Israel Law Review 31(4). Jerusalem, 1997. ISSN 0021-2237.

PEZL, Tomáš. Stručný nástin vývoje zastupitelských orgánů před vznikem Státu Izrael až po první Kneset. Pocta Stanislavu Balíkovi k 80. narozeninám. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 269. ISBN 978-80-7380-120-5.

PEZL, Tomáš. Změna v izraelském pojetí soudní kontroly ústavnosti. Praha, 2007. ISBN: 978-80-86775-14-2.

RABIN, Yoram a Arnon GUTFELD. MARBURY V. MADISON AND ITS IMPACT ON ISRAELI. In: [online]. 2007 [cit. 2016-03-02]. Dostupné z: <http://www.colman.ac.il/about/OurLecturers/SubLecturer/yoramrabin/Documents/Marbury%20v.%20Madison%20and%20its%20Impact.pdf>

ROSENNE, Shabtai. The Constitutional and Legal System of Israel. Israel Office of Information, 1957. ASIN B0007DO4O8.

SEZGIN, Yuksel. The Israeli Millet System: Examining Legal Pluralism through Lenses of Nation-Building and Human Rights. Israel Law Review, Vol. 43, No. 3, 2010.

SHAW, Malcolm. The League of Nations Mandate System and the Palestine Mandate: What Did and Does It Say about International Law and What Did and Does It Say about Palestine? Israel Law Review [online]. 2016, vol. 49, no. 3 [citováno: 2017-01-13] Dostupné z: <https://doi.org/10.1017/S0021223716000170>

Prameny

A/307 of 13 May 1947 - Special Committee on Palestine. In: United Nations [online]. 1947 [citováno: 2016-08-02]. Dostupné z: <https://unispal.un.org/DPA/DPR/unispal.nsf/c17b3a9d4bfb04c985257b28006e4ea6/06f1e89b3b48291b802564b40049cc67>

Basic Law: Freedom of Occupation. In: The Knesset [online]. 1994 [citováno: 2015-12-15]. Dostupné z: <http://knesset.gov.il/laws/special/eng/BasicLawOccupation.pdf>

Basic Law: Human Dignity and Liberty. In: The Knesset [online]. 1992 [citováno: 2015-12-16]. Dostupné z:

<http://knesset.gov.il/laws/special/eng/BasicLawLiberty.pdf>

Basic Law: Israel Lands. In: The Knesset [online]. 1960 [citováno: 2015-12-16].

Dostupné z: <http://knesset.gov.il/laws/special/eng/BasicLawIsraelLands.pdf>

Basic Law: Jerusalem, the Capital of Israel. In: The Knesset [online]. 1980 [citováno: 2015-12-16]. Dostupné z:

<http://knesset.gov.il/laws/special/eng/BasicLawJerusalem.pdf>

Basic Law: President of the State. In: The Knesset [online]. 1964 [citováno: 2015-12-16]. Dostupné z:

<http://knesset.gov.il/laws/special/eng/BasicLawThePresident.pdf>

Basic Law: Referendum. In: The Knesset [online]. 2014 [citováno: 2015-12-16].

Dostupné z: <http://knesset.gov.il/laws/special/eng/BasicLawReferendum.pdf>

Basic Law: The Government. In: The Knesset [online]. 2001 [citováno: 2015-12-16]. Dostupné z:

<http://knesset.gov.il/laws/special/eng/BasicLawTheGovernment.pdf>

Basic Law: The Judiciary. In: The Knesset [online]. 1984 [citováno: 2015-12-16].

Dostupné z: <http://knesset.gov.il/laws/special/eng/BasicLawTheJudiciary.pdf>

Basic Law: The Knesset. In: The Knesset [online]. 1958 [citováno: 2015-12-16].

Dostupné z: <http://knesset.gov.il/laws/special/eng/BasicLawTheKnesset.pdf>

Basic Law: The Military. In: The Knesset [online]. 1976 [citováno: 2015-12-16].

Dostupné z: <http://knesset.gov.il/laws/special/eng/BasicLawTheMilitary.pdf>

Basic Law: The State Comptroller. In: The Knesset [online]. 1988 [citováno: 2015-12-16]. Dostupné z:

<http://knesset.gov.il/laws/special/eng/BasicLawStateComptroller.pdf>

Basic Law: The State Economy. In: The Knesset [online]. 1975 [citováno: 2015-12-16]. Dostupné z:

<http://knesset.gov.il/laws/special/eng/BasicLawStateEconomy.pdf>

Courts Law (Consolidated Version), 5744-1984. In: The World Intellectual Property Organization [online]. 1984 [citováno: 2016-09-14]. Dostupné z: <http://www.wipo.int/wipolex/en/details.jsp?id=15289>

Israel-Palestinian Negotiations: Interim Agreement on the West Bank and the Gaza Strip (Oslo II). In: Jewish Virtual Library [online]. 1995 [citováno: 2017-03-10]. Dostupné z: <http://www.jewishvirtuallibrary.org/interim-agreement-on-the-west-bank-and-the-gaza-strip-oslo-ii>

Knesset Rules of Procedure. In: The Knesset [online]. 2012 [citováno: 2016-03-06]. Dostupné z: <https://www.knesset.gov.il/rules/eng/contents.htm>

Law and Administration Ordinance, 5708-1948. In: Israel Law Resource Center [online]. 1948. [citováno: 2016-10-25]. Dostupné z: <http://www.palmediaproject.org/html/ilrc/israelaws/fulltext/lawandadministrationord.htm>

Law of Return, 5710-1950. In: The Knesset [online]. 1950 [citováno: 2017-02-03]. Dostupné z: https://www.knesset.gov.il/review/data/eng/law/kns7_return_eng.pdf

Mandate for Palestine - The Palestine Order in LoN Council. In: United Nations [online]. 1922 [citováno: 2016-08-13]. Dostupné z: <https://unispal.un.org/DPA/DPR/unispal.nsf/0/C7AAE196F41AA055052565F50054E656>

Martyrs' and Heroes Remembrance (Yad Vashem) Law 5713-1953. In: Yad Vashem [online]. 1953 [citováno: 2017-02-03]. Dostupné z: https://www.yadvashem.org/yv/en/about/pdf/YV_law.pdf

Martyrs' and Heroes Remembrance Day Law, 1959. In: The Knesset [online]. 1959 [citováno: 2017-02-03]. Dostupné z: https://www.knesset.gov.il/shoah/eng/shoah_memorialday_eng.pdf

Planning and Building Law, 5725-1965. In: Adalah [online]. 1965 [citováno: 2017-03-10]. Dostupné z: <https://www.adalah.org/uploads/oldfiles/Public/files/Discriminatory-Laws-Database/English/07-National-Planning-Building-Law-1965.pdf>

Resolution 181 (II). Future government of Palestine. In: United nations [online]. 1947 [citováno 2016-08-02]. Dostupné z: <https://unispal.un.org/DPA/DPR/unispal.nsf/0/7F0AF2BD897689B785256C330061D253>

Rozhodnutí Společnosti národů – Mandát nad Palestinou, 12. srpna 1922 [online]. 1922 [citováno: 2016-07-19]. Dostupné z: <https://unispal.un.org/DPA/DPR/unispal.nsf/0/2FCA2C68106F11AB05256BCF007BF3CB>

San Remo Resolution. In: Council on Foreign Relations [online]. 1920 [citováno: 2016-07-19]. Dostupné z: <http://www.cfr.org/israel/san-remo-resolution/p15248>

State Comptroller, Annual Report 41, part B, for 1990 and FY 1989 – Protective Kits for the Civilian Population, (1991).

The Declaration of the Establishment of the State of Israel. In: The Knesset [online]. 1948 [citováno 2016-08-03]. Dostupné z: https://www.knesset.gov.il/docs/eng/megilat_eng.htm

Úmluva o Společnosti národů (507/1921 Sb.)

World Zionist Organization - Jewish Agency (Status) Law, 5713-1952. In: Israel Law Resource Center [online]. 1952 [citováno: 2017-02-05]. Dostupné z: <http://www.palmediaproject.org/html/ilrc/israellaws/fulltext/jewishagencystatuslaw.htm>

Judikatura

Ben-Shalom a další v. předseda Ústřední volební komise 12. Knessetu, Sbírka rozhodnutí 43 (iv), 221 (1988)

Civilní odvolání 6821/93, United Mizrahi Bank v. Migdal Village 49(4), Sbírka rozhodnutí 221 (1995).

Kol Ha'am v. ministerstvo vnitra, Sbírka rozhodnutí 871 (1953).

Leon v. Gubernik, Sbírka rozhodnutí 58 (1948).

Neiman v. předseda Ústřední volební komise 11. Knessetu, 39(2), Sbíрка rozhodnutí 225,275-276,288,304,307,324 (1985).

Nejvyšší soud 1/49, Berejano v. ministerstvo policie, 2(1) Sbíрка rozhodnutí 80 (1949).

Nejvyšší soud 243/62, Izraelská filmová studia v. Geri, 16(4) Sbíрка rozhodnutí 2407 (1962).

Nejvyšší soud 4885/03, Asociace producentů drůbeže v. izraelská vláda 59(2), Sbíрка rozhodnutí 14 (2005).

Nejvyšší soud 4914/94, Turner v. Státní kontrolor 49(3), Sbíрка rozhodnutí 771 (1995).

Nejvyšší soud 58/68 Shalit v. Minister of Interior, 23(2), Sbíрка rozhodnutí 477 (1969).

Nejvyšší soud 652/81, Sarid v. předseda Knessetu, Sbíрка rozhodnutí 197 (1981).

Nejvyšší soud 73/85 KAKH Faction v The Kneset Chairman, ver 39(3), Sbíрка rozhodnutí 141,158 (1985).

Nejvyšší soud 766/87, Zucker v The Tel Aviv-Yafo Mayor, ver 42(2), Sbíрка rozhodnutí 610, 619 (1988).

Nejvyšší soud 90700/00, Livnat v. Výbor Knessetu pro ústavu, právo a spravedlnost, Sbíрка rozhodnutí 800 (2000).

Peretz v. Kfar Shmaryahu, Sbíрка rozhodnutí 2101, 2116 (1962).

Schtreit v. Vrchní izraelský rabín, Sbíрка rozhodnutí 598, 612 (1963).

Yardor v. předseda Ústřední volební komise 6. Knessetu, 19(3), Sbíрка rozhodnutí 365 (1965).

Yardor v. předseda Ústřední volební komise, Sbíрка rozhodnutí 365, 386 (1965).

Zeev v. Gubernik, Sbíрка rozhodnutí 1,86 (1948).

Internetové zdroje

Agenda of the Committee. In: The Knesset [online]. 2016 [citováno: 2016-03-20].

Dostupné z:

https://www.knesset.gov.il/agenda_committee_multi/mLang/committee_agenda.aspx?lid=3&display=Committee&committee_id=571

Agranat Commission. In: The Knesset [online]. 1973 [citováno: 2015-11-14].

Dostupné z: https://www.knesset.gov.il/lexicon/eng/agranat_eng.htm

Economic Affairs Committee. In: The Knesset [online]. 2016 [citováno: 2016-03-06]. Dostupné z:

https://www.knesset.gov.il/committees/eng/committee_eng.asp?c_id=3

Eleventh Knesset. In: The Knesset [online]. 1988 [citováno: 2015-11-15].

Dostupné z: <https://www.knesset.gov.il/review/ReviewPage2.aspx?kns=11&lng=3>

Explained: Israel's New Palestinian Land-grab Law and Why It Matters. In:

Haaretz [online]. 2017 [citováno: 2017-03-10]. Dostupné z:

<http://www.haaretz.com/israel-news/1.770102>

Hatikva - National Anthem of the State of Israel. In: The Knesset [online]. 2017 [citováno: 2017-02-06]. Dostupné z:

https://knesset.gov.il/holidays/eng/hatikva_eng.htm

House Committee. In: The Knesset [online]. 2016 [citováno: 2016-03-06].

Dostupné z:

https://www.knesset.gov.il/committees/eng/committee_eng.asp?c_id=1

Internal Affairs and Environment Committee. In: The Knesset [online]. 2016 [citováno: 2016-03-06]. Dostupné z:

https://www.knesset.gov.il/committees/eng/committee_eng.asp?c_id=5

Israel National Symbols: The State Emblem. In: Jewish Virtual Library [online]. 2017 [citováno: 2017-02-05]. Dostupné z:

<https://www.jewishvirtuallibrary.org/the-israeli-state-emblem-jewish-virtual-library>

Israel Passes Provocative Law to Retroactively Legalize Settlements. In: The New York Times [online]. 2017 [citováno: 2017-03-10]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2017/02/06/world/middleeast/israel-settlement-law-palestinians-west-bank.html>

Israel Supreme Court petitioned to strike down settler law. In: The New Indian Express [online]. 2017 [citováno: 2017-03-10]. Dostupné z: <http://www.newindianexpress.com/world/2017/feb/08/israel-supreme-court-petitioned-to-strike-down-settler-law-1568453--1.html>

Israeli Lawmakers Both Praise and Slam Settlement Law. In: Jerusalem Post [online]. 2017 [citováno: 2017-03-10]. Dostupné z: <http://www.jpost.com/Israel-News/Politics-And-Diplomacy/Israeli-lawmakers-both-praise-and-slam-Settlement-law-480770>

Knesset passes first Basic Law in 22 years: Referendum on land concessions. In: Jerusalem Post [online]. 2014 [citováno: 2015-12-15]. Dostupné z: <http://www.jpost.com/National-News/Knesset-passes-first-Basic-Law-in-22-years-Referendum-on-land-concessions-345169>

Knesset passes historic Settlements Bill. In: Jerusalem Post [online]. 2017 [citováno: 2017-03-10]. Dostupné z: <http://www.jpost.com/Israel-News/Politics-And-Diplomacy/Knesset-passes-historic-Settlements-Bill-480768>

Knesset passes settlement regulation law. In: The Knesset [online]. 2017 [citováno: 2017-03-10]. Dostupné z: http://knesset.gov.il/spokesman/eng/PR_eng.asp?PRID=13341

Labor, Welfare and Health Committee. In: The Knesset [online]. 2016 [citováno: 2016-03-06]. Dostupné z: https://www.knesset.gov.il/committees/eng/committee_eng.asp?c_id=28

Liberman Mocks Opposition 'Crybabies' as Governance Law Passes. In: Israel National News [online]. 2014 [citováno: 2015-11-19]. Dostupné z: <http://www.israelnationalnews.com/News/News.aspx/178361#.Vvci9CvkXbx>

Parliamentary Groups. In: The Knesset [online]. 2015 [citováno: 2015-12-22]. Dostupné z: https://www.knesset.gov.il/description/eng/eng_work_sia.htm

Permanent Knesset Committees. In: The Knesset [online]. 2015 [citováno: 2015-12-19]. Dostupné z:

https://www.knesset.gov.il/committees/eng/permanent_committees_eng.asp

Reshumot. Ministry of Justice [online]. 2002 [cit. 2016-02-21]. Dostupné z:

<http://www.justice.gov.il/MOJHeb/Reshumot/>

Seventh Knesset. In: The Knesset [online]. 1974 [citováno: 2015-11-14].

Dostupné z: <https://www.knesset.gov.il/review/ReviewPage2.aspx?kns=7&lng=3>

Special Committee for Public Petitions. In: The Knesset [online]. 2015 [citováno: 2015-12-22]. Dostupné z:

https://www.knesset.gov.il/committees/eng/committee_eng.asp?c_id=19

Special Committee for the Rights of the Child. In: The Knesset [online]. 2016 [citováno: 2016-03-08]. Dostupné z:

https://www.knesset.gov.il/committees/eng/committee_eng.asp?c_id=25

Special Committee on Drug and Alcohol Abuse. In: The Knesset [online]. 2016 [citováno: 2016-03-08]. Dostupné z:

https://www.knesset.gov.il/committees/eng/committee_eng.asp?c_id=12

Special Committee on Foreign Workers. In: The Knesset [online]. 2015 [citováno: 2015-12-22]. Dostupné z:

https://www.knesset.gov.il/committees/eng/committee_eng.asp?c_id=629

Special Committees. In: The Knesset [online]. 2016 [citováno: 2016-03-08].

Dostupné z:

https://www.knesset.gov.il/committees/eng/specific_committees_eng.asp

Status Quo Letter [online]. 1947 [citováno: 2016-13-08]. Dostupné z:

<http://hamodia.com/hamod-uploads/2013/12/D35-1024x498.jpg>

The Plenum - Description. In: The Knesset [online]. 2016 [citováno: 2016-03-01].

Dostupné z: https://knesset.gov.il/description/eng/plenum_desc_eng.htm

The Plenum - Introduction. In: The Knesset [online]. 2016 [citováno: 2016-03-01].

Dostupné z: https://knesset.gov.il/description/eng/eng_work_mel1.htm

The World Zionist Organization. In: The Knesset [online]. 2017 [citováno: 2017-02-05]. Dostupné z: https://www.knesset.gov.il/lexicon/eng/wzo_eng.htm

והם מצעב קוח הרדסהה?. In: Mako [online]. 2017 [citováno: 2017-03-10]. Dostupné z: http://www.mako.co.il/news-military/politics-q4_2016/Article-fc057b1dcbd5851004.htm